

အခြေခံဥပဒေရေးရာစာစောင်

J o u r n a l o f
C O N S T I T U T I O N A L A F F A I R S

No. 19, August 2004

ISSN 1513-9182

ဖက်ဒရယ်ရေးရာ

- ◆ မြန်မာနိုင်ငံအသွင်ကူးပြောင်းရေးတွင် ခွဲထွက်ခွင့်နှင့် တိုယ်ပိုင်ပြဌာန်းခွင့်

အမျိုးသားပြန်လည်သင့်မြတ်ရေး

- ◆ မြန်မာနိုင်ငံနှင့် အမျိုးသားပြန်လည်သင့်မြတ်ရေး

ဥပဒေရေးရာ ဗဟုသုတ

- ◆ ရှေ့တော်သွင်းစာချွန်လွှာ

အခြေခံဥပဒေရေးရာ

- ◆ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေရေးဆွဲရေးနှင့် ပြည်သူ့လူထုပါဝင်မှု
- ◆ လူထုအဓိက လူ့အဖွဲ့အစည်းများနှင့် အခြေခံဥပဒေ ဆွေးနွေးခန်း
- ◆ ဥပဒေရေးရာ သတင်းအတိုအထွာများ
- ◆ ဥပဒေ၊ ပြည်သူ့လူထုနှင့် အာဏာရှင်အစိုးရများ

အခြေခံဥပဒေရေးရာစာစောင်

J o u r n a l o f

CONSTITUTIONAL AFFAIRS

အမှတ်စဉ် (၁၉) ၂၀၀၄ ခုနှစ်၊ ဩဂုတ်လ

ပြန်မာနိုင်ငံတော် နေပြာတင်မြို့

မြန်မာနိုင်ငံရှေ့နေများကောင်စီ

P.O. Box 29 Huamark Post Office, Bangkok 10243, Thailand

E-mail <blcsan@ksc.th.com> Website : www.blc-burma.org

အခြေခံဥပဒေရေးရာစာစောင်၊ အမှတ်စဉ် (၁၉) ၂၀၀၄ ခုနှစ်၊ ဩဂုတ်လ

မာတိကာ

ဖတ်ဒရယ်ရေးရာ

- ◆ မြန်မာနိုင်ငံအသွင်ကူးပြောင်းရေးတွင် ခွဲထွက်ခွင့်နှင့် တိုယ်ပိုင်ပြဌာန်းခွင့် ၁

အမျိုးသားပြန်လည်သင့်မြတ်ရေး

- ◆ မြန်မာနိုင်ငံနှင့် အမျိုးသားပြန်လည်သင့်မြတ်ရေး ၂၀

ဥပဒေရေးရာ ဗဟုသုတ

- ◆ ရှေ့တော်သွင်းစာချွန်လွှာ ၄၈

အခြေခံဥပဒေရေးရာ

- ◆ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေရေးဆွဲရေးနှင့် ပြည်သူ့လူထုပါဝင်ပတ်သက်မှု ၁၅
- ◆ လူထုအဓိက လူ့အဖွဲ့အစည်းများနှင့် အခြေခံဥပဒေ ဆွေးနွေးခန်း ၃၈
- ◆ ဥပဒေရေးရာ သတင်းအတိုအထွာများ ၆၁
- ◆ ဥပဒေ ပြည်သူ့လူထုနှင့် အာဏာရှင်အစိုးရများ ၃၅

ထုတ်ဝေဖြန့်ချိ - မြန်မာနိုင်ငံရှေ့နေများကောင်စီ

မူပိုင် - မြန်မာနိုင်ငံရှေ့နေများကောင်စီနှင့် စာမူရှင်များ

မျက်နှာပိုးဒီဇိုင်း - ဘမောင်ဇင်

ကွန်ပျူတာစာစီ - ဇော်နိုင်ဝင်း၊ ဆလှိုင်း ငွန်ကျဲဒို၊ မင်းမော်ဦး

ပညာပေးရေးအတွက် ထပ်ဆင့် ကူးယူဖြန့်ချိမှုများကို အားပေးသည်။

ဖက်ဒရယ်ရေးရာ

မြန်မာနိုင်ငံအသွင်ကူးပြောင်းရေးတွင် ခွဲထွက်ခွင့်နှင့်ကိုယ်ပိုင်ပြဋ္ဌာန်းခွင့်

၁၀၀၁.၁၀၀၁

ခွဲထွက်ခွင့်ဟူသော ဝေါဟာရသည် ကိုယ်ပိုင်ပြဋ္ဌာန်းခွင့်ဟူသော အယူအဆမှ မြစ်ဖျား ခံသည်။ သမိုင်းဆိုင်ရာ အချက်အလက်များမှလွဲ၍ ကိုယ်ပိုင်ပြဋ္ဌာန်းခွင့်ကို အဓိပ္ပာယ်ရင်းလင်း စွာ တွေ့မြင်နိုင်ပေသည်။ အောက်စပီဒီအဘိဓာန်တွင် မည်သည့်ပုံစံ အစိုးရမျိုးကို ဖွဲ့စည်းမလဲ၊ သို့မဟုတ် အခြားနိုင်ငံ၏ အုပ်ချုပ်မှုအောက်တွင်နေမလား၊ လွတ်လွတ်လပ်လပ်နေမလား ဆိုသည်ကို သက်ဆိုင်ရာနိုင်ငံ သို့မဟုတ် ပြည်သူများက ဆုံးဖြတ်ရမည့် အခွင့်အရေးဖြစ်ကြောင်းဖြင့် ကိုယ်ပိုင်ပြဋ္ဌာန်းခွင့်ကို အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုထားသည်။ ဤအဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုချက်၏ ဒုတိယအပိုင်းမှာ နားလည်လွယ်သည်။ နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ သို့မဟုတ် ပြည်သူများသည် နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ လွှမ်းမိုးဖိနှိပ်မှုအောက်မှ လွတ်လပ်ခွင့်ရှိသည်။ သို့သော် တစ်ခါတရံ ကိုယ်ပိုင်ပြဋ္ဌာန်းခွင့်အတွက် လှုပ်ရှားနေသော နိုင်ငံသည် တကယ်ဘဲ နိုင်ငံ တစ်နိုင်ငံအဆင့်တွင် ရှိသလားဆိုတာကို ဆုံးဖြတ်ရန်ခက်ခဲပေသည်။ ဤကိစ္စနှင့်စပ်လျဉ်း၍ ဂန္တဝင် အိန္ဒိယနိုင်ငံကိစ္စရပ်ကို ကြည့်ကြစို့။

အိန္ဒိယနိုင်ငံကို ဗြိတိသျှတို့ သိမ်းပိုက်သောအချိန်ကာလတွင် အိန္ဒိယသည် မရှိ သက်ဦးဆံပိုင် ဘုရင်လက်အောက်တွင် အစိတ်စိတ်အမွှာမွှာ ကွဲပြားနေပေသည်။ မရှိ မင်းဆက်များသည်ပင်လျှင် နိုင်ငံခြားသားများဖြစ်ကြပြီး သွေးခွဲအုပ်ချုပ်ရေးစနစ်ဖြင့် စုစည်းအုပ်ချုပ်ရန် ကြိုးပမ်းခဲ့ကြသည်။ အချိန်တိုင်းလည်း ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများလုပ်ခဲ့သည်။ မရှိမင်းဆက်အောက်တွင် ကိုယ်ပိုင်ပြဋ္ဌာန်းခွင့်အတွက် လှုပ်ရှားခဲ့သည်များ ရှိ မရှိဆိုသည့် မေးခွန်းမေးလာကြသည်။

ထိုအချိန်က ကိုယ်ပိုင်ပြဋ္ဌာန်းခွင့်ဆိုသည်မှာ မင်းညီမင်းသားများက ၎င်းတို့ ယခင်ပိုင်ဆိုင်သော အာဏာများအတွက် ကြိုးပမ်းသည့် လက္ခဏာဆောင်သည်။ ထိုပုံစံ ကိုယ်ပိုင်ပြဋ္ဌာန်းခွင့်မှာ အုပ်ချုပ်သူတစ်ဦး၏ လက်အောက်မှ အခြားအုပ်ချုပ်သူတစ်ဦး၏ လက်အောက်ခံဘဝအဖြစ် ကျရောက်သွားခြင်းမျှသာဖြစ်ပြီး ပြည်သူလူထု၏ ကိုယ်ပိုင်ပြဋ္ဌာန်းခွင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအတွက် အကျိုးသက်ရောက်မှုမရှိပေ။ သို့သော်လည်း ၎င်းကို ကိုယ်ပိုင်ပြဋ္ဌာန်းခွင့်အနေနှင့် တွေ့မြင်ရပေသည်။ အိန္ဒိယနိုင်ငံသည် ဗြိတိသျှကိုလိုနီ အုပ်ချုပ်မှုအောက်တွင် တစု

တစည်းတည်းနှင့် နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံအဖြစ် ပေါ်လာသောအခါ ကိုယ်ပိုင်ပြဋ္ဌာန်းမှု အခွင့်အရေးအတွက် လှုပ်ရှားမှုသည် စစ်မှန်သည့် အဓိပ္ပါယ်ဆောင်သည့် လက်ရှိကိုယ်ပိုင်ပြဋ္ဌာန်းခွင့် အယူအဆအသွင်ကို ပြောင်းလာခဲ့သည်။ ထိုအယူအဆသည် အိန္ဒိယပြည်သူများက နိုင်ငံခြားသားအုပ်ချုပ်မှုကို အဆုံးသတ်စေပြီး ၎င်းတို့၏ ကိုယ်ပိုင်အစိုးရပုံစံကို ၎င်းတို့ ဆုံးဖြတ်နိုင်ကြသည်ဟူသော နိုင်ငံတကာစံနှင့် ကိုက်ညီသည်။

တိုင်းပြည်ဟူသော အယူအဆ။

ကိုယ်ပိုင်ပြဋ္ဌာန်းခွင့်အဓိပ္ပါယ်၏ ပထမပိုင်းပါ နိုင်ငံ “Nation” ၏အယူအဆမှာ ရှုပ်ထွေးခက်ခဲနိုင်ပေသည်။ အောက်စဖို့ဒ် အဘိဓာန်က ထိုဝေါဟာရကို တိကျသော နယ်မြေအတွင်း အစိုးရတဖွဲ့အောက်တွင် နေထိုင်ကြပြီး ဘာသာစကား၊ နောက်ခံသမိုင်း တူညီကြသော အစုအဖွဲ့ကြီး ဟုအဓိပ္ပါယ် ဖွင့်ဆိုသည်။ ကိုလိုနီခေတ်ကာလ အိန္ဒိယနိုင်ငံတွင် နိုင်ငံနှစ်နိုင်ငံအယူအဆကို ကျင့်သုံးသည်။ ထိုအယူအဆမှာ ဟိန္ဒူဘာသာနှင့် အစ္စလာမ်ဘာသာရေးပေါ်တွင် လုံးဝအခြေခံသည်။ လူမျိုးစုရေးရာနှင့်မသက်ဆိုင်ပေ။ မှတ်စလင်ခေါင်းဆောင်များက အစ္စလာမ်လူ့အဖွဲ့စည်းကြီး ထူထောင်ခွင့်ရှိကြောင်း တောင်းဆိုသည်။ ဗြိတိသျှလက်အောက်တွင် အိန္ဒိယနိုင်ငံအား နှစ်ပိုင်းပိုင်းခြားခဲ့သည်။ အစ္စလာမ် ဘာသာဝင်အများစု နေထိုင်သော အပိုင်းကို ပါကစ္စတန် ပြည်ထောင်စုအဖြစ် ဖွဲ့စည်းလိုက်သည်။ ကိုယ်ပိုင်ပြဋ္ဌာန်းခွင့် တောင်းဆိုမှုအောက်တွင် ပါကစ္စတန်တည်းဟူသော နိုင်ငံသစ် ပေါ်ထွန်းလာခဲ့သည်။ နောင်ဆယ်စုနှစ် နှစ်ခုကြာလာသောအခါတွင် မှတ်စလင် အများစုနေထိုင်သော (အရှေ့ဘင်္ဂလားပြည်နယ်) သည် အချုပ်အခြာအာဏာပိုင် ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်နိုင်ငံအဖြစ် ပါကစ္စတန်မှခွဲထွက်သွားသည်။ ဤသည်မှာ ၁၉၄၅ ခုနှစ်မှ အောင်မြင်စွာ တဖက်သတ်ခွဲထွက်သွားသော တခုတည်းသော ဥပမာတရပ်သာဖြစ်သည်။ (သို့ပင်ငြားလည်း ဤပေါ်ပေါက်မှုကို တဖက်သတ်ခွဲထွက်သွားသည်ဟု ဆိုရန်ခက်ခဲသည်။) သို့သော် နိုင်ငံကိုဘာသာရေးပေါ်တွင် အခြေခံလျက် လွှဲမှားစွာ ထူထောင်ထားခဲ့သည်။ သို့သော် ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်ကိစ္စတွင် လူမျိုးစုရေးရာ ကိန်းစပ်နေသော အရာသာဖြစ်သော်လည်း ဘာသာစကားသည် နိုင်ငံသစ်ပေါ်ပေါက်ရေး၏ အကြောင်းရင်းခံဖြစ်လာသည်။ Nation ဟူ သောဝေါဟာရအား မကြာခဏ အဓိပ္ပါယ်လွှဲမှား သုံးစွဲတတ်ကြသည်။ Nation ကို အဓိပ္ပါယ်သတ်မှတ်ရန် နိုင်ငံရေးသိပ္ပံပညာရှင်များက ၎င်းတို့ကိုယ်ပိုင် ပုံဆေးနည်း ထုတ်ထားသော်လည်း ဤဆောင်းပါးတွင် တင်ပြသည့်ကိစ္စများအတွက် ထိုအဓိပ္ပါယ်မှာ အရေးမကြီးလှပါ။ မြန်မာနိုင်ငံ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုများသည် နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံအဖြစ် တောင်းဆိုခြင်းမပြုကြပါ။ အထက်တွင် ပေးထားသော ယေဘုယျ အဓိပ္ပါယ်မှာ လုံလောက်ပါသည်။ ပြည်သူများဟူသည်ကို အကန့်အသတ်ဖြင့် ဆွေးနွေးခြင်းသည် စိတ်ဝင်စားဘွယ်ဖြစ်စေပါသည်။

ပြည်သူများဟူသော အယူအဆ

ပြည်သူများဟူသည့် ဝေါဟာရကို အဓိပ္ပါယ်သတ်မှတ်လိုလျှင် အောက်စဖို့ဒ် အဘိဓာန်

က အထောက်အကူဖြစ်စေသည်။ ထိုအဘိဓာန်တွင် ပြည်သူများနှင့်ပတ်သက်၍ အဓိပ္ပာယ် များစွာပေးထားသည်။ (က) နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံကို ပိုင်ဆိုင်သော လူမျိုး၊ မျိုးနွယ်စု၊ လူ့အဖွဲ့အစည်း အားလုံး၊ (ခ) တိကျသောနေရာတွင် နေထိုင်သူများ၊ သို့မဟုတ် တိကျနေ နိုင်ငံသားဖြစ်သူ များ၊ (ဂ) နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ၏ နိုင်ငံသားများ အထူးသဖြင့် မဲပေးခွင့်ရှိသူများ။ ဤနေရာတွင် ပြည်သူ ဟုဆိုရာတွင် ကိုယ်ပိုင်ပြဋ္ဌာန်းခွင့် အခွင့်အရေးရှိသလောဟု မေးစရာရှိလာပါသည်။ သူတို့ လိုချင်သော ပုံစံအစိုးရဖွဲ့စည်းခွင့် အမှန်ပင်ရှိပေသည်။ တစ်တရားသော အစုအဖွဲ့က အခြား အစုနှင့်မတူသော သို့မဟုတ် လက်ရှိဖွဲ့ထားပြီးသော အစိုးရပုံစံနှင့်မတူသော ၎င်းတို့လိုချင် သည့် အစိုးရပုံစံကို ဖွဲ့စည်းခွင့်ကို တောင်းဆိုပါက အကြပ်အတည်းဖြစ်လာပေမည်။ နယ်မြေ တခုအတွင်း၌ နေထိုင်ကြသော လူအစုအဖွဲ့များသည် ၎င်းတို့အတွက် သီးခြားအစိုးရဖွဲ့စည်း ရန် အခွင့်အရေးမရှိပေ။ ဒေသတခုလုံးနှင့် သက်ဆိုင်သော အစိုးရဖွဲ့စည်းရေး လုပ်ငန်းစဉ်များ တွင် ၎င်းတို့လည်း ပါဝင်စေရမည်ဖြစ်ပြီး လူအများစု၏ ဆုံးဖြတ်ချက်ဖြင့် အစိုးရဖွဲ့စည်းရမည် ဖြစ်သည်။ ဤသည်မှာ ၎င်းတို့၏ သဘောထားကွဲလွဲခွင့် အခွင့်အရေးကို ငြင်းပယ်ခြင်းမဟုတ် ပါ။ အများစုဆန္ဒဖြင့် ဖွဲ့စည်းထားသောအစိုးရ ပြုပြင်ဖွဲ့စည်းရေးကို ဖိအားပေးရန် အခွင့်အရေး ကို ငြင်းပယ်ခြင်းလည်း မဟုတ်ပေ။ သို့သော်လည်း လူနည်းစုအုပ်စုများသည် ၎င်းတို့ အဓိက နေထိုင်ရာ ဒေသများတွင် ကိုယ်ပိုင်အစိုးရဖွဲ့စည်းခွင့် မရှိကြောင်း ဥပဒေဖြင့် ပြဋ္ဌာန်းထားသည်။ ဤသည်နှင့် စပ်လျဉ်း၍ လူဦးရေများသော လူမျိုးအုပ်စု၏ တရားဝင် ထိန်းချုပ်မှုအောက် တွင် နယ်မြေဆိုင်ရာ နိုင်ငံရေးယူနစ် သင်္ကေတကို ပြဆိုရန် လူမျိုး - နိုင်ငံ (Nation -state) ဟူသော ဝေါဟာရကို သုံးထားခြင်းဖြစ်သည်။ တရားဝင်ထိန်းချုပ်မှုကို အလေးထားခြင်းမှာ အခြေခံဥပဒေအရသော်လည်းကောင်း၊ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ဥပဒေအရသော်လည်း ကောင်း၊ လူမျိုးနိုင်ငံနှင့် ၎င်းတို့၏ နယ်မြေများကို အမျိုးသားများ သို့မဟုတ် လူမျိုးစုများက ပိုင်ဆိုင်သည်ဟု ယူဆ၍ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် အကျိုးဆက် အားဖြင့် လူမျိုးနိုင်ငံများသည် လူများစုအစု၏ သို့မဟုတ် လွှမ်းမိုးထားသူ လူစု၏အမည်ကို မှည့်လေ့ရှိသည်။ ထို့ကြောင့် ဂျာမဏီသည် ဂျာမန်များ၏ နိုင်ငံ၊ တူရကီသည် တာ့စ် များ၏နိုင်ငံ စသည်ဖြင့် ခေါ်လေ့ရှိ သည်။ အကယ်၍ ထိုသို့မဟုတ်ပါမူ ရန်လိုမှုများ တိုးပွားလျက် အစိတ်စိတ်အမွှာမွှာများ ဖြစ်နေပေမည်။ ပိုဆိုးမည်မှာ စီးပွားရေးတိုးတက်မှု၊ ဖွံ့ဖြိုးမှု ရှိမည်မဟုတ်ဘဲ မတည်ငြိမ်မှုနှင့် ပြည်တွင်းစစ်များဖြင့်သာ ပြည့်နေမည်သာ။ ဤတွင် လူများစု၏ တဖက်သတ်ဆုံးဖြတ်ချက် များကို လူနည်းစုများက လိုက်နာရမည်ဟုဆိုလိုပါ။ လူနည်းစုများ၏ အခွင့်အရေးမှာ ၎င်းတို့ ၏ နိုင်ငံရေး၊ ယဉ်ကျေးမှုနှင့် အခြားအခွင့်အရေးများကို ကာကွယ်ထားနိုင်သော အခွင့်အရေးရှိ သည်။ ကိုယ်ပိုင်ပြဋ္ဌာန်းခွင့်သည် အစိုးရဖွဲ့စည်းမှုကို ဆုံးဖြတ်သော အခွင့်အရေးဖြစ်သည်။ ပင်ကိုအားဖြင့် အခွင့်အရေးများ ပဋိညာဉ်အခွင့်အရေးများဖြစ်ပြီး ထိုအခွင့်အရေးများကို စောင့်ရှောက်သော အဖွဲ့အစည်း များရှိရပေမည်။ သို့သော်လည်း လူများစုကိုလည်း ခွဲခြား ဆက်ဆံသည် သို့မဟုတ် ကိုယ်ပိုင်အစိုးရကို ငြင်းပယ်သည်ဟူသော စဉ်းစားချက်ဖြင့် ပစ်ပယ် ၍မရပေ။ အတူတကွ ယှဉ်တွဲနေထိုင်ရန်ဖြစ်စေနိုင်သော အစီအစဉ်တရပ်ကို ပေါ်ပေါက်စေရ မည် ဖြစ်သည်။ ထိုအစီအစဉ်မှာ ဖက်ဒရယ် အခြေခံဥပဒေတရပ်ဖြင့် ဖက်ဒရယ် အစီအမံသာ ဖြစ်ပေသည်။

ဖက်ဒရယ်အခြေခံဥပဒေနှင့် ကိုယ်ပိုင်ပြဋ္ဌာန်းခွင့်

ဖက်ဒရယ်အခြေခံဥပဒေကား အဘယ်နည်း။ လူနည်းစုများကို လိမ်ညာရန် ကရိယာ တန်ဆာပလာပေလော။ သို့မဟုတ် လူများစုက ခွဲခြားဆက်ဆံမှု သို့မဟုတ် အမြဲတစေ ဖိနှိပ်ခွဲမှုကြောင့် လူနည်းစုများဆန္ဒရှိသည့်အခါ ခွဲထွက်ခွင့်ကို ပြဋ္ဌာန်းပေးမည်လော။ ဖက်ဒရယ်စနစ်သည် ဗမာ မဟုတ်သော တိုင်းရင်းသားများအတွက် ခွဲထွက်ခွင့်အပါအဝင် ကိုယ်ပိုင်ပြဋ္ဌာန်းခွင့်အရေး မပါရှိပါက အဓိပ္ပာယ်ရှိမည်မဟုတ်ဟု ဆိုကြသည်။ ဤအဆိုကို အလေးအနက်စဉ်းစားရန် လိုအပ်ပါသည်။ ဆန့်ကျင်ဘက် ဝေါဟာရနှစ်ခုဖြစ်သော ခွဲထွက်ခြင်းနှင့် စုစည်းခြင်း (Secession and Federation) ၏ အယူအဆကို ထိပ်တိုက်ပေးဆောင်ခြင်းသည် မှန်ကန်မှုမရှိပါ။ မည်သည့် ဖက်ဒရယ်အခြေခံဥပဒေမှာမှ ခွဲထွက်ခွင့် ပြဋ္ဌာန်းချက် မပါရှိပေ။ ဆန့်ကျင်ဘက်အားဖြင့် ဖက်ဒရေးရှင်းသည် ခွဲထွက်ကို ခွင့်မပြုပေ။ သီးခြားတည်ရှိကြသော ပြည်နယ်ယူနစ်များကို မိမိတို့သဘောဆန္ဒအလျောက် စွန့်လွှတ်ပြီးနောက် ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုကို ဖွဲ့စည်းခဲ့ကြခြင်းဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ဖက်ဒရေးရှင်းတည်းဟူသော မူဘောင်အတွင်း၌ ခွဲထွက်ခွင့်ကိုစဉ်းစား၍ မဖြစ်နိုင်ပေ။ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုတွင် ဂန္ထဝင် အမှုကိုစွဲခဲ့သည်။ တောင်ပိုင်းပြည်နယ်များက အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုနှင့်ပေါင်းပြီး နောင်အခါတွင် ကျွန်စနစ်ဖျက်သိမ်းရန် ပြည်ထောင်စု၏ ဆုံးဖြတ်ချက်ကို လိုက်နာရန် ငြင်းပယ်ခဲ့သည်။ ပြည်ထောင်စုမှခွဲထွက်ရန် ခြိမ်းခြောက်ခဲ့ပြီး ခွဲထွက်ကြောင်း ကြေညာခဲ့သည်။ အမြင်အားဖြင့် ကျွန်စနစ်ပြဿနာရပ်ဖြစ်သော်လည်း အမှန်စင်စစ် ခွဲထွက်ရေးပြဿနာရပ် ဖြစ်လာခဲ့သည်။ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုသည် တခုတည်းဖြစ်ပြီး ခွဲခြားပစ်၍မရနိုင်သော ပြည်ထောင်စုဖြစ်ကြောင်း သမ္မတ အီဗရာဟင်လင်ကွန်း က ပြတ်သားစွာပြောခဲ့သည်။ လင်ကွန်းက အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုကို ဖြိုခွဲ၍မရနိုင်သောအရာဟု မြင်သည်။ ခွဲထွက် ခွင့်မပါရှိပါက ဖက်ဒရယ်ဖွဲ့စည်းမှုမှာ အဓိပ္ပာယ်မဲ့ဖြစ်သည်ဟုဆိုခြင်းမှာ မှားယွင်းပါသည်။ ဖက်ဒရေးရှင်းဟူသော သတ်မှတ်ချက်ဘောင်အတွင်း၌ ခွဲထွက်ခြင်းသည် တရားဝင်မှုမရှိပါ။

ကိုလိုနီပိုင်နက်နယ်မြေများအတွင်းမှ တဖက်သတ်ခွဲထွက်ခြင်း

အချို့ဒေသများတွင် လွတ်လပ်ပြီး ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရ နိုင်ငံအနေနှင့် အုပ်ချုပ်ရန် ခွဲထွက်ရေး ကြိုးပမ်းကြသည်။ ကုလသမဂ္ဂ ပဋိညာဉ်စာချုပ်အခန်း (၁၁) နှင့် (၁၂) တွင် ကိုလိုနီနယ်မြေအမျိုးအစားကို တိတိကျကျ ပြဋ္ဌာန်းထားသည်။ ဥပမာ မူလမိခင်နိုင်ငံ နယ်နိမိတ်မှ ပထဝီဝင်အရ တိတိကျကျ မှီခိုနေသောနယ်မြေများ အခန်း (၁၁)နှင့် (၁၂)မှ အပိုဒ်များသည် ကိုယ်ပိုင်ပြဋ္ဌာန်းခွင့်ဟူသောစာကြောင်းကို မသုံးထားပေ။ သို့သော်လည်း မှီခိုနေသော နယ်မြေများရှိ ပြည်သူများ၏ ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ရေး တိုးတက်မှုအတွက် ကုလသမဂ္ဂမှ စိုးရိမ်မှုရှိခဲ့သည်မှာ ထင်ရှားသည်။ သက်ဆိုင်ရာနယ်မြေများသည် ကုလ သမဂ္ဂအစောင့်အရှောက် ခံနယ်မြေများနှင့် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်မရှိသော နယ်များဟူ၍ အတန်းအစား (၂) ခု အတွင်း ကျရောက်နေသည်။

ကုလသမဂ္ဂအစောင့်အရှောက်ခံနယ်မြေများတွင် အထူးသဖြင့် နိုင်ငံပေါင်းချုပ် အသင်းကြီး၏ စာချုပ်အပိုင်း (၂)ပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်အတိုင်း နိုင်ငံပေါင်းချုပ်အသင်းကြီး၏ ဆောင်ရွက်ပိုင်ခွင့်အာဏာအောက်တွင် ကျရောက်သောနယ်မြေများပါဝင်သည်။ နိုင်ငံပေါင်းချုပ် အသင်းကြီး ဆောင်ရွက်ပိုင်ခွင့်နယ်မြေများမှာ ပထမ ကမ္ဘာစစ်ပြီးနောက် အော်တိုမင်အင်ပါယာ (တူရကီ) နှင့် ဂျာမဏီနယ်မြေများမှဖြစ်သည်။ အဆိုပါနယ်မြေများ ၏ စီမံခန့်ခွဲမှုကို စစ်အောင်မြင်သော နိုင်ငံများအား အပ်နှင်းခဲ့သည်။ အဆိုပါနယ်မြေများသည် စာချုပ်အပိုင်း (၇၇)အရ သီးခြားသဘောတူညီချက်ဖြင့် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ အစောင့်အရှောက်ခံ အစီအစဉ်အောက်တွင် ထားရှိခဲ့သည်။ အချို့သော နောက်ထပ် နယ်မြေများကို သဘောတူညီချက်အရ အစောင့်အရှောက်ခံအစီအစဉ်အောက်တွင် ထည့်သွင်းရန် ဤအပိုင်းက မျှော်မှန်းသော်လည်း ဆိုမာလီ (အီတာလီယံ ဆိုမာလီနယ်မြေ) သာလျှင် အစောင့်အရှောက်ခံအောက်တွင် ထားရှိခဲ့သည်။

ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ရေးမရှိသော နယ်မြေများမှာ ကုလသမဂ္ဂ ပဋိညာဉ်စာချုပ်၏ အခန်း (၁၁)နှင့် သက်ဆိုင်ပေသည်။ အပိုင်း (၇၃)အရ ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ရေး အပြည့်အဝမရှိသော နယ်မြေများပါဝင်သည်။ အခြေခံအားဖြင့် အဆိုပါနယ်မြေများကို စီမံခန့်ခွဲရေးတွင် တာဝန်ရှိသောနိုင်ငံများဖြစ်သည့် ဩစတြေးလျ၊ ဘဲလ်ဂျီယံ၊ ပြင်သစ်၊ ဗြိတိန်၊ နယ်သာလန်၊ နယူးဇီလန်၊ အမေရိကန်တို့၏ စာရင်းပြုစုသတ်မှတ်ချက်ဖြင့် အသိအမှတ်ပြုခဲ့သည်။ သို့သော် ၁၉၅၅ ခုနှစ်တွင် ကုလသမဂ္ဂအဖွဲ့ဝင်ဖြစ်လာသော စပိန်နှင့် ပေါ်တူဂီတို့က ၎င်းတို့၏ ကိုလိုနီနယ်မြေများကို ထိုအစီအစဉ်အတွင်း ထည့်သွင်းရန်ငြင်းဆန်သည့်အခါ ပြဿနာ ပေါ်ပေါက်လာခဲ့သည်။ ဤသည်ကို တုံ့ပြန်သည့်အနေဖြင့် ကုလသမဂ္ဂအထွေထွေညီလာခံက ကိုယ်ပိုင်အစိုးရမရှိသည့် နယ်မြေများအတွက် စံသတ်မှတ်ပေးခဲ့သည်။ စပိန် နှင့် ပေါ်တူဂီ ကိုလိုနီနယ်မြေများမှလွဲ၍ တောင်ပိုင်း ရိုဒီးရှားနှင့် ပြင်သစ်ပိုင်နယ်မြေ အချို့တို့ အဆိုပါအဆင့်အတန်းတွင် ပါဝင်လာခဲ့ကြသည်။

ကိုယ်ပိုင်အစိုးရမရှိသောနယ်မြေများနှင့် စပ်လျဉ်း၍ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ဥပဒေ၏ ဆက်တွဲ တိုးတက်ဖွံ့ဖြိုးလာမှုမှာ ကုလသမဂ္ဂ ပဋိညာဉ်စာတမ်းတွင် ဖော်ပြထားသကဲ့သို့ ၎င်းတို့အားလုံးအသုံးပြုနိုင်သော ကိုယ်ပိုင်ပြဋ္ဌာန်းခွင့်မှ ဖြစ်လာခဲ့သည်။ စောင့်ရှောက်ရေး အယူအဆကို ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့် အပြည့်အဝမရရှိသော ဒေသများအားလုံးသို့ ကျယ်ပြန့်စေခဲ့သည်။ သို့ဖြစ်၍ ကိုလိုနီအစိုးရ လက်အောက်ရှိနယ်မြေများ အကျုံးဝင်စေခဲ့သည်။ ဤကိစ္စနှင့်စပ်လျဉ်း၍ အရေးကြီးသည်မှာ လွတ်လပ်ရေး မရသေးသော ပြည်သူ များ၊ နယ်မြေများနှင့် အကျုံးဝင်သည်။ ကိုလိုနီလက်အောက်ခံနယ်မြေများနှင့် ပြည်သူများကို လွတ်လပ်ရေးပေးခြင်းနှင့် စပ်လျဉ်းသော ကြေညာချက်ဖြစ်သည်။ သို့သော် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ရေး မရှိသေးသောနယ်မြေများ အသုံးပြုနိုင်သည့် ကိုယ်ပိုင်ပြဋ္ဌာန်းခွင့်သည် အလိုအလျောက် တဖက်သတ်ခွဲထွက်ခွင့် အခွင့်အရေးနှင့်မသက်ဆိုင်ပေ။ လွတ်လပ်ရေးရခဲ့ကြသော နိုင်ငံအများစုမှာ သဘောတူညီချက်ဖြင့် ငြိမ်းချမ်းစွာဖြင့် ကိုယ်ပိုင်အစိုးရ သို့မဟုတ် လွတ်လပ်ရေးရရှိခဲ့ကြခြင်းဖြစ်သည်။ ထိုနယ်မြေ အုပ်ချုပ်ရေးအတွက် တာဝန်ရှိ သောအစိုးရ၏ သဘောတူညီချက်အရ ဥပဒေနှင့်အညီ ဒေသဆိုင်ရာ ခေါင်းဆောင်များနှင့် အစိုးရတို့ အစီအမံများနှင့်အညီ ဖြစ်ပေါ်

လာကြရသည်။ ထိုအစီအမံများသည် အာဏာလွှဲပြောင်းရေး နည်းနာများနှင့် စပ်ဆိုင်ပေသည်။ ကိုယ်ပိုင်ပြဋ္ဌာန်းခွင့်ကို ဆန့်ကျင်နေသော ကိုလိုနီအစိုးရများထံမှ ခွဲထွက်ခြင်းမှလွဲ၍ ကုလသမဂ္ဂသည် ကိုယ်ပိုင်အစိုးရမရှိသော နယ်မြေများ တဖက်သတ်ခွဲထွက်ခြင်းကို မထောက်ခံပေ။ အားပေးလုပ်ဆောင်မှုလည်း မရှိပေ။

ကိုလိုနီနယ်မြေအချို့မှာ ယခင်ကိုလိုနီဟောင်းအစီအစဉ်ဖြင့် တရားဝင်အဖွဲ့ ဖွဲ့ရန် ရွေးချယ်ခဲ့သည်။ ဤရွေးချယ်မှုအရ လွတ်လပ်ရေးရပြီးမကြာမီ သီးခြားအဆင့်အတန်း တစ်ခုတရာ ရရှိခဲ့သည်။ ၎င်းတို့မှာ ၎င်းတို့၏ ကိုယ်ပိုင်အခွင့်အရေးအရ ကုလသမဂ္ဂ အဖွဲ့ဝင်ဖြစ် မလာခဲ့ပေ။ ဥပမာ **Puerto Rico (United State) and the Cook Island (New Zealand)**။ ပထဝီအရ လွတ်လပ်စွာရှိနေသော ပစိဖိတ်ကျွန်းစုရှိ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု မဟာဗျူဟာ အစောင့်အရှောက်ခံနယ်မြေများ (မက်ကရိုနီးရှား၊ မာရှယ်ကျွန်းနှင့် ပူးလူး) သည်လည်း မကြာသေးမီက အလားတူအစီအမံများ ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ အချို့သော ကိုလိုနီနယ်မြေဟောင်းများသည် ပူးပေါင်းလိုက်ကြသည်။ ဘာမှဒါးကဲ့သို့ အချို့သော နယ်မြေများရှိ ပြည်သူများ အမိခိုနိုင်အဖြစ် ဆက်နေထိုင်ရန် မဲပေးကြသည်။ ထိုနယ်မြေများသည် ကုလသမဂ္ဂ ပဋိညာဉ်စာတမ်း အခန်း (၁၁) အရ ထိုအတိုင်း ဆက်လက်နေခဲ့သည်။

ကိုလိုနီနယ်မြေမဟုတ်သော နယ်မြေများ၏ တဖက်သတ်ခွဲထွက်မှု

ကိုလိုနီနယ်မြေ အဝန်းအဝိုင်းတွင်မဟုတ်ဘဲ သက်ဆိုင်ရာအစိုးရ၏ ဆန္ဒကို ဆန့်ကျင်၍ ခွဲထွက်ပြီး သီးခြားရပ်တည်နေသောနိုင်ငံအား ကုလသမဂ္ဂမှ အဖွဲ့ဝင်အဖြစ်ခွင့်ပြုရန် ဝန်လေးသည်။ မိခင်နိုင်ငံက နယ်မြေခွဲထွက်ရန် သဘောတူပြီး လွတ်လပ်သည့်နိုင်ငံဖြစ်လာသည့်အခါနှင့် သက်ဆိုင်ရာနိုင်ငံမှ ခွဲထွက်မှုကို သဘောတူသည့် အခြေအနေမျိုးတွင်သာ လွတ်လပ်ရေးကို အလေးထားပေးသည်။ သဘောတူညီချက်ဖြင့် လွတ်လပ်ရေးရရှိပါက ကုလသမဂ္ဂအဖွဲ့ဝင်အဖြစ် အလျင်အမြန်ရရှိပေမည်။ တဖက်သတ် ခွဲထွက်လာခြင်း မျိုးကို ၁၉၄၅ ခုနှစ်ကတည်းက နိုင်ငံတကာ ထောက်ခံမှုနှင့် အသိအမှတ်ပြုမှု မရရှိခဲ့ကြပေ။

၁၉၄၅ ခုနှစ် ကတည်းက ကိုလိုနီမဟုတ်သော နယ်မြေများ၏ တဖက်သတ်ခွဲထွက်ရန်ကြိုးပမ်းမှု၊ ခြိမ်းခြောက်မှုအမြောက်အမြား ရှိခဲ့ကြသည်။ နိုင်ဂျီးရီးယားမှ အိုင်ယာဖရာ၊ ကွန်ဂိုမှ ကတန်ဝါ၊ အိန္ဒိယမှ ကက်ရှမ်းနှင့် အရှေ့ပန်ဂျပ်၊ တူရကီမှ စိုက်ပရပ်၊ ရုရှားဖက်ဒရေးရှင်းမှ ချက်ချညာနှင့် အီရတ်/တူရကီမှ ခါဒစ်စတန် စသည်များဖြစ်သည်။ အဆိုပါ တဖက်သတ်ခွဲထွက်မှုကိစ္စများတွင် သက်ဆိုင်ရာ နိုင်ငံအစိုးရများသည် ၎င်းတို့၏ အတိုက်အခံများက ခွဲထွက်ရေး ဆောင်ရွက်နေကြောင်းကို စွဲကိုင်ထားသည့် ဘုံလက္ခဏာကို တွေ့ရှိသည်။ ထိုကဲ့သို့ ခွဲထွက်ရေးကြိုးပမ်းခြင်းမျိုးသည် နိုင်ငံတကာအသိအမှတ်ပြုမှုကို မရရှိနိုင်ပေ။ အခြားသော လူသားချင်းစာနာထောက်ထားရမည့် အခြေအနေများက နိုင်ငံတကာ စိုးရိမ်မှုနှင့် နိုင်ငံတကာပါဝင် ဆောင်ရွက်မှုကို ဖြစ်စေဦးတော့ ခွဲထွက်ခွင့်ကိုမူ အားမပေးသည်မှာ အမှန်ပင်ဖြစ်သည်။ ဥပမာ အီရတ်မြောက်ပိုင်းရှိ ကတ်များ၏ အခြေအနေသည် နိုင်ငံတကာမှ စိုးရိမ်သည့်ကိစ္စဖြစ်သည်။ ကုလသမဂ္ဂပဋိညာဉ် အပိုဒ် (၇)အရ လုံခြုံရေးကောင်စီမှ အကူအညီ

စတင်ပေးခဲ့ပြီး၊ တနိုင်ငံချင်းအနေဖြင့်လည်း အရပ်ဘက် ဆိုင်ရာ၊ စစ်ဘက်ဆိုင်ရာနည်းများဖြင့် ကြားဝင်ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ သို့သော် ကတ်လူမျိုးများအား အီရတ်၏ ဖိနှိပ်ညှဉ်းပင်းမှု ဆက်လက်ရှိနေသော်လည်း၊ ထို့အပြင် အီရတ်၏ စစ် အခြားသောမူဝါဒများကို ကုလသမဂ္ဂ မှ တင်းကြပ်စွာ တုံ့ပြန်နေသော်လည်း ဤအကူအညီပေး ဆောင်ရွက်မှုသည် အီရတ်နယ် မြေဆိုင်ရာ တည်တံ့ခိုင်မြဲမှု အခြေခံပေါ်တွင် ဆောင်ရွက်ခြင်းဖြစ်ကြောင်း ရှင်းလင်းသိသာ ပေသည်။

နိုင်ငံအများအပြားတွင် တဖက်သတ်ခွဲထွက်ရေး ခြိမ်းခြောက်မှုများနှင့် မတည့်ငြိမ် သော အလားအလာများကြောင့် ထိုနိုင်ငံအစိုးရများသည် နယ်မြေဆိုင်ရာ တည်တံ့ခိုင်မြဲမှု မှုကို အစဉ်တစိုက် ပြောဆိုလျက်ရှိကြသည်။ ဖက်ဒရယ်အခြေခံဥပဒေတွင် ခွဲထွက်ခွင့် အခွင့်အ ရေးပြဋ္ဌာန်းချက် ထည့်သွင်းခြင်းသည် ပျက်စီးရာ ပျက်စီးကြောင်းဖြစ်စေသည့် အလားအလာ ပင်ဖြစ်သည်။ ဆိုပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်သည် ခွဲထွက်ခွင့်တွေးဆချက်နှင့် ခွဲထွက်ရေးလက္ခဏာကို ရှင်သန်စေသည်။ ဒေသတစ်ခုတွင် နယ်မြေဆိုင်ရာ အသိအမှတ်ပြုမှု သို့မဟုတ် အကျိုးစီးပွား များ ခွဲဝေမှုအခိုင်အမာရှိနေစေကာမူ ကျန်အခြားသော လူ့အဖွဲ့အစည်းနှင့် ပဋိပက္ခဖြစ်စေ ကာမူ ခွဲထွက်ရေးမှာ အောင်မြင်လေ့မရှိပေ။ ခွဲထွက်ရေး စဉ်းစားချက်ကို မည်သည့်နေရာ တွင်မဆို တရားဝင်အဖြစ် မမြင်ရသလောက်ပင်။ နိုင်ငံတကာ လက်တွေ့ကျင့်သုံးမှုအရ ဒေသ တခု သို့မဟုတ် ဒေသခွဲတခု၏လူများစု မဲပေါ်တွင် အခြေခံ၍ တဖက်သတ်ခွဲထွက်ခြင်းကို အသိအမှတ်မပြုပေ။ လူများစုတခုရှိရာတွင် လူတမျိုးတည်း သို့မဟုတ် လူမျိုးများစု ဖြစ်နေ လင့်ကစား အသိအမှတ်မပြုပေ။ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ဥပဒေအရ လွတ်လပ်သောနိုင်ငံ တနိုင် င်အတွင်း လူမျိုးများ၊ အုပ်စုများအတွက် ကိုယ်ပိုင်ပြဋ္ဌာန်းခွင့်ဆိုသည်မှာ အဆိုပါနိုင်ငံ၏ နယ် မြေဆိုင်ရာ စုစည်းမှုအခြေခံပေါ်တွင် ထိုနိုင်ငံ၏ နိုင်ငံရေးစနစ်၌ ပါဝင်ဆောင်ရွက်ခွင့်ရှိခြင်း ဖြစ်သည်။ သီးခြား ကိုလိုနီနယ်မြေများအတွက်မူ တဖက်သတ်ခွဲထွက်ခြင်းမှာ ချွင်းချက်ဖြစ် သည်။ ကိုယ်ပိုင်ပြဋ္ဌာန်းခွင့်သည် ကိုလိုနီအစိုးရများ အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်ရမည့် ကိစ္စရပ်ဖြစ်သည်။ ကိုလိုနီအစိုးရများက ထိုကိုယ်ပိုင်ပြဋ္ဌာန်းခွင့်ကို ပိတ်ဆို့ထားခဲ့လျှင် ကုလ သမဂ္ဂမှ တဖက်သတ်ခွဲထွက်ခွင့်ကို ထောက်ခံပေသည်။ ဘောလတစ်နိုင်ငံများ ခွဲထွက်ခွဲခြား သည် အသစ်အဆန်းမဟုတ်ပေ။ ၁၉၄၀ ခုနှစ်တွင် ၎င်းတို့ မတရားကျူးကျော်သိမ်းပိုက်ခံခဲ့ရ ခြင်းမှ ၁၉၉၀ ခုနှစ် ပြန်လည် ခွဲထွက်ခွဲခြားဖြစ်သည်။

အုပ်စုတစုသည် နိုင်ငံတခုမှ ခွဲထွက်ရေးဖြစ်နိုင်ခြေရှိသည်။ (လိုအပ်လျှင် လွတ်လပ်ရေး စစ် ဆင်နွှဲ၍) ၎င်းတို့နယ်မြေကို လုံးဝထိန်းချုပ်ထားခြင်းဖြင့် လွတ်လပ်ရေးရရှိနိုင်ခြေရှိသည်။ စပိန်၊ အမေရိကန်ကိုလိုနီများက ၁၉ ရာစုတွင် ထိုသို့ဆောင်ရွက်ခဲ့ကြသည်။ ဤပုံစံ ခွဲထွက် ခြင်းသည် နှစ်ပေါင်းများစွာကြာနိုင်ပြီး အောင်မြင်မှုရနိုင်သလို မအောင်မြင်ဘဲလည်း ရှိနိုင် သည်။ ဤပုံစံမျိုးကို ဖိနှိပ်မှုမှကင်းလွတ်ရေးအတွက် မွေးရာပါအခွင့်အရေးဟု လည်းကောင်း သို့မဟုတ် သစ္စာဖောက်သည့် လုပ်ရပ်ဟုလည်းကောင်း အသုံးအနှုန်း သုံးကြသည်ကို တွေ့ မြင်နိုင်သည်။ သို့သော် မည်သို့ပင်ဖော်ပြစေကာမူ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ဥပဒေ၌ ပြဋ္ဌာန်းထား သော အခွင့်အရေးတွင် တဖက်သတ် ခွဲထွက်မှု မပါဝင်ပေ။ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာဥပဒေ၌ နိုင်ငံ

များ၏ နယ်မြေတည်တံ့ခိုင်မြဲရေးကို ဦးစားပေးပေးသည်။

နယ်မြေတည်တံ့ခိုင်မြဲရေး အဓိပ္ပါယ်တူ ဝေါဟာရ - မခွဲခြမ်းနိုင်ခြင်း

ဤပုံစံသည် ကုလသမဂ္ဂအထွေထွေညီလာခံ ဆုံးဖြတ်ချက်အမှတ် ၂၆၂၅ (၁၉၇၀ ခုနှစ် ချစ်ကြည်စွာဆက်ဆံရေးကြေညာချက် (The friendly Relations Declaration of 1970) ပါ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရေး - (safeguard) ဟုခေါ်သော အပိုဒ်ကို ရောင်ပြန်ဟတ်ပေးသည်။ ဤအပိုဒ်နှင့်အညီ ပြည်သူတရပ်လုံးကို ကိုယ်စားပြုသော အစိုးရသည် ၎င်းပြည်သူအားလုံးနှင့်ပတ်သက်၍ ညီမျှမှုအခြေခံပေါ်တွင် ကိုယ်ပိုင်ပြဋ္ဌာန်းခွင့်များကို လိုက်နာရသည်။ ထို့အပြင် ၎င်း၏နယ်မြေ တည်တံ့ခိုင်မြဲရေးကို ကာကွယ် စောင့်ရှောက်ခွင့်ရှိသည်။ အဆိုပါ နိုင်ငံရှိ ပြည်သူများသည် ၎င်းတို့၏ အစိုးရအဖွဲ့တွင် အညီအမျှပါဝင်ခြင်းမှတစ်ဆင့် ကိုယ်ပိုင်ပြဋ္ဌာန်းခွင့်ကို ကျင့်သုံးကြရသည်။

ကမ္ဘာပေါ်ရှိ တပြည်ထောင်စနစ်နှင့် ပြည်ထောင်စုစနစ်နိုင်ငံများစွာတို့၏ အခြေခံဥပဒေတွင် နိုင်ငံတော်တည်တံ့ရေးကို အာမခံသော ပြဋ္ဌာန်းချက်ပါဝင်ပေးသည်။ အကယ်၍ ကျွန်ုပ်တို့သည် ဖက်ဒရယ်နိုင်ငံအား ခွဲခြမ်းခွင့်မရှိစေရ (indivisible) ဟုကြေညာလိုက်ပါက အခြေခံဥပဒေအရရော၊ တရားဥပဒေအရပါ အဘယ်ကြောင့် ထိုသို့ ကြေညာရကြောင်း အသေအချာ နားလည်ရပေမည်။ ခွဲခြမ်းခွင့်မရှိဟူသောမူကို ကနေဒါ၏ အခြေခံဥပဒေ (၁၈၆၇) တွင် ထည့်သွင်းပြဋ္ဌာန်းခဲ့သည်။ ထိုမူကို ၁၉၉၈ ခုနှစ်၌ ခွဲထွက်ခွင့် လူထုဆန္ဒခံယူပွဲဖြင့် ထင်မြင်ချက်ကောက်ခံရာတွင် ဆက်လက်ထိန်းသိမ်းထားကြောင်း အခိုင်အမာဖြစ်စေခဲ့သည်။ ၁၈၆၈ ခုနှစ်တွင် ခွဲခြမ်းခွင့်မရှိလျှင် ယနေ့လည်း ခွဲခြမ်းခွင့်မရှိကြောင်း ကနေဒါ လူထုက သဘောတူကြသည်။

ကနေဒါ၏ အခြေခံဥပဒေသည် နမော်နမဲ့ ရေးဆွဲထားခြင်းမဟုတ်ပေ။ ကနေဒါပြည်ထောင်စုကို ပုံဖော်ဖွဲ့စည်းစဉ်၌ အိမ်နီးချင်း အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုတွင် ပြည်တွင်းစစ်ဖြစ်လျက်ရှိသည်။ ၁၈၆၁ ခုနှစ်တွင် သမ္မတ အီဗရာဟင်လင်ကွန်းက အမေရိကန်တိုင်းပြည်ကို ဆက်လက်ထိန်းသိမ်းရန် ၎င်းတွင်တာဝန်ရှိသည်ဟု အမေရိကန်အခြေခံဥပဒေကို အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုခဲ့သည်။ တောင်ပိုင်းပြည်အချို့တို့က ပြည်ထောင်စုမှခွဲထွက်ရန် ကြိုးပမ်းခဲ့သည်။ သို့သော် ထိုကြိုးပမ်းမှုမှာ ရေရှည်မခံခဲ့ပေ။ အမေရိကန်ပြည်သူများက ၎င်းတို့၏ အချုပ်အခြာအာဏာကိုမစွန့်လွှတ်ကြောင်း ကျွန်ုပ်တို့အားသင်ကြားပေးခဲ့ပြီ။ ထို့အပြင် သမ္မတ လင်ကွန်းက ၎င်း၏ အခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာ တာဝန်ကိုကျေပွန်ခဲ့သည်။ အမေရိကန်သမိုင်း ဇာတ်ကွက်တကွက်သည် ကနေဒါ၏ အာရုံတွင် စွဲကျန်ခဲ့သည်။ ခွဲခြမ်းမှုမပြုနိုင်ခြင်းဟူသော ဝေါဟာရသည် အချုပ်အခြာ အာဏာပိုင် နိုင်ငံများက ပိုင်ဆိုင်သော အမှတ်လက္ခဏာတစ်ခုဖြစ်သည့် နယ်မြေတည်တံ့ခိုင်မြဲမှု၏ အဓိပ္ပာယ်တူ ဝေါဟာရတရပ်သာဖြစ်သည်။ ကနေဒါသည် အချုပ်အခြာအာဏာပိုင်နိုင်ငံဖြစ်၍ ၎င်းတွင် နိုင်ငံတကာက ၎င်း၏ နယ်မြေတည်တံ့ခိုင်မြဲမှုကို အသိအမှတ်ပြုခွင့်ရှိသည်။ ကနေဒါ၏ အချုပ်အခြာအာဏာပိုင်မှု အဆင့်အတန်းကို တည်တံ့စေရန် မည်သည့် ပြည်တွင်းပြည်ပ ခြိမ်းခြောက်မှုမျိုးမှမဆို ကနေဒါနယ်မြေကိုကာကွယ်ရန် ကနေဒါ အစိုးရတွင် မရှောင်လွှဲသာသော တာဝန်ရှိသည်။

နယ်မြေဆိုင်ရာ တည်တံ့ခိုင်မြဲမှုအခွင့်အရေးကို နိုင်ငံတကာလူ့အဖွဲ့အစည်းများမှ အသိအမှတ်ပြုသော အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ စာချုပ်များရှိသည်။ နိုင်ငံများအကြား ချစ်ကြည်စွာ ဆက်ဆံရေးနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေးတို့နှင့်ဆိုင်သော အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ဥပဒေ၏မူများဆိုင်ရာ ကြေညာချက်နှင့် ကုလသမဂ္ဂ ပဋိညာဉ်တို့ဖြစ်သည်။ လွတ်လပ်ရေးကို ဦးတည်သွားကြသည့် ပြင်ပကိုယ်ပိုင်ပြဋ္ဌာန်းခွင့်ဟုခေါ်သော ကိုလိုနီနယ်မြေများ၏ ကိုယ်ပိုင်ပြဋ္ဌာန်းခွင့်နှင့် ကိုလိုနီမဟုတ်သော နယ်မြေများ၏ တဖက်သတ်ခွဲထွက်မှုကို ဆောင်ရွက်နေကြသော နယ်မြေများကို နှိုင်းယှဉ်ပါက ရှင်းပါသည်။ နယ်မြေတည်တံ့ခိုင်မြဲ မှုများမှာ ရှင်းလင်းသည်။ ၁၉၄၅ ခုနှစ်ကတည်းက တဖက်သတ်ခွဲထွက်သော မည်သည့်နိုင်ငံများကိုမျှ မူလနိုင်ငံအစိုးရ၏ ဆန္ဒကို ဆန့်ကျင်လျက် ကုလသမဂ္ဂတွင် လက်ခံခဲ့ခြင်းမပြုပေ။

မြန်မာပြည်ကိုစွဲတွင်မှု ခွဲထွက်ခွင့်ပြဿနာမှာ ပိုမို ရှုပ်ထွေးသည်။ ခွဲထွက်ခွင့်ကို အချုပ်အခြာအာဏာပိုင် နိုင်ငံအဖြစ် စတင်ထူထောင်သော ၁၉၄၇ ခုနှစ် အခြေခံဥပဒေတွင် ထည့်သွင်းထားသည်။ အခြေခံဥပဒေ စတင် အာဏာတည်သောကာလ၌ လူမျိုးစု (၃)စု အား လွတ်လပ်ရေးရပြီး (၁၀) နှစ်ကြာသောအခါ ပြည်ထောင်စုမှ ခွဲထွက်ခွင့် ပေးထားသည်။ နိုင်ငံတကာစံနှင့်အညီ ဘာကြောင့် မဖြေရှင်းသလဲဆိုသည်ကလွဲ၍ ဤသည်များမှာ သမိုင်းအမွေအနှစ်များဖြစ်သည်မှာ ရှင်းလှပါသည်။ ၁၉၄၇ ခုနှစ် ပင်လုံညီလာခံမှ လူမျိုးစုများ ခွဲထွက်ခွင့်ကို အနိမ့်ဆုံးပေးထားခဲ့သည်။ ထိုအချိန်တွင် လူမျိုးစု (၃)စုသာ ပင်လုံစာချုပ်ကို လက်မှတ်ရေးထိုးသည်။ ၁၉၄၇ ခုနှစ် အခြေခံဥပဒေကို ရေးဆွဲသောအခါ လူမျိုးစုပြည်နယ် (၃)စုကို ခွဲထွက်ခွင့် သတ်မှတ် ပေးခဲ့သည်။ နောက်ပိုင်းတွင် ပြည်နယ် (၄)ခု ထပ်မံတိုးချဲ့ဖွဲ့စည်းခဲ့ရာ ပြည်နယ် (၇) ပြည်နယ် ရှိလာခဲ့သည်။ သို့သော် အခြေခံဥပဒေတွင် ပေးထားသော ခွဲထွက်ခွင့် အခွင့်အရေးမှာ အလိုအလျောက်ရှိသော အခွင့်အရေးမဟုတ်ပေ။ အခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာ တရားဥပဒေအရဖြစ်သည်။ ခွဲထွက်ခွင့်တည်းဟူသော စိတ်အားတက်ကြွမှုကို ဆုပ်ကိုင်လျက် နှစ်ပေါင်း (၄၀)ကျော် လက်နက်ကိုင်တိုက်ပွဲ ဆင်လာခဲ့သော်လည်း တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုများက ယွှအချိန်အထိ တဖက်သတ် အချုပ်အခြာအာဏာပိုင် နိုင်ငံအဖြစ် မလုပ်ဆောင်နိုင်သေးပေ။ ရန်ကုန်အစိုးရ၏ အာဏာစက်သည် လူမျိုးစုလက်နက်ကိုင်နယ်မြေများထံသို့ မရောက်သော်လည်း ဗမာလူမျိုး အများစုပါဝင်သော ဗမာ့တပ်မတော်က အများအားဖြင့် ကျေးလက်ဒေသများတွင် နေရာယူထားသည်။ ကာလအတန်ကြာ လက်နက်ကိုင်လှုပ်ရှားခဲ့ကြပြီးနောက် လူမျိုးစု လက်နက်ကိုင် (၁၆) ဖွဲ့တို့သည် ဗမာ့တပ်မတော်နှင့် အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေး လုပ်ခဲ့ကြသည်။ ဗဟိုအာဏာပိုင်များက တနိုင်လုံးကို တရားဝင်ထိန်းချုပ်မှု ဆက်လက်ဆောင်ရွက်နိုင်ခဲ့သည်။ ခွဲထွက်ရေးနှင့်ပတ်သက်၍ အလုံးစုံအခြေအနေမှာ မရေမရာဖြစ်သွားရပြီး အရေးနိမ့်ခဲ့သည်။

လက်နက်ကိုင်တိုက်ပွဲကာ ဂုံးနိမ့်သွားပြီ။ သို့မဟုတ် ကိုယ်ပိုင်ပြဋ္ဌာန်းခွင့် လှုပ်ရှားမှုတွင် လက်နက်ကိုင်နည်းလမ်းသည် ကံနိမ့်ခဲ့ပြီဟူ၍ မဆိုလိုပေ။ ငြင်းချက်ထုတ်လိုသည်မှာ လက်နက်ကိုင်လှုပ်ရှားမှုသည် နောက်ဆုံးနည်းကြိုးပမ်းမှုဖြစ်သည်။ အများအားဖြင့် လှုပ်ရှားမှုကို ငြိမ်းချမ်းစွာဆွေးနွေးရေးမှုများဖြင့် ဆက်လက်လုပ်ဆောင်ကြရမည်။ ဥပမာ အမြောက်အမြား ရှိပေသည်။ တောင်အာဖရိကတွင် အသားအရောင်ခွဲခြားမှု ဆန့်ကျင်ရေးလှုပ်ရှားမှုသည်

နှစ်ပေါင်းများစွာ လက်နက်ကိုင်လှုပ်ရှားခဲ့ကြပြီးနောက် ရက်သတ္တပတ်အတွင်း ငြိမ်းချမ်းစွာ ဆွေးနွေးရေးဆီသို့ ပြောင်းလဲခဲ့သည်။ ပါလက်စတိုင်းနှင့်အစ္စရေး ပြဿနာမှာလည်း ထိုနည်းတူပင် ဆက်လက်ဆွေးနွေးမှုက အစီအစဉ်၏ ထိပ်ဆုံးတွင်ရှိသည်။ မြန်မာပြည်၌သည်ပင် လျှင် ဗြိတိသျှကိုလိုနီအစိုးရတို့ ပြန်လည်ဝင်ရောက်လာစဉ်တွင် ဂျပန်ကျူးကျော်သူများကို တိုက်ထုတ်ခဲ့သော ဖက်ဆစ်ဆန့်ကျင်ရေး လက်နက်ကိုင် လှုပ်ရှားမှုသည် ဗြိတိသျှတို့ကို လက်နက်ကိုင် မတိုက်ခိုက်ခဲ့ပေ။ လွတ်လပ်ရေးတိုက်ပွဲနေရာတွင် ဗြိတိသျှတို့နှင့် ညှိနှိုင်းဆွေးနွေးရေးကဏ္ဍသစ်တစ်ရပ် ဝင်ရောက်ခဲ့သည်။ ဆွေးနွေးမှုသည် မြန်မာပြည်လွတ်လပ်ရေးပေးရေးဖြင့် အဆုံးသတ်ခဲ့သည်။ တနည်းအားဖြင့် မြန်မာပြည်သည် ဗြိတိသျှအင်ပါယာမှ ခွဲထွက်လိုက်သည်။ ခွဲထွက်ခြင်းနှင့်စပ်လျဉ်း၍ အကျဉ်းအကြပ်ဖြစ်နေသည်များကို ရှောင်လွှဲရန်အလို့ငှာ စိတ်ခံစားချက်များနှင့်လွှဲမှားသော အသိတရားများကို ဖယ်ရှားပစ်ရမည်မှာ ထင်ရှားပေသည်။

ခွဲထွက်ခွင့်ပါသော ဖက်ဒရေးရှင်း၊ ဥပဒေရေးရာ ယုတ္တိအမှား

အချို့လူများက ၁၉၄၇ ခု အခြေခံဥပဒေတွင် ခွဲထွက်ခွင့်ပါထား၍ ယူအခြေခံဥပဒေတွင်လည်း အလားတူပြဋ္ဌာန်းချက်များ ပါသင့်သည်ဟု ခံယူကြသည်။ သို့သော် မည်သည့်အဓိပ္ပါယ်ယူဆချက်ဖြင့်မဆို ခွဲထွက်ခွင့်ရရှိရေးကို အထောက်အကူပြုမည်လော သို့မဟုတ် မည်သည့် ဆင်ခြေဖြင့်မဆို ဤသည်က အဟန့်အတားဖြစ်စေမည်လော။ ၁၉၄၇ ခုနှစ်က အနေအထားမှာ အချိန်နှင့်နေရာအရ ထူးခြားမှုရှိနေပြီး လက်ရှိကာလ အခြေအနေ အနေအထားတရပ်လုံးနှင့်ဆီလျော်မှု ရှိမည်မဟုတ်ပေ။ ထိုအချိန်က မြန်မာ့အိမ်နီးချင်း အိန္ဒိယနိုင်ငံသည် ခွဲထွက်ရေးလှုပ်ရှားမှုကို ရှင်းလင်းလုပ်ဆောင်နေရသော အချိန်ဖြစ်သည်။ ကိုလိုနီဆန့်ကျင်ရေးလှုပ်ရှားမှုတစ်ရပ်လုံးသည် နယ်မြေပြိုကွဲရေး လက်တကမ်းတွင် ရှိနေခဲ့သည်။ မြန်မာ့လွတ်လပ်ရေး ပိသုကာကြီး ဦးအောင်ဆန်းက ဤအန္တရာယ်ကို ကြိုတင်မြင် ထားသည်။ သို့ဖြစ်၍ ဗြိတိသျှတို့၏ အာဏာလွှဲပေးနိုင်သေးဟူသည့် ဆင်ခြေကို ဖျက်ရန် စည်းလုံးညီညွတ်မှုပြနိုင်သော အခြေခံဥပဒေကို ရေးဆွဲတင်ပြခဲ့သည်။ အပေးအယူအနေဖြင့် ဖက်ဒရယ်မကျသော အခြေခံသဘောများကို အခြေခံဥပဒေတွင် ထည့်သွင်းဖော် ပြခဲ့သည်။ ဤဖက်ဒရယ်မကျသော အခြေခံသဘောများမှာ ချက်ခြင်းခွဲထွက်မှုမဖြစ်စေသည့် ထိန်းညှိမှုတစ်ရပ်ပင် ဖြစ်သည်။ ဤထိန်းညှိမှုသည် ပထမဆယ်စုနှစ်အတွင်း အပြန်အလှန် ယုံကြည်မှုတည်ဆောက်နိုင်ရန် ပုံဖော်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ ခွဲထွက်ခွင့်ပြဋ္ဌာန်းချက်မှာ တိမ်မြုပ်ခဲ့လေသည်။ ဤသည်ကား လူများစုနှင့် လူနည်းစုတိုင်းရင်းသားများအကြား မျှတသော အပေးအယူ ပြုလုပ်မှု ဖြစ်သည်။

ယူအခါသမယ၌ လူနည်းစုတိုင်းရင်းသားများသည် ၎င်းတို့ပြည်နယ်အတွက် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ရေး အများဆုံးနှင့်တကွ ခွဲထွက်ရေးကို တောင်းဆိုမည်ဆိုပါက မျှတမည်မဟုတ်ချေ။ သူတစ်ဦး၏ ကိတ်မုန့်ကို ရယူငိုင်းဖွဲစားခြင်းနှင့်တူပေမည်။ လူမျိုးစု ခေါင်းဆောင်များသည် တိုင်းရင်းသားလူများစုများနှင့် ချစ်ကြည်ရင်းနှီးစွာ အတူနေထိုင်ကြမည်လောဆိုသည်ကို ဆုံးဖြတ်ရပေမည်။ ထိုသို့နေထိုင်မည်ဆိုပါက ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ရေးကိစ္စအပေါ် အပေးအယူအ

တွက် ဆွေးနွေးကြရမည်သာ။

ခွဲထွက်ခွင့်သည် တရားဝင် ထိန်းသိမ်းထားနိုင်ခြင်းမရှိသကဲ့သို့ ဈေးဆစ်ရေး ကိရိယာ အဖြစ်လည်း အသုံးမပြုနိုင်ပါ။ ဖက်ဒရယ် ပြည်ထောင်စုဖွဲ့ရေးဆန္ဒကို လွတ်လပ်သည့် တိုင်း ပြည်များအမြင်ဖြင့် ဆွေးနွေးရန် စဉ်းစားခြင်းသည် ဥပဒေရေးရာ ယုတ္တိအမှားဖြစ်သည်။ စိတ် ရင်းစေတနာဖြင့် ရေးဆွဲသည်ဖြစ်စေကာမူ လူမျိုးစုခေါင်းဆောင်များ ရေးဆွဲနေသော ပြည် နယ်ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေသည် တရားဝင်မှုရှိပြီးမည် မဟုတ်ပေ။ အနာဂတ် ပြည် ထောင်စု ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ၏ ဘောင်အဝန်းအပိုင်းအတွင်းမှ လူမျိုးစုခေါင်းဆောင်များ လိုချင် သည့် ပြည်နယ်အာဏာရပ်များအတွက် နားလည်မှုတရပ်ရှိရန် လိုအပ်ပေးသေးသည်။ ဤ သည်မှာ လျှို့ဝှက်မျှော်မှန်းချက်တစ်ခုတရားမထားဘဲ အာဏာခွဲဝေရေး အသေးစိတ်အစီ အစဉ်တရပ်ရှိမှ ဖက်ဒရယ်အာဏာ၏ အဓိက ကိစ္စရပ်များကို တင်ပြမှသာ ဖြစ်နိုင်သည်။

ဖက်ဒရယ်စနစ်၊ အခြေခံဥပဒေနှင့် ပြန်လည်သင့်မြတ်ရေး

မြန်မာပြည်၏ ဂုဏ်သိက္ခာနှင့်ပြည့်စုံသော ပြန်လည်သင့်မြတ်ရေးသည် အခြေခံဥပဒေ ဌီ ရောင်ပြန်ဟပ်ရမည်ဖြစ်သည်။ အခြေခံဥပဒေသည် ဥပဒေနှင့် ညီညွတ်ရမည်။ ကျင့်ဝတ် အရ ခိုင်မာရမည်၊ အသိပညာနှင့် ညီညွတ်ရမည်ဖြစ်သည်။ ကျွန်ုပ်တို့၏ ပင်ကိုယ်လက္ခဏာ၊ ကိုယ်ပိုင်လိုအပ်ချက်များနှင့်အညီ သတ်မှတ်ပြဋ္ဌာန်းရန် သမိုင်းက ကျွန်ုပ်တို့အား လက်ဆင့် ကမ်းခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။ ကျွန်ုပ်တို့ သမိုင်းမှသိရသကဲ့သို့ စာယူရမည်။ သမိုင်းကို ရှောင်ကွင်း၍မရ။ ဖက် ဒရယ်စနစ်တွင် ပြန်လည်ညှိနှိုင်းရမည့် နည်းလမ်းများကို အကြမ်းဖျင်းဖော်ပြထားပြီးဖြစ်သည်။ ဖက်ဒရယ်စနစ်သည် အခြေခံဥပဒေနှင့်အညီ အာဏာပိုင်များအကြား အာဏာခွဲဝေပေးရန် အကြမ်းဖျင်းအားဖြင့် ဖော်ပြထားသည်။ ဤနည်းအားဖြင့် အာဏာပိုင်တိုင်းသည် တိကျ သော လုပ်ငန်းဆောင်တာများအတွက် တာဝန်ယူဆောင်ရွက်ကြရမည်။ ဖက်ဒရယ်စနစ် တွင် အာဏာပိုင်တိုင်းသည် ၎င်း၏ တာဝန်ယူထားသော နယ်ပယ်အတွင်း အချုပ်အခြာအာ ဏာပိုင်သည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ၎င်းကျင့်သုံးသော အာဏာများသည် အခြားအာ ဏာပိုင်များ လွှဲအပ်ပေးသည့်အာဏာများ မဟုတ်သောကြောင့်ဖြစ်သည်။ ဗဟိုအာဏာ ပိုင်နှင့် ပြည်နယ်အာဏာပိုင်များအကြား တိကျသောအာဏာချိန်ခွင်လျှာသည် အချိန်ကြာ မြင့်မှုပေါ်တွင် ပြောင်းလဲလေ့ရှိသည်။ ထူးခြားသောစနစ်အတွင်း၌လည်း ပြောင်းလဲလေ့ရှိ သည်။ ဥပမာ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုတွင် မူလက ဖက်ဒရယ်အစိုးရသို့ မအပ်နှင်းထား သော အာဏာများသည် အခြေခံဥပဒေပြင်ဆင်ခြင်းအားဖြင့် ဖက်ဒရယ်အစိုးရက ရရှိလာ ခဲ့သည်။ (ဖက်ဒရယ် ဝင်ငွေခွန်စည်းကြပ်ရေးအာဏာကဲ့သို့)။ ဖက်ဒရယ်နှင့် ပြည်နယ် အာဏာပိုင်များ၏ ပုံမှန်ဆောင်ရွက်မှုများကို တရားရုံးမှ အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုခြင်းဖြင့်လည်း ပြည် နယ်နှင့်ဗဟိုအာဏာ ချိန်ခွင်လျှာကို အပြောင်းအလဲဖြစ်စေသည်။ (ဥပမာ - ၁၉၆၀ နှစ်များ တွင် ကွန်ကရက်အမတ်နေရာ ပြန်လည်ခွဲဝေမှုနှင့် ရာဇဝတ်မှုကျင့်ထုံးကိစ္စ ဆောင်ရွက်ချက် များ)။

စနစ်များက မတူညီသော်လည်း တနိုင်ငံတည်းဖြစ်ရန်ကား အရေးကြီးပေသည်။ ဤ သို့ဖြစ်ပြီးဆိုလျှင် အုပ်ချုပ်ရေးမူများကို ပုံဖော်ရန်လိုအပ်ပေမည်။ အဆိုပါမူများသည် မျှတ

စွာ ဆောင်ရွက်မည့် ယန္တရားများနှင့် ခိုင်မာသည့်မူစည်းမျဉ်းများအပေါ်တွင် အခြေခံပါက ခွဲခြားဆက်ဆံမှု သို့မဟုတ် လွှမ်းမိုးမှုကို စိုးရိမ်ကြောင့်ကျစရာ မလိုအပ်တော့ချေ။ ဒီမိုကရေစီအသိတရား ပွားများမှုနှင့်အတူ ထိုယန္တရားများသည် မှန်ကန်သော ပြုပြင်မှုများကို လုပ်ဆောင်သွားနိုင်စေပေလိမ့်မည်။

မြန်မာပြည်အနေနှင့်မူ အစိုးရအဖွဲ့တွင် ကိုယ်စားပြုမှုသည် လူဦးရေအနည်းအများကို မကြည့်ဘဲ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုများ၏ ညီမျှမှုပေါ်တွင် အခြေခံရမည်ဟူသော တောင်းဆိုချက် ရှေ့တန်းတင်လျက်ရှိသည်။ ဤသည်မှာ ဒီမိုကရေစီနှင့် ညီမျှမှုအခြေခံမှုများကို ယုတ်လျော့သွားစေမည့်သဘောဖြစ်သည်။ လူတိုက်မဲတဲဟူသော ဒီမိုကရေစီအခြေခံမှုကို ကမောက်ကမဖြစ်သွားစေမည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် အများစု၏ ဒီမိုကရေစီကို အနစ်နာခံ၍ အနည်းစုဒီမိုကရေစီရရေး မဖြစ်နိုင်သောကြောင့်ဖြစ်သည်။ အနည်းစုရော အများစုပါ တဦး၏အခွင့်အရေးကို တဦးကလေးစားရပေမည်။ ထို့အပြင် ဒီမိုကရေစီအပါအဝင် အကာအကွယ်ပေးသည့် ယန္တရားဖန်တီးရန် လိုအပ်ပေသည်။ ဆောင်ရွက်လိုသော ဆန္ဒရှိက ဤသည်မှာ မဖြစ်နိုင်သောအရာ မဟုတ်ပါ။ မြန်မာပြည်၏ ထူးခြားချက်ကိုဖြည့်ဆည်းရန် ဖက်ဒရယ်စနစ်ပုံစံသစ်တမျိုး လိုအပ်ပေသည်။ အခြေခံဥပဒေဖြင့် ဖွဲ့စည်းထားသော ဖက်ဒရယ်နိုင်ငံအားလုံးသည် ၎င်းတို့၏ ကိုယ်ပိုင်မှုနှင့် ဖွဲ့စည်းခဲ့ကြသည်များဖြစ်သည်။

ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ လွှမ်းမိုးမှု (Globalization)၊ သယ်ယူပို့ဆောင်ရေး၊ ဆက်သွယ်ရေးနည်းပညာဖွံ့ဖြိုးရေး မြန်ဆန်လွန်းမှုများသည် နိုင်ငံအတော်များများကို အပြောင်းအလဲဖြစ်စေခဲ့သည်။ သတင်းရယူလွယ်မှုသည် ယနေ့ကမ္ဘာတွင် အရေးပါဆုံး အခြေခံအချက် တရပ်ဖြစ်လာနေပေသည်။ စက်မှုထွန်းကားသော နိုင်ငံအဝန်းအဝိုင်းသည်ပင် သတင်းယူမှုအဝန်းအဝိုင်းအဖြစ် တဖြည်းဖြည်းပြောင်းလဲနေသည်။ နိုင်ငံဆိုင်ရာ နယ်စည်းများသည်ပင် အဓိပ္ပာယ်မဲ့ ဖြစ်လာနေပြီ။ သို့သော်ငြားလည်း ယဉ်ကျေးမှုမတူသော လူမျိုးစုများနှင့် ဘာသာရေးအုပ်စုများသည် ၎င်းတို့ပိုင်ဆိုင်သော နိုင်ငံအဝန်းအဝိုင်းကြီးအား ကွဲပြားသော နယ်ပယ်များအဖြစ် ခွဲခြမ်းရန် အခိုင်အမာလုပ်ဆောင်နေမှုများလည်း တိုးပွားလာနေသည်။ ဤသည်ကို ပြည်သူများ၏ နိုင်ငံရေး၊ စီးပွားရေး၊ လူမှုရေး ဆောင်ရွက်မှုနယ်ပယ်အားလုံးတွင် တရားဥပဒေစိုးမိုးရေး (Rule of Law) ကို အသေးစိတ် ဇောက်ချဆောင်ရွက်ခြင်းဖြင့်သာ ဖြေရှင်းနိုင်သည်။ တစ်တရားသော ဤအယူအဆသစ်သည် မြန်မာ၏ လူမျိုးစု မျိုးဆက်သစ်များ ယုံကြည်မှုလွှဲများခြင်းနှင့် အာဇာတင်ရိုနှေးခြင်းတို့မှ ကင်းဝေးစေမည့် လမ်းစဖြစ်နိုင်သည်။ ယုံကြည်မှုကား ယုံကြည်မှုပင်ဖြစ်၏။ ခေါင်းဆောင်အားလုံးတို့သည် ကမ္ဘာ့အခြားနေရာရှိ လူနည်းစုလှုပ်ရှားမှုတို့၏အကြောင်းနှင့် ဒီမိုကရေစီကို အလေးပေးသော ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ လမ်းကြောင်းကို နားလည်သိရှိကြသည်။ ၎င်းတို့သည် ဒီမိုကရေစီလွှမ်းမိုးရေးလုပ်ငန်းစဉ်အရှိန်မြှင့်တင်ရန် လိုအပ်ချက်များနှင့် နိုင်ငံသားတိုင်း၏ လူ့အခွင့်အရေးကို လေးစားရမည့် လိုအပ်ချက်များကိုလည်း သိရှိကြပေသည်။

ခွဲထွက်ခြင်း နိုင်ခြေမရှိ အခြေအနေတရပ်

ယနေ့ အလားအလာမှာ အမျိုးမျိုးကွဲပြားလျက်ရှိသည်။ ခွဲထွက်ရေးအတွက် လှုပ်ရှားမှု

သည် မျိုးဆက်သုံးဆက်မျှအထိ မရေမရာပင်ဖြစ်ခဲ့ပြီး နောက်အလားအလာမရှိ တော့သည့် အခြေအနေသို့ ရောက်လာခဲ့သည်။ ဤသည်မှာ နိုင်ငံခြေမရှိ အခြေအနေဖြစ်သည်။ ခွဲထွက် ရေးကိစ္စ အခြေအတင်ပြောနေရမှုသည် မျိုးဆက်လေးဆက်တွင်းသို့ ဝင်လာနေပြီးဖြစ်သည်။ လက်နက်ကိုင်လှုပ်ရှားမှုနှင့် လက်နက်ကိုင်လှုပ်ရှားမှုအား နှိမ်နှင်းခြင်းတို့သည် လူမျိုးစုအချင်း ချင်း အဝန်းအဝိုင်းတွင်းမှာပင် လှုပ်ရှားဖြစ်ပေါ်လာနေသည်။ တင်းမာမှု၊ ပဋိပက္ခဖြစ်မှုများ တိုး၍ဖြစ်ပေါ်လာသည်။ ခွဲထွက်ခြင်းနှင့်စပ်လျဉ်းသော အခြေအတင်အငြင်းအပွားမှုကို ရပ် တန့်ရန်လိုအပ်ပေပြီ။ အတိတ်ကကိစ္စရပ်များကို အသေအချာသုံးသပ်၍ အမြင်များကို ပြန်စီ စစ်သင့်ပြီ။ ဤကိစ္စရပ်များကား စစ်မိန့်များအပေါ်တွင် စတင်ကြရသည့် လုပ်ငန်းစဉ်သစ်ဖြစ် သည်။ ၎င်းလုပ်ငန်းစဉ်မှာ ဥပဒေ စကားအရဆိုလျှင် အခြေခံဥပဒေရေးရာခွဲခြားခြင်းဖြစ်သည်။ အခြေခံဥပဒေသည်သာ သိမ်သိမ်မွေ့မွေ့ တိုးတက်မှုနှင့် ပရမ်းပတာဖြစ်မှုတို့အကြား စစ်မှန် သော အုတ်တံတိုင်း ဖြစ်သည်။ သို့သော် အခြေခံဥပဒေသည် တိုင်းရင်းသား လူမျိုးစုများ၏ ကိုယ်ပိုင်ပြဋ္ဌာန်းခွင့်ကို အာမခံနိုင်ပါမည်လော။ အကယ်၍ အာမ မခံနိုင်ခဲ့လျှင် ဘာဖြစ်မည် နည်း။

ရွေးချယ်စရာမှာ လက်နက်ကိုင်လှုပ်ရှားမှုဖြစ်သည်။ လူမျိုးစုများအနေဖြင့် ဆယ်စုနှစ် များစွာ လက်နက်ကိုင်ဆက်လက်လှုပ်ရှားနိုင်သည်။ သို့သော် ထိုသို့လှုပ်ရှားမှုများမှာ (အိန္ဒိယနှင့် ပါကစ္စတန်ကဲ့သို့) အဆုံးမသတ်နိုင်သော တိုက်ပွဲသာဖြစ်လာနိုင်သည်။ ဥပမာ ရှမ်းပြည်သည် နိုင်ငံတခုအနေနှင့် ပေါ်ပေါက်လာပြီဆိုပါစို့။ အိမ်နီးချင်း ဗမာနိုင်ငံနှင့်ပူးတွဲ တည် ရှိလာမည်သာဖြစ်သည်။ သွေးထွက်သံယိုမှုဖြင့် ခွဲထွက်ပြီးနောက်ပိုင်း၌ သဟဇာတဖြစ်စွာ နေထိုင်နိုင်ရန်မှာ ဖြစ်နိုင်မည်မဟုတ်ပေ။ ပဋိပက္ခပို၍ ကျယ်ပြောလာမည်ဖြစ်သည်။ အိန္ဒိယ နှင့်ပါကစ္စတန်ဖြစ်နေသကဲ့သို့ စစ်ဆီသို့ပင် ဦးတည်သွားနိုင်သည်။

ထိုအခြေအနေမျိုးတွင် ခွဲထွက်ခြင်းမဟုတ်ဘဲ ပြန်လည်သင့်မြတ်ရေးသည် အကောင်း ဆုံး ရွေးချယ်စရာနည်းလမ်းဖြစ်သည်။ ပြန်လည်သင့်မြတ်ရေးမှာ စစ်မှန်မှုရှိရမည်။ အပြည် ပြည်ဆိုင်ရာ လူ့အသိုင်းအဝိုင်းက လက်ခံထားသော မူများပေါ်တွင် အခြေခံရမည်။ အသွင် ကူးပြောင်းရေးသည် အန္တ ရာယ်ရှိသည်ဟု ယူဆသည်ထားဦးတော့ ပြန် လည်သင့်မြတ်ရေး သည်သာ တခုတည်းသော ရွေးစရာလမ်းဖြစ်သည်။ ဤသည်မှာ တရားဥပဒေစိုးမိုးရေး၏ မမြင်သာသော စွမ်းရည်နှင့်အတူ နိုင်ငံ၏အခြေခံသော ပြောင်းလဲမှု အကျိုးရလဒ်ပင်ဖြစ်ပေ မည်။ မြန်မာနိုင်ငံသစ် ပေါ်ထွန်းလာမည်။ သို့သော် ဤတိုးတက်မှုများသည် ကိုယ်ပိုင်ပြဋ္ဌာန်း ခွင့်နှင့် နယ်မြေဆိုင်ရာ တည်တံ့ခိုင်မြဲမှုတို့နှင့် ပတ်သက်သော လုပ်ဆောင်ချက်များ၊ မူ စည်း မျဉ်းများကို ထိခိုက်မည်မဟုတ်ပါ။ လွတ်လပ်သောနိုင်ငံများအတွင်းမှ တဖက်သတ်ခွဲထွက် ခွင့်ရှိသည်ဟူသောအမြင်ကို ကုလသမဂ္ဂနှင့် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာဥပဒေက မထောက်ခံပေ။ သို့သော်လည်း တဖက်တွင်မူ စစ်အာဏာရှင်အောက်မှ လွတ်မြောက်ရမည်။ အလုပ်ဖြစ်မည့် အစိုးရကို လွတ်လွတ်လပ်လပ် ဖန်တီးရမည်ဟူသည်တို့လည်း ရှိသေးသည်။ အစိုးရထက်ပို၍ အရေးကြီးသည်မှာကား၊ တိုင်းပြည်၏အခြေခံ ကြွယ်ဝမှု၊ နိုင်ငံသားများ၏ ထက်မြက်မှု လုံးလ ရှိမှုနှင့် စိတ်ရှည်မှုတို့ဖြစ်သည်။

Endnotes

(ဤဆောင်းပါးသည် Legal Issue on Burma Journal မှ B.K. Sen ရေးသားသော Se-
cession and Self Determination အား ဘာသာပြန်ဆို ဖော်ပြခြင်းဖြစ်သည်။)

* The author is an Executive Committee Member of the Burma Lawyers' Council.

1. Khin Maung Win, "Federalism and Burma". Legal Issues on Burma Journal.
2. However, the International Court of Justice held that there was no automatic transfer of mandated territories to the trusteeship system. See: "Status of South West Africa Advisory Opinion". The Hague: International Court of Justice Reports 1950s, p. 128.
3. On Portuguese territories, see Paragraph 1 of the United Nations General Assembly Resolution No. 1542 (XV) of 15 December 1960. Paragraph 5 of this deals with Spanish territories. On Southern Rhodesia, see General Assembly Resolution No. 1747 (XVI) of 28 June 1962. On New Caledonia, see General Assembly Resolution No. 41/41A of 2 December 1986.
4. Declaration on the Granting of Independence to Colonial Countries and Peoples; United Nations General Assembly Resolution No. 1541 (XV) of 14 December 1960.
5. On United Nations admission practice, see: R. Higgins, "The Development of International Law Through the Political Organs of the United Nations". Oxford: Oxford University Press, 1963, pp. 11-57; and also, J. Crawford, "The Creation of States in International Law". Oxford: Clarendon Press, 1979, pp. 132-137.
6. See: Security Council Resolutions No. 686 of 2 March 1991; No. 687 of 3 April 1991; No. 688 of 5 April 1991; and No. 949 of 15 October 1994. Each of these Resolutions explicitly affirms Iraq's territorial integrity.
7. Declaration on Principles of International Law Concerning Friendly Relations and Cooperation Among States in Accordance with the Charter of the United Nations; United Nations General Assembly Resolution No. 2625 (XXV) of 24 October 1970. Paragraph 7, "The Principle of Equal Rights and Self-Determination of Peoples".
8. Bangladesh, although it applied for UN admission in 1972 (S/10759), was not admitted until 1974, subsequent to its recognition by Pakistan.
9. "The Constitution of the Union of Burma" 24 September 1947, effective 4 January 1948. According to Chapter 10, Article 204, "The President shall (...) order a plebiscite to be taken for the purpose of ascertaining the will of the people of the State concerned". And Article 206 stipulated that, "(...) All matters relating to the exercise of the right of secession shall be regulated by law" – which means, regulated by parliament. This changes unilateral into bilateral secession.
10. David Robertson, "Dictionary of Politics". London: Penguin, 1993, pp. 184-185.

အခြေခံဥပဒေရေးရာ

အခြေခံဥပဒေရေးဆွဲရေးနှင့်လူထုပါဝင်ပတ်သက်မှု

ဦးဝင်းမောင်

အခြေခံဥပဒေရေးဆွဲရေးတွင် လူထုပါဝင်ပတ်သက်ရေးသည် ထိုလုပ်ငန်းစဉ်တွင် အရေးပါသော အချင်းအရာတစ်ရပ်ဖြစ်သည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် အခြေခံဥပဒေသည် လူထု၏ နေ့စဉ်ဘဝကို ထင်ဟပ်စေသောကြောင့်ဖြစ်သည်။ လူထုပါဝင်ပတ်သက်မှု မရှိဘဲ သို့မဟုတ် လူထုပါဝင်မှုနည်းပါးစွာဖြင့် ရေးဆွဲသော အခြေခံဥပဒေသည် ရေရှည်မတည်တံ့ မခိုင်မြဲနိုင်သော၊ ဒီမိုကရေစီဖြစ်ထွန်းမှုကို မဖော်ဆောင်နိုင်သော အခြေခံဥပဒေသာဖြစ်ကြောင်း တွေ့ကြုံခဲ့ကြရပြီဖြစ်သည်။ သို့သော် လူထုပါဝင်ပတ်သက်မှုများတိုင်း အခြေခံဥပဒေ ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲမည်ဟု တထစ်ချမပြောနိုင်သော်လည်း လူထုပါဝင် ပတ်သက်မှုများခြင်းအားဖြင့်၊ လူထုဆန္ဒ၊ လူထုသဘောထားများကို ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် စုစည်းကာ အခြေခံဥပဒေတွင် ထည့်သွင်းပြဋ္ဌာန်းနိုင်သည်ဖြစ်၍ ဒီမိုကရေစီဖြစ်ထွန်းမှုကို ဖော်ဆောင်စေနိုင်မှာ အမှန်ပင်ဖြစ်ပေသည်။

လူ့ဘဝအနှစ်သာရ

လူ့ဘဝဟူသည် သိရှိကြားမြင် သွားလာလှုပ်ရှား ပြောဆိုရေးသား အခွင့်အရေးများ ရှိပါမူ၊ ဘဝ၏အနှစ်သာရနှင့် ပြည့်စုံမည်၊ တိုးတက်မည်၊ ဘဝအဓိပ္ပါယ်ရှိမည်။ ဤအခွင့်အရေး အခွင့်အလမ်းကို နိုင်ငံသားတိုင်းရရှိစေရန် သက်ဆိုင်ရာနိုင်ငံ အခြေခံဥပဒေဖြင့် အကာအကွယ်ပေးကြရသည်။ အခြေခံဥပဒေဖြင့်အကာအကွယ်ပေးထားမှသာ လူ့ဘဝတွင် စိုးရိမ်ကြောင့်ကြမှု ကင်းဝေးပေမည်။

လူတိုင်းတယောက်သည် အကြောင်းမဲ့ ဖမ်းဆီးထိန်းသိမ်းခြင်းခံရပါက ၎င်းနှင့်တကွ မိသားစုဘဝတခုလုံးသည်၊ စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ ထိခိုက်နစ်နာရုံမက ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာအရလည်း များစွာထိခိုက်ပေသည်။ အိမ်ထောင်ဦးစီးတယောက် နှစ်ရှည်လများ ထိန်းသိမ်းခြင်း ခံထားရပါက ၎င်း၏မိသားစု နေ့စဉ်စီးပွားရေးဘဝထိခိုက်ရုံမက သားသမီးများ၏ အနာဂတ်အရေးပါ ထိခိုက်နစ်နာသွားပေသည်။ နောက်ပိုင်းတွင် ကျန်ရစ်ခဲ့သောမိသားစု ဘဝပျက်သွားကြသည် များပင်ရှိတတ်ပေသည်။ ထိုသို့ဖြစ်၍ ထိုသို့ အကြောင်းမဲ့ ဖမ်းဆီးထိန်းသိမ်းခံရခြင်းမျိုး မရှိစေရန် အခြေခံဥပဒေဖြင့် ပြဋ္ဌာန်းအကာအကွယ်ပေးကြရသည်။

လွန်ခဲ့သောနှစ်အနည်းငယ်က အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ် ညီလာခံသို့ တက်ရောက် ရန်လာကြသော ညီလာခံကိုယ်စားလှယ်များကို အာဏာပိုင်များမှ လမ်းတွင် ဖမ်းဆီးထိန်း သိမ်းခဲ့သည်။ ၎င်းတို့၏လုံခြုံရေးအတွက် ဟိုတယ်တခုတွင် ထားထားပေးကြောင်း စစ်အစိုး ရမှဆိုသော်လည်း ထိမ်းသိမ်းခံကိုယ်စားလှယ်များ၏ မိသားစုများသည်ပင် ထိုအထိန်းသိမ်းခံ ပုဂ္ဂိုလ်အား မည်သည့်နေရာတွင် ထိန်းသိမ်းထားကြောင်းမသိရှိရပေ။ လုံခြုံရေးအတွက်ဟုဆို ကာ ထိန်းသိမ်းထားသည်မှာ လပေါင်းများစွာ ကြာမြင့်သွားခဲ့ပေသည်။ မကြာသေးမီက ဒီပဲယင်းအရေးအခင်းတွင် အဖွဲ့ချုပ်အဖွဲ့ဝင်များအား ရိုက်နှက်သတ်ဖြတ် လုယက်သူများ ကို လစ်လျူရှုလျက်၊ အဖွဲ့ချုပ်အဖွဲ့ဝင်များကို အာဏာပိုင်များမှ တဖက်သတ်ဆန့်စွာ ဖမ်းဆီး ထိန်းသိမ်းခဲ့သည်။ လက်ရှိကာလတွင် မြန်မာနိုင်ငံ၌ ဤကဲ့သို့သော မတရားဖမ်းဆီးထိန်း သိမ်းခံရမှုမျိုး ထုနှင့်ထယ်နှင့် ရှိနေပေသည်။ ထို့အပြင် တိုင်းပြည်ကို အခွန်ငွေအမြောက် အများပေးနေသော ရောင်ခြည်ဦး ဘီယာကုမ္ပဏီအား စစ်အစိုးရမှ တဖက်သတ်သိမ်းယူခဲ့ သော ကိစ္စသည်လည်း လူထု၏ စိပွားရေးလုပ်ပိုင်ခွင့်ကို အာမခံမှုမရှိသည့် ထင်ရှားသော သာဓကတရပ်ဖြစ်သည်။ ဤမျှမက ပြည်သူများအနေဖြင့် မြေယာများအသိမ်းခံရခြင်း၊ အတင်းအကြပ် လုပ်အားပေးဆင့်ခေါ်ခံရခြင်းဆိုသည်များလည်း နေ့စဉ်နှင့်အမျှ ရှိနေပေ သည်။

လက်ရှိ စစ်အာဏာရှင်လက်အောက်တွင် ပြည်သူများအနေဖြင့် အချိန်မရွေး ဖမ်းဆီး ထိန်းသိမ်းခံရနိုင်သည့် အန္တရာယ်၊ ပစ္စည်းဥစ္စာ အချိန်မရွေးသိမ်းယူခံရနိုင်သည်ဟူသော အန္တရာယ်အတွက် အမြဲတမ်း စိုးရိမ်ကြောင့်ကျနေကြရသည်။ သာဓကများစွာလည်းရှိခဲ့ သည်။ ရှိနေဆဲလည်းဖြစ်သည်။ ပြည်သူများအနေဖြင့် အာဏာပိုင်များ၏ မမှန်မကန် ဆောင် ရွက်ချက်များ၊ ဥပဒေမဲ့ဆောင်ရွက်ချက်များ၊ စစ်အစိုးရ၏အားနည်းချက်များကို ဆန့်ကျင် မပြောမိစေရန် အထူးသတိထားနေကြရသည်။ (ကုန်သွယ်ရေး ဒုတိယ ဝန်ကြီး ဗိုလ်မှူးချုပ် ဇော်ထွန်းအား အရေးယူခဲ့မှုမှာ ထင်ရှားသောသာဓကဖြစ်သည်)။ ပြည်သူများအနေဖြင့် လွတ်လပ်မှုကင်းလျက်၊ ပျော်ရွှင်မှုကင်းလျက်၊ စိုးရိမ်ကြောင့်ကျမှုများဖြင့် ဘဝခရီးဆက်နေကြ ရသည်။

ဤအဖြစ်အပျက်များကား ပြည်သူတို့၏ နေ့စဉ်ဘဝကို အကာအကွယ်ပေးမည့် အခြေ ခံဥပဒေ မရှိသောကြောင့်သာဖြစ်သည်။

အခြေခံဥပဒေ၏ အကာအကွယ်

ပါလီမန်ဒီမိုကရေစီအစိုးရလက်ထက်တွင် တနည်းအားဖြင့် ၁၉၄၇ ခုနှစ်အခြေခံဥပဒေ ကျင့်သုံးနေသောကာလတွင် အထက်ပါကဲ့သို့သော မတရားဖမ်းဆီး ထိန်းသိမ်းခံရခြင်းမရှိ စေရန် အခြေခံဥပဒေဖြင့် အကာအကွယ်ပေးထားသည်။

၁၉၄၇ ခုနှစ် အခြေခံဥပဒေပုဒ်မ ၂၅ တွင် စာချွန်တော်များ လျှောက်ထားရယူခွင့်ကို ပြဋ္ဌာန်းထားပေသည်။ ရှေ့တော်သွင်းစာချွန်တော်အမိန့်မှာ တစုံတယောက်သောသူကို ခိုင်လုံသောအကြောင်းပြချက်မရှိဘဲ မတရားဖမ်းဆီးချုပ်နှောင်ထားရှိမှုမျိုးတွင် ဖမ်းဆီးချုပ် နှောင်ခံရသူကို တရားရုံးတော်သို့ပို့စေကာ ဖမ်းဆီးချုပ်နှောင်သူက အဘယ်ကြောင့် ဖမ်းဆီး

ချုပ်နှောင်ရကြောင်းကို ရုံးတော်သို့တင်ပြရန် ထုတ်ဆင့်သည့် အမိန့်ဖြစ်သည်။ ထိုသို့ ဖမ်းဆီး ချုပ်နှောင်ခြင်းသည် ဥပဒေနှင့်မညီကြောင်း တွေ့ရှိလျှင် ချက်ချင်းလွှတ်စေရန် တရားရုံးတော် က အမိန့်ပေးသည်။

တဖန် ၁၉၄၇ ခု အခြေခံဥပဒေပုဒ်မ ၁၆ တွင် တရားဥပဒေအရမဟုတ်လျှင် မည်သည့် နိုင်ငံသားမျှ မိမိ၏လွတ်လပ်ခွင့်ကို ရုပ်သိမ်းခြင်းမခံရစေရ မိမိနေအိမ်အတွင်းသို့ အဝင်ခံရ ခြင်း၊ ပစ္စည်းအသိမ်းခံရခြင်းမရှိစေရဟူ၍ ပြဋ္ဌာန်းပါရှိသည်။ ဤပြဋ္ဌာန်းချက်သည် တစ်ဦး တစ်ယောက်အနေဖြင့် ဥပဒေမချိုးဖောက်သမျှကာလပတ်လုံး စိုးရိမ်ကြောင့်ကျစရာ မလို ကြောင်း အာမခံထားခြင်းဖြစ်သည်။ မည်သည့် အာဏာပိုင်အားမဆို မိမိနေအိမ်အတွင်း သို့ ဝင်ရောက်ခြင်းအား တားမြစ်နိုင်သည့် အခွင့်အရေးရှိသည်။ မိမိပိုင်ဆိုင်ပစ္စည်းအား မတ ရားသိမ်းယူမှုပြုကာ တားမြစ်ပိုင်ခွင့်ရှိသည်။

အခြေခံဥပဒေရှိတိုင်း ဤကဲ့သို့ အကာအကွယ်ပေးမှုမျိုးရပြီဟူ၍ကား တထစ်ချ ပြော ဆို၍မရပေ။ အခြေခံဥပဒေ အမျိုးအစားပေါ်တွင်လည်း မူတည်ပေးသေးသည်။ အခြေခံဥပဒေ သည် လူများစု၏ သဘောဆန္ဒပါဝင်မှုဖြင့် ရေးဆွဲထားသော အခြေခံဥပဒေ ဖြစ်သလော သို့တည်းမဟုတ် လူတစ်စု၏ သဘောဆန္ဒအရ လူတစ်စုအကျိုးကို ကာကွယ်ရန် ရေးဆွဲထား သော အခြေခံဥပဒေဖြစ်သလောဆိုသည်ကို ကြည့်ရန်လည်းလိုသည်။

ပါတီတခုနှင့် ထိုပါတီမှ ပါတီဝင်ကိုယ်စားလှယ်အများစု လွှမ်းမိုးမှုဖြင့်သာ ရေးဆွဲခဲ့ သော ၁၉၅၄ ခုနှစ် အခြေခံဥပဒေတွင် မတရားဖမ်းဆီးထိန်းသိမ်းခြင်းကို ကာကွယ်သော ပြဋ္ဌာန်းချက်မျိုး တနည်းအားဖြင့် စာချွန်လွှာအမိန့်လျှောက်ထားခွင့်မျိုး မပါဝင်ပေ။ ထို့ ကြောင့် စာချွန်တော်အမိန့်များလျှောက်ထား၍ မိမိနစ်နာမှုအတွက် ကုစားမှုရယူနိုင်သော အခွင့်အလမ်းများ ထိုအခြေခံဥပဒေအရ အကာအကွယ်ပေးခြင်းမျိုး မရှိခဲ့ပေ။ သို့သော် ၁၉၅၅ ခုနှစ်တွင် ပြည်သူ့လွှတ်တော်က ဥပဒေအမှတ် (၂) ဖြင့် နိုင်ငံသားများ၏ အခွင့်အရေးများ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်သည့် ဥပဒေကို ပြဋ္ဌာန်းခဲ့ရာ အခွင့်အရေးကာကွယ်မှု ဆုံးဖြတ်ပိုင် ခွင့်ကို တရားရုံးချုပ်အား အပ်နှင်းခြင်းမပြုဘဲ နိုင်ငံတော် ကောင်စီအား ဆောင်ရွက်ပိုင်ခွင့်ပေး အပ်ခဲ့သည်။ ၁၉၇၄ အခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၆၇ တွင် နိုင်ငံတော် အချုပ်အခြာအာဏာနှင့် နိုင်ငံတော်၏လုံခြုံရေးကို ထိပါးမည့်အန္တရာယ်မှ ကြိုတင်ကာကွယ်နိုင်ရန်အတွက် နိုင်ငံသား များ၏ လွတ်လပ်ခွင့်နှင့်ပိုင်ခွင့် အခွင့်အရေးများကို လိုအပ်သလို ကန့်သတ်သည့် ဥပဒေပြု နိုင်ကြောင်း ပြဋ္ဌာန်းထားသည်။ ထိုပြဋ္ဌာန်းချက်များနှင့်အညီ ၁၉၇၅ နိုင်ငံတော်အား နောက် ယှက်ဖျက်ဆီးလိုသူများ၏ ဘေးအန္တရာယ်မှ ကာကွယ်သော ဥပဒေကို ပြဋ္ဌာန်းခဲ့သည်။ ထို ဥပဒေအရလည်း ဆုံးဖြတ်ပိုင်ခွင့်ကို တရားရုံးအား ပေးမထားဘဲ အုပ်ချုပ်သူအာဏာပိုင်များ ကိုသာ ပေးထားသည်။ အမှန်အားဖြင့် ဥပဒေကြောင်းဆိုင်ရာ ဆုံးဖြတ်ပိုင်ခွင့်သည် တရားရုံး များတွင်သာ ရှိသင့်သည်။ နိုင်ငံရေးအာဏာပိုင်များအား မအပ်နှင်းသင့်သည်ကို ပြည်သူ များမသိကြသည်မဟုတ်။ သိကြသည်။ သို့သော် အခြေခံဥပဒေရေးဆွဲရာတွင် လွတ်လပ်စွာ ဆန္ဒဖော်ထုတ်ခွင့် မရခြင်းက ထိုအခြေအနေမျိုးကို ရောက်ရှိစေခဲ့သည်။ ထို ၁၉၇၅ ဥပဒေအရ မြန်မာ့ဆိုရှယ်လစ် အစိုးရအား အတိုက်အခံပြုသူအမြောက်အများမှာ တရားရုံးတင်ခြင်းမရှိဘဲ နှစ်ရှည် အထိန်းအသိမ်း ခံခဲ့ကြရသည်။ မတရားဖမ်းဆီး ထိန်းသိမ်းခံရခြင်းသည် လူတိုင်း၏ နေ့စဉ် ဘဝတွင် အဆိုးရွားဆုံးသော နစ်နာမှုကိုဖြစ်စေသည်။ ၁၉၇၄ ခုနှစ် အခြေခံဥပဒေသည်

ပြည်သူများ၏ဘဝကို အကာအကွယ်ပေးခြင်းထက် မဆလပါတီနှင့် ပါတီဝင်တို့၏ အာဏာနှင့် လုပ်ပိုင်ခွင့်ကိုသာ ကာကွယ်သောဥပဒေဖြစ်သည်။

အကယ်၍ အခြေခံဥပဒေသည် လူထု၏အခွင့်အရေးများကို အကာအကွယ်ပေးသည့် အခြေခံဥပဒေဖြစ်ပါက လူထုဘဝသည် အခြေခံဥပဒေ၏ အကာအကွယ်အောက်တွင် ငြိမ်းချမ်းသာယာသည့်ဘဝကို ဖော်ဆောင်နိုင်ကြမည်ဖြစ်ပြီး၊ အခြေခံဥပဒေက လူတစ်ဦး၏ အာဏာတည်မြဲရေးသက်သက်အတွက်သာ ဦးတည်ထားပါက လူထု၏ဘဝသည် စိုးရိမ်ကြောင့်ကျမှု များဖြင့် ဘဝနိဂုံးချုပ်ကြရသည်သာဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် အခြေခံဥပဒေသည် လူထု၏အခွင့်အရေးကို အကာအကွယ်ပေးသည့် အခြေခံဥပဒေမျိုးဖြစ်ရန် အခြေခံဥပဒေရေးဆွဲရေးလုပ်ငန်းစဉ်တွင် လူထုပါဝင်ပတ်သက်ခွင့် အလွန်တရားအရေးကြီးပေသည်။

၁၉၄၇ ခုနှစ် အခြေခံဥပဒေ ရေးဆွဲရာတွင် တိုင်းပြုပြည်ပြုလွှတ်တော် ရွေးကောက်ပွဲကျင်းပပြီးနောက် ပြည်သူတို့ ရွေးချယ်ထားသော ကိုယ်စားလှယ်များဖြင့် အခြေခံဥပဒေကို ရေးဆွဲခဲ့သည်။ အခြေခံဥပဒေရေးဆွဲရေးညီလာခံ (တိုင်းပြုပြည်ပြုလွှတ်တော်တွင်) တိုင်းရင်းသားခေါင်းဆောင်များ၊ နိုင်ငံရေးပါတီခေါင်းဆောင်များက အခြေခံဥပဒေတွင် ထည့်သွင်းမည့် ကိစ္စရပ်များကို အကျေအလည် အပြင်းအထန် ဆွေးနွေးခဲ့ကြပြီးမှ အခြေခံဥပဒေကို ရေးဆွဲကြခြင်းဖြစ်သည်။ ၁၉၄၄ ခုနှစ်အခြေခံဥပဒေကို ရေးဆွဲရာတွင် မဆလပါတီမှ လက်ရွေးစင်ကိုယ်စားလှယ်များ၏ လွှမ်းမိုးမှုဖြင့် အခြေခံဥပဒေကိုရေးဆွဲခဲ့သည်။ အခြေခံဥပဒေမူကြမ်းကို ပြည်သူများထံ သုံးကြိမ်မျှချပြုရှင်းလင်းပြီး ပြည်သူတို့၏ အကြံဉာဏ်များကို ရယူစုဆောင်းခဲ့သည်ဟုဆိုသော်လည်း ရုပ်ပြမှုသာဖြစ်သည်။

နအဖ စစ်အစိုးရသည် အမျိုးသားညီလာခံကို ရန်ကုန်မြို့တော်နှင့် ဝေးလံသော ညောင်နှစ်ပင်စခန်း၌ မေလ ၁၈ ရက်နေ့က ပြန်လည်ကျင်းပခဲ့သည်။ နအဖ၏အမျိုးသား ညီလာခံသည် ၁၉၉၆ ခုနှစ်တွင် ရပ်နားခဲ့သောညီလာခံ၏အဆက်ဖြစ်ပေသည်။ ထိုညီလာခံသည် စတင်ကတည်းက ပြည်သူများ၏ ပါဝင်ပတ်သက်မှုကို အဟန့်အတားပြုထားသည်။ တနည်းအားဖြင့် ပြည်သူ့ကိုယ်စားလှယ်များအစား လက်ရွေးစင်ကိုယ်စားလှယ်များဖြင့် စတင်ခဲ့သည်။ ထို့အပြင် ဒီမိုကရေစီအခြေခံမူများနှင့်လည်း ဆန့်ကျင်ပေသည်။ ညီလာခံတွင် လွတ်လပ်ပွင့်လင်းစွာ ဆွေးနွေးခွင့်မရကြ။ ယခု ဆက်လက်ကျင်းပနေသော ညီလာခံမှာလည်း ကိုယ်စားလှယ်ဦးရေ ၁၀၈၈ ဦးအထိ တိုးချဲ့ခေါ်ယူခဲ့သော်လည်း ရွေးချယ်ခံထားရသော ပြည်သူ့ကိုယ်စားလှယ်များ ပါဝင်ခြင်းမရှိပေ။ ပြည်သူများက လက်မခံသော အခြေခံမူ ၁၀၄ ကို ပြည်သူများလက်ခံပြီးသယောင် ထိုမူကို အတင်းစွဲကိုင်ထားသည်။ ညီလာခံကို ရက်ပေါင်း ၅၀ ခန့်ကျင်းပခဲ့ပြီး ဇူလိုင်လ ၁၉ ရက်နေ့က ခြေထွက်ရပ်နားခဲ့သည်။ သို့သော်လည်း ညီလာခံဆွေးနွေးမှုများနှင့် ပတ်သက်သော သတင်းထုတ်ပြန်ချက် တစ်စုံတစ်ရာမှ ပြုလုပ်ခြင်းမရှိပေ။ သတင်းအမှောင်ချထားသည်။ အမျိုးသားညီလာခံ လုပ်ထုံးလုပ်နည်း၊ စည်းမျဉ်းဥပဒေများမှာ ယခင်အတိုင်းဖြစ်ကြောင်း၊ လွတ်လပ်စွာ ဆွေးနွေးပြောဆိုခွင့်မရှိကြောင်းလည်း ပြောဆိုသံကြား ကြရသည်။ ပြည်သူ့ ပါဝင်ပတ်သက်မှုကို အဟန့်အတားပြုလျက် ရေးဆွဲနေသော နအဖ အစိုးရ၏ အခြေခံဥပဒေအရဆိုလျှင် တိုင်းပြည်၏ အချုပ်အခြာအာဏာသည် စစ်တပ်မှဆင်းသက်ရမည်။ ပြည်သူ့ဘဝတရပ်လုံးကို စစ်တပ်မှဖန်တီးမည့် အခြေခံဥပဒေမျိုးသို့ ဦးတည်ထားပေသည်။

စစ်အစိုးရမှ ရေးဆွဲနေသော အခြေခံဥပဒေရေးရာမှာ တောင်အာဖရိကနိုင်ငံ အခြေခံဥပဒေ ရေးဆွဲပုံ (၁၉၉၃ နှင့် ၁၉၉၆)၊ ထိုင်းနိုင်ငံ အခြေခံဥပဒေရေးဆွဲပုံ (၁၉၉၇) တို့နှင့် ပုံသဏ္ဍာန်အား ဖြင့် မိုးနှင့်မြေအလား ကွာခြားသည်။ ထိုင်းနိုင်ငံနှင့် တောင်အာဖရိကနိုင်ငံ အခြေခံဥပဒေရေး ဆွဲရာတွင် ပြည်သူ့ပါဝင်ပတ်သက်မှု ရာနှုန်းပြည့်နီးပါးရှိသည်ဟု ဆိုနိုင်ပေသည်။ ပွင့်လင်းမှုရှိ သည်။ ဆွေးနွေးမှု ရေးဆွဲမှုအဆင့်တိုင်း ရုပ်မြင်သံကြား၊ ရေဒီယို သတင်းစာများဖြင့် ကျယ် ကျယ်ပြန့်ပြန့် ပြည်သူများကို အသိပေးသည်။ အကြံဉာဏ်ရယူသည်။ ပြည်သူများပါဝင်ပတ် သက်မှုဖြင့် ပြည်သူများ၏ အခွင့်အရေးကို ကာကွယ်ပေးမည့် အခြေခံဥပဒေကို ဖန်တီးရေးဆွဲ ကြခြင်းဖြစ်သည်။

အခြေခံဥပဒေအား စိတ်ဝင်စားမှု

ပြည်သူအများစု ပါဝင်ပတ်သက်မှုဖြင့် အခြေခံဥပဒေရေးဆွဲမှုသာလျှင်၊ တိုင်းပြည်၏ အချုပ်အခြာအာဏာသည် ပြည်သူများထံမှ ဆင်းသက်စေရမည်ဟူသောအချက်ကို ပီပီ ပြင်ပြင်ဖော်ဆောင်နိုင်မည်။ ပြည်သူဘဝကို စစ်မှန်စွာ အကာအကွယ်ပေးမည့် အခြေခံဥပဒေ မျိုး ပေါ်ပေါက်နိုင်ပေသည်။

အခြေခံဥပဒေရေးဆွဲရေးတွင် ပါဝင်ပတ်သက်ခြင်းနှင့်စပ်လျဉ်း၍၊ ပြည်သူများ၏ စိတ်ဝင် စားမှုရှိဖို့ကလည်း လိုအပ်ပေသည်။ မကြာသေးမီက နယ်စပ်မြို့တမြို့မှ ပြည်သူအချို့အား မေးကြည့်ရာ၊ ဆင်တူသောအဖြေများကိုသာ ဖြေလေသည်။ အဖြေကား၊ “ကျမတို့တွေက အခြေခံဥပဒေတို့ ဘာတို့ဆိုတာလဲ သိပ်နားလည်တာ မဟုတ်ဘူး။ ကိုယ့်မှာက ပြောခွင့် အခွင့်အရေး ဘာမှရှိတာလည်းမဟုတ်ဘူး၊ ပြောမိရင်လည်း ဝေဖန်တယ်ဆိုပြီး အဖမ်းခံရမှာ လည်းကြောက်တယ်။ ဒီတော့ ဒီကိစ္စတွေကို နိုင်ငံရေးသမားခေါင်းဆောင်တွေကဘဲ လုပ်တာ ကောင်းတယ်” ဟူ၍ ဖြစ်၏။

လက်ရှိကာလတွင် မြန်မာနိုင်ငံ အခြေခံဥပဒေရေးဆွဲရေးမှာ နိုင်ငံတကာအသိုင်းအဝိုင်း နှင့် မြန်မာ့နိုင်ငံရေး အသိုင်းအဝိုင်းများက အထူးအာရုံစိုက်နေသော ကာလဖြစ်သည်။ သို့ သော် မြန်မာ့လူထုအသိုင်းအဝိုင်း အများစုကမူ အခြေခံဥပဒေကို စိတ်ဝင်စားပုံမပေါ်ဟုဆို၍ ရနိုင်ပေသည်။ ထိုသို့ စိတ်မဝင်စားကြခြင်းမှာ အခြေခံဥပဒေ အသိနည်းပါးခြင်းက အကြောင်း တချက်ဖြစ်သည်။ ဆိုလိုသည်မှာ အခြေခံဥပဒေရှိက လေးနှစ်တကြိမ် ရွေးကောက်ပွဲရှိမည်၊ ပါတီစုံစနစ်ကို ကျင့်သုံးမည်ဖြစ်၍ မိမိကြိုက်သည့်ပါတီကို မဲပေးနိုင်သည်ဟူ၍ ယေဘုယျအား ဖြင့် သိထားကြသော်လည်း၊ မြန်မာနိုင်ငံတွင် အခြေခံဥပဒေ၏ အကာအကွယ်၊ အာမခံချက် များ မရယူနိုင်၊ မခံစားရနိုင်သည်မှာ ဆယ်စုနှစ်များစွာကြာခဲ့ပြီးဖြစ်သောကြောင့်၊ အခြေခံ ဥပဒေဆိုင်ရာ ကျင့်သုံးနိုင်မှုကို နက်နက်နဲနဲမသိ၍ စိတ်ဝင်စားမှုနည်းပါးခြင်း ဖြစ်ဟန်တူ သည်။ အခြားအချက်တခုမှာ လက်ရှိကာလ စီးပွားရေးအကြပ်အတည်းအပေါ် လုံးပန်းနေရမှု ကလည်း အခြေခံဥပဒေအား စိတ်မဝင်စားခြင်း၏ အကြောင်းတရပ်ဖြစ်သည်။ အဆိုရွားဆုံး သော အကြောင်းတရပ်မှာ စစ်အစိုးရ၏ ပိတ်ပင်ဟန့်တားမှုဖြစ်သည်။ နအဖ စစ်အစိုးရ၏ ဥပဒေအမှတ် ၅/၉၆ သည် အခြေခံဥပဒေရေးဆွဲသူများအား ထောင်ဒဏ် (၅) နှစ်မှ အနှစ် (၂၀) ကျခံစေနိုင်သော ဥပဒေဖြစ်သည်။ ထိုဥပဒေသည် အခြေခံဥပဒေနှင့်ပတ်သက်သော

စဉ်းစားချက်၊ တွေးခေါ်ယူဆချက်နှင့် အမြင်ဖလှယ်ချက်များ မပြုနိုင်အောင်ဟန့်တားသည့် ဥပဒေဖြစ်သည်။ လက်ရှိကာတွင် လူတိုင်းချင်းအနေဖြင့် စစ်အစိုးရ၏ အမျိုးသားညီလာခံပြန် လည်ကျင်းပရေးနှင့် ပတ်သက်သော လမ်းညွှန်ချက် (၇) ချက်ကို ဝေဖန်ကန့်ကွက်ပါက ဖမ်း ဆီးအရေးယူခံရလျက်ရှိပေသည်။ ဥပမာ ကျောင်းသား (၆) ဦးအား နအဖ အမျိုးသားညီလာ ခံလမ်းညွှန်ချက် (၇)ချက်အား ဆန့်ကျင်သည့်ကြေညာချက်များ ဖြန့်ဝေသည်ဟူသော စွပ်စွဲ ချက်ဖြင့် ထောင်ဒဏ် (၇)နှစ်မှ (၁၇)နှစ် သီးသီးကို ဖေဖော်ဝါရီလ (၂၂) ရက်နေ့က အင်းစိန် ထောင်တွင်း တရားရုံးက ချမှတ်ခဲ့သည်။ ဤသို့ဖြင့် စစ်အစိုးရသည် ပြည်သူများ အခြေခံ ဥပဒေဆိုင်ရာ အခွင့်အရေးများအား မနားလည်မသိရှိအောင် အဆိုးရွားဆုံးသော ကန့်သတ် မှုများပြု လုပ်ထားသည့်အတွက် ပြည်သူလူထုအနေဖြင့် အခြေခံဥပဒေအပေါ် စိတ်ဝင်စားမှု နည်းပါးခြင်းဖြစ်သည်။ ပြည်သူများ အထူးသဖြင့် အောက်ခြေပြည်သူများအား အခြေခံ ဥပဒေအသိရှိအောင် ဝိုင်းဝန်းဖော်ဆောင်ပေးရန် လိုအပ်ပေသည်။ သို့မှသာ ပြည်သူလူထု က အခြေခံဥပဒေရေးဆွဲရေးတွင် စိတ်ဝင်စားမှုရှိလာပေမည်။ လူပုဂ္ဂိုလ်တိုင်းခြင်းအနေဖြင့် လည်းကောင်း၊ နိုင်ငံရေးပါတီများ အနေဖြင့်လည်းကောင်း၊ အစိုးရမဟုတ်သော အဖွဲ့အစည်း များနေဖြင့်လည်းကောင်း၊ အခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာသင်တန်းများ၊ ဆွေးနွေးပွဲများ၊ ဟောပြောပွဲ များ စသည့်နည်းနာများဖြင့် အောက်ခြေလူထု အထူးသဖြင့် ကျေးလက်လူထုကို အခြေခံဥပ ဒေရေးရာများ သဘောပေါက်နားလည်အောင် ဆောင်ရွက် ပညာပေးသွားသင့်ပေသည်။

ထိုမှတစ်ဆင့် လူထုပါဝင်ပတ်သက်မှုဖြင့် လူတစ်ဦးအကျိုးအတွက် ဦးတည်ရေးဆွဲထား သည့် အခြေခံဥပဒေမျိုးကို၊ ပြည်သူလူထု၏ အခြေခံအခွင့်အရေးများကို အကန့်အသတ် ပြုထားသည့် အခြေခံဥပဒေမျိုးကို အင်တိုက်အားတိုက် တားဆီးသွားနိုင်မည်သာဖြစ်သည်။ ပြည်သူတစ်ရပ်လုံး လိုလားသော အခြေခံဥပဒေမျိုးကို ဖန်တီးသွားနိုင်မည်ဖြစ်သည်။

ဤစာစောင်တွင်ပါဝင်သော ဆောင်းပါးများသည် စာရေးသူ၏
အဘော်များသာဖြစ်ပြီး၊ ဘာသာပြန်ဆောင်းပါးနှင့်ပတ်သက်၍
ဘာသာပြန်မှု အမှားအယွင်းရှိပါက ဘာသာပြန်သူ၏
အားနည်းချက်သာဖြစ်သည်။
ဤစာစောင်နှင့်ပတ်သက်၍ ဝေဖန်အကြံပြုလိုပါက
အောက်ပါ အီးမေးလ် လိပ်စာသို့ ပေးပို့နိုင်ပါသည်။

ဦးဝင်းမောင်
<blcindia@vsnl.com>

အမျိုးသားပြန်လည်သင့်မြတ်ရေး

မြန်မာနိုင်ငံနှင့်အမျိုးသားပြန်လည်သင့်မြတ်ရေး

ဒေါက်တာ ခွင်ဇော် ယောင်ယောင်

လူမျိုးရေးပဋိပက္ခနှင့် အစိုးရနှင့်လူ့အဖွဲ့အစည်းတို့အကြားရှိ အဆင်မပြေသော ဆက်ဆံရေး

မည်သူတွေ မည်သို့ပင်ဆိုနေကြစေကာမူ မြန်မာနိုင်ငံရှိ လူမျိုးရေးပဋိပက္ခဟု ပြောနေကြသောပဋိပက္ခသည် အမှန်တကယ်တွင် လူမျိုးရေးမဟုတ်သကဲ့သို့ မြောက်အမေရိကရှိ ဌာနေတိုင်းရင်းသားများ ရင်ဆိုင်နေရသောပြဿနာမျိုးလည်း မဟုတ်ကြောင်း၊ ပြဿနာသည် နိုင်ငံရေးတွင်အခြေခံသည့် ပြဿနာဖြစ်ကြောင်း ထပ်လောင်းတင်ပြပါသည်။ ၁၉၈၈ ခုနှစ်တွင် ဗိုလ်ချုပ်နေဝင်း တည်ထောင်ခဲ့သော စစ်အုပ်စုကြီးစိုးသည့် ဆိုရှယ်လစ် အစိုးရပြိုကျသွားပြီးနောက် လူမျိုးရေးပဋိပက္ခကိစ္စသည် လေ့လာသူများကိုရော၊ နိုင်ငံရေးလှုပ်ရှားသူများကိုပါ အာရုံစိုက်စေခဲ့သည်။ ဆိုရှယ်လစ်အင်အားစု ပြိုကွဲပြီးနောက် ယခင်က တည်ငြိမ်မှုရှိသည်ဟုထင်ရသော ဆိုရှယ်လစ်အမျိုးသားနိုင်ငံများ၌ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစု စစ်ပွဲများ ပေါ်ပေါက်ခဲ့၍ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစု ပဋိပက္ခများအား အာရုံစိုက်မှု ပိုမိုမြင့်တက်လာခဲ့သည်။

နိဒါန်း

အစိုးရနှင့် လူ့အဖွဲ့အစည်းတို့အကြားရှိ ဆက်ဆံရေးပြဿနာ

ယခင်က လေ့လာသူအများစုသည် မြန်မာနိုင်ငံရှိ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစု တော်လှန်ရေးလှုပ်ရှားမှုများအား မကျေမနပ်ဖြစ်နေသော မျိုးနွယ်စုတို့က ခေတ်မှီ၍ စုစည်းထားသော နိုင်ငံတော်အား ပုန်ကန်ထကြွကြခြင်းသာဖြစ်သည်ဟု နားလည်ခဲ့ကြသည်။ အထူးသဖြင့် ၁၉၅၀ ခုနှစ် များအတွင်း အမျိုးသားနိုင်ငံသစ်များ ပေါ်ထွန်းလာခဲ့ကြသောအခါ နိုင်ငံရေးသိပ္ပံပညာရှင်များသည် ခေတ်နောက်ကျနေသော လူ့အဖွဲ့အစည်းများအား ခေတ်မှီအောင် ကြိုးပမ်းခဲ့ကြသော ခေါင်းဆောင်သစ်များကို ချီးကျူးထောပနာပြုခဲ့ကြသည်။ အစိုးရကို တော်လှန်ဆန့်ကျင်သောသူများ အထူးသဖြင့် တိုင်းရင်းသား လူမျိုးစုများအား ခေတ်မှီနိုင်ငံဖြစ်အောင်ကြိုးပမ်း အားထုတ်နေကြသည့် ခေါင်းဆောင်များအား အဟန့်အတားဖြစ်အောင် ပြုလုပ်ကြသူများအဖြစ် မျက်မှောင်ကြုတ်ခဲ့ကြပေသည်။ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစု ပဋိပက္ခအား

ဖြေရှင်း၍ရသော ပဋိပက္ခကြီး၏ အစိတ်အပိုင်းတခုအဖြစ် မမြင်ခဲ့ကြပေ။ ဤကိစ္စရပ်သည် ၁၉၆၂ ခုနှစ်နောက်ပိုင်းကာလများတွင် စစ်အုပ်စု ချုပ်ကိုင်လွှမ်းမိုးထားသော အစိုးရနှင့် လူထု အကြား ဖြစ်ပွားခဲ့သော အဆင်မပြေသော ဆက်ဆံရေးပြဿနာဖြစ်သည်။ ယခုအခါ မြန်မာ နိုင်ငံတွင် အစိုးရနှင့်လူထုအကြားရှိ ဆက်ဆံရေးပြဿနာအား အသိအမှတ်ပြုလာကြပြီဖြစ် သော်လည်း လူ့အဖွဲ့အစည်းတွင် အစိတ်အပိုင်းတခုအဖြစ်ပါဝင်နေသော တိုင်းရင်းသားလူ မျိုးစုများနှင့် နိုင်ငံတော်အစိုးရအကြား ပြဿနာကိုမူ မည်သည့်အခါကမျှ ပြည့်ပြည့်ဝဝ လက် ခံစဉ်းစားခြင်းမရှိခဲ့ချေ။ ထိုအမှန်တရားသည် လက်ရှိမြန်မာနိုင်ငံ၏ပြဿနာအား ရှင်းရှင်းလင်း လင်းနားလည်လိုသူများအတွက် အရေးပါသောအချက်ဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပဋိပက္ခ သည် နက်ရှိုင်းသည်။ ပြဿနာ၏အဖြေအား ရှာနိုင်ရန်အတွက် ပဋိပက္ခအစစ်အမှန်အား ဆန်းစစ်ရန်လိုအပ်သည်။ နယ်နိမိတ်ပဋိပက္ခလား၊ သဘာဝသယံဇာတကြောင့်ဖြစ်ရသော ပဋိပက္ခလား၊ လူမျိုးရေးလားဟူသည်ကို ဆန်းစစ်ရမည်။ ယခင်က အပေါ်ယံအမြင်ဖြင့် လက်ခံထားသော နားလည်မှုမျိုးဖြင့် ပဋိပက္ခ၏ အဖြေကိုရှာ၍ မရနိုင်ပါ။

တော်လှန်ရေးဆင်နွှဲနေသော လူ့အဖွဲ့အစည်းအစိတ်အပိုင်းများကို အဟန့်အတား ပြု သူများဟုယူဆလျှင် အထူးသဖြင့် ထိုအစိတ်အပိုင်းများသည် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစု အဖွဲ့အ စည်းများဖြစ်၍ ထိုအစိတ်အပိုင်းများသည် အစိုးရနှင့်လူ့အဖွဲ့အစည်းအကြား ဆက်ဆံရေး အဆင်မပြေမှုပြဿနာတွင် အဓိကပါဝင်နေသည်ဆိုသည်ကို သတိချပ်သင့်ပေသည်။ မြန်မာ နိုင်ငံတွင် အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်မှု လိုအပ်သည်မှာ အငြင်းပွားဖွယ်ရာမရှိပါ။ ပြဿနာ ကား အမျိုးသားစည်းလုံးမှု၏ အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုချက်နှင့် မည်သို့ပေါင်းစည်းကြမလဲဟူသော ပြဿနာဖြစ်သည်။ စည်းလုံးသည်ဆိုရာတွင် ဒေါ်လှိုင်ပုံစံလည်းရှိ၍ အလျားလိုက်ပုံစံလည်း ရှိသည်။ ဥပမာအားဖြင့် နိုင်ငံတော်နှင့်လူ့အဖွဲ့အစည်းအကြား စည်းလုံးခြင်းနှင့်၊ လူ့အဖွဲ့ အစည်းအတွင်းရှိ မတူညီသော အစိတ်အပိုင်းများအကြား စည်းလုံးခြင်းတို့ဖြစ်သည်။ ဤ အချက်အား လစ်လျူရှုလျက် အမျိုးသားရေးစည်းလုံးမှု ကြိုးပမ်းခြင်းသည် စည်းလုံးညီညွတ်မှု ရရေးထက် စည်းလုံးမှုပြိုကွဲရေးသာ ဖြစ်စေနိုင်ပေသည်။ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုများ၏ ဆန့် ကျင်တော်လှန်မှုအား ကိုလိုနီခေတ်နောက်ပိုင်း ခေါင်းဆောင်များနှင့်အစိုးရများက ရှုံ့ချခဲ့ကြသည်။ ထို့အတူ ယခင်ကိုလိုနီဆရာကြီးများသည်လည်း ဤဆန့်ကျင်တော်လှန်မှု သည် နိုင်ငံရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုအား ဆန့်ကျင်ခြင်းဖြစ်သည်ဟု ရှုံ့ချခဲ့ကြသည်။ အာဏာရ အစိုးရများသည် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုတော်လှန်ရေးအား တိုင်းတပါးလက်ပါးစေများ၊ နယ် ချဲ့နောက်လိုက်များအဖြစ် ရုပ်လုံးဖော်ခဲ့သည်။ စစ်အေးကာလက ပြိုင်ဘက်အာဏာရ အစိုးရများအား မတည်မငြိမ်ဖြစ်စေရန်အတွက် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုများအား ပုန်ကန်ထကြွရန် မြောက်ပုဂံပေးခဲ့သည့် နိုင်ငံရေးလှုပ်ရှားမှုများက အခြေအနေကို ပိုမိုရှုပ်ထွေး သွားစေခဲ့သည်။

မြန်မာနိုင်ငံရှိ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစု ပဋိပက္ခနှင့် အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုချက်

ပုန်ကန်ထကြွနေကြသော တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစု အသီးသီးတို့သည် အဆင်မပြေသော အစိုးရနှင့် လူ့အဖွဲ့အစည်းဆက်ဆံရေး ပုံစံအတွင်း၌ အစိတ်အပိုင်းတခုအဖြစ် အသိ အမှတ်

ပြုလာကြပြီဖြစ်သော်လည်း တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစု ပဋိပက္ခ၏ အခြေခံသဘော သဘာဝနှင့် ပတ်သက်၍ နားလည်မှုရှုပ်ထွေးနေသေးသည်။ မြန်မာနိုင်ငံရှိ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုပဋိပက္ခ အား မျက်မှောက်ခေတ် ရှုမြင်ပုံမှာ အမေရိကန်နိုင်ငံမှ လူမဲများနှင့် အခြားလူနည်းစုများကဲ့ သို့ ဒီမိုကရေစီအခွင့်အရေး၊ ယဉ်ကျေးမှု ထိန်းသိမ်းကာကွယ်သည့် အခွင့်အရေး (သို့မဟုတ်) အခွင့်အရေးတန်းတူရရှိရေး စသည်တို့အတွက် တိုက်ပွဲဝင်နေကြခြင်းဖြစ်သည်ဟု ရှုမြင်ကြ သည်။ မြန်မာနိုင်ငံရှိ ဗမာမဟုတ်သော တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုအဖွဲ့များနှင့် ခေါင်းဆောင်အချို့ သည်ပင်လျှင် လူနည်းစုအခွင့်အရေး၊ တန်းတူညီမျှရေးကို စံထားတောင်းဆိုသည့်အထဲတွင် ပါဝင်ခဲ့ကြသည်။ အချို့တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုခေါင်းဆောင်များကမူ ၎င်းတို့ကိုယ်၎င်းတို့ ဌာနေ တိုင်းရင်းသားများဟု ခေါ်ဝေါ်သတ်မှတ်နေကြသည်။ သို့သော်လည်း ၎င်းစကားလုံး အခေါ် အဝေါ်၏ အဓိပ္ပာယ်သတ်မှတ်ချက်အရဆိုရပါမူ ရွှေ့ပြောင်းအခြေချနေထိုင်ကြသော လူဖြူ များကြောင့် အခြေအနေပျက်သွားရသော ဒေသခံလူမျိုးများကို ရည်ညွှန်းခြင်းသာဖြစ်သည်။ မြန်မာ့အရေးကိစ္စတွင် ဌာနေတိုင်းရင်းသားဟူသော ဝေါဟာရသည် ထူးခြားသော အနက် သဘောရှိသည်။ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဗမာအပါအဝင် တိုင်းရင်းသားလူ မျိုးစုအားလုံး၏ ဇာတိမြေမှာ မြန်မာပြည်ဖြစ်၍ ၎င်းတို့အားလုံးသည် ဌာနေတိုင်းရင်းသား များဖြစ်ကြသည်။

သို့ဖြစ်၍ မြန်မာပြည်ရှိ ဗမာမဟုတ်သော တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုများ အထူးသဖြင့် ရှမ်း၊ ကချင်၊ ကရင်နီ၊ ချင်းနှင့် ရခိုင် တို့သည် လူနည်းစုတိုင်းရင်းသားများ မဟုတ်သကဲ့သို့ အခြေပျက်သွားသော ဌာနေတိုင်းရင်းသားများလည်းမဟုတ်ပါ။ အောက်တွင် ရှင်းလင်း ဖော် ပြထားသည့်အတိုင်း ၎င်းတို့သည် ဗမာများကဲ့သို့ပင် ပြည်သူ့ပြည်သားများ သို့မဟုတ် ဇာတိ လူမျိုး (Nations) များဖြစ်ကြသည်။ ထို့အပြင် ၎င်းတို့၌ ဗြိတိသျှတို့၏ ကြီးကြပ်ကွပ်ကဲမှု အောက်တွင်ရှိခဲ့သော အုပ်ချုပ်ရေးအတွေ့အကြုံ ဆယ်စုနှစ် ဝါးခန့်လည်းရှိခဲ့သည်။ ဗမာ များကဲ့သို့ပင် ၎င်းတို့၌လည်း ကိုယ်ပိုင်သမိုင်း သို့မဟုတ် သမိုင်းအသိရှိပါသည်။ ၎င်းတို့ဇာတိ မြေတွင် ၎င်းတို့သည် လူများစုဖြစ်ပြီး ဗမာလူမျိုးသည် လူနည်းစုသာဖြစ်ပါသည်။ ၁၉၄၇ ခု နှစ်တွင် ရေးထိုးခဲ့ကြသော ပင်လုံစာချုပ်အရ ဗမာမဟုတ်သော တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုများ သည် ၎င်းတို့ကိုယ်၎င်းတို့ ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံကို တည်ထောင်ခဲ့ကြသော ဇာတိလူမျိုး များအဖြစ် မှတ်ယူကြပါသည်။ ၎င်းတို့က စုပေါင်းမှုကိုရည်ညွှန်းရန် တိုင်းရင်းသားလူနည်းစု (ethnic minorities) ဟူသောဝေါဟာရထက် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ (ethnic nationalities) ဟူသောဝေါဟာရကို သုံးစွဲကြသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ၏ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုပဋိပက္ခသည် လူမျိုးရေး ပဋိပက္ခမဟုတ်ဘဲ နိုင်ငံရေး အခြေခံပြဿနာဖြစ်ကြောင်း အခြေခံကျကျ သုံးသပ်ပါသည်။ ဤပဋိပက္ခသည် နိုင်ငံရေး ပြဿနာဖြစ်သည်။ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် ဤပဋိပက္ခသည် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစု အမျိုး သားရေး ကိုယ်ပိုင်လက္ခဏာနှင့် အခွင့်အရေးများ၊ ဒီမိုကရေစီအခွင့်အရေးနှင့် အခွင့်အလမ်း ညီမျှရေးများ၊ တိုင်းပြည်နိုင်ငံတည်ဆောက်ရေးနှင့် အစိုးရရွေးချယ်ရေးများနှင့် သက်ဆိုင်နေ သောကြောင့် ဖြစ်သည်။ နိုင်ငံရေးပြဿနာတွင် တိုင်းပြည်ကို မည်သို့တည် ဆောက်ကြမလဲ၊ မည်သို့အဓိပ္ပာယ်သတ်မှတ်ကြမလဲ၊ ဘယ်သူတွေက တည်ဆောက်ကြမလဲ၊ ဦးတည်ချက်က

ဘာတွေလဲ စသည်များပါဝင်သည်။ ဤသည်တို့မှာ အစိုးရ (သို့) အာဏာကိုခွဲခွာလူစု၏ နိုင်ငံတော်တည်ဆောက်ရေးဖော်မြူလာ အသုံးပြုမှုမှ ပေါ်ပေါက်လာသောပြဿနာများနှင့် များစွာစပ်ဆိုင်ပေသည်။

လွတ်လပ်ပြီး မြန်မာပြည်တွင် နိုင်ငံတော်တည်ဆောက်ရေးနှင့်ပတ်သက်၍ ၁၉၄၇ ခုနှစ်တွင် ရှမ်းပြည်၌ ပင်လုံစာချုပ် လက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့စဉ်က နိုင်ငံတော်တည်ဆောက်ရေးအတွက် ပထမဆုံး အုတ်မြစ်ချခဲ့သည်ဆိုသည်ကို အသိအမှတ်ပြုရန် အရေးကြီးပေသည်။

နိုင်ငံရေးအရ အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုထားသော ဤစာချုပ်တွင် ဦးအောင်ဆန်းနှင့် ရှမ်းစော်ဘွားများ၊ ရှမ်းပြည်ကိုယ်စားလှယ်များ၊ ကချင်၊ ချင်း ကိုယ်စားလှယ်များ လက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့ကြသည်။ ပင်လုံညီလာခံတွင် တက်ရောက်လာသော လူမျိုးစုကိုယ်စားလှယ် အသီးသီးတို့သည် ၎င်းတို့၏ လူထုအသီးသီးအတွက် နိုင်ငံရေးလွတ်လပ်မှု အလျင်အမြန် ရရှိစေရန် ကြားဖြတ်အစိုးရနှင့် ချက်ခြင်းပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေးကို တညီတညွတ်တည်း သဘောတူညီခဲ့ကြသည်။ ထိုသဘောတူညီမှုအား အသစ်ဖွဲ့စည်းလိုက်သော တောင်ပေါ်သားများကောင်စီက အဆိုပြုတင်မြှောက်၍ မြန်မာနိုင်ငံဆိုင်ရာ မဟာမင်းကြီးက ခန့်အပ်သော တွဲဘက်ကောင်စီဝင်တဦးက ပူးပေါင်းဆောင်ရွက် အကောင်အထည်ဖော်ရန် ပင်လုံတွင် ထပ်မံသဘောတူခဲ့ကြသည်။ ကောင်စီဝင်သည် နယ်ခြားဒေသ အုပ်ချုပ်ရေးအတွက် တာဝန်ရှိသည်။ အခြားသဘောတူညီချက်များမှာ နိုင်ငံသားတိုင်း ဒီမိုကရေစီအခွင့်အရေး ရရှိရေး၊ နယ်ခြားဒေသများအား ဗဟိုအစိုးရက ဘဏ္ဍာရေးအကူအညီ ဆက်လက်ထောက်ပံ့ရေး၊ ဒေသဆိုင်ရာ ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ရေးနှင့် ကချင်ပြည်၏ နယ်နိမိတ်သတ်မှတ်ရေးအတွက် အမြန်ဆုံးညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်သွားရေးတို့ဖြစ်သည်။ ပင်လုံစာချုပ်တွင် ယနေ့ မြန်မာပြည်၏ နိုင်ငံရေးပထဝီ နယ်နိမိတ်သတ်မှတ်ခဲ့ကြသည်။ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုများအားလုံး တညီတညွတ်တည်း ပြိတိသျှတိုထံမှ လွတ်လပ်ရေးယူကြရန်နှင့် တန်းတူညီမျှ၍ ကိုယ့်ကြံမြှာ ကိုယ်ဖန်တီးခွင့်ရှိကြသော ပြည်နယ်များပေါင်းစု၍ ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံ (Union of Burma) ထူထောင်ရန် ဖြစ်သည်။ ပြည်ထောင်စုဟူသည့် ဗမာစကားသည် အမျိုးသားနိုင်ငံများ ပေါင်းစုထားသည့် ဖက်ဒရယ်နိုင်ငံကို ဆိုလိုခြင်းဖြစ်သည်။ ဖက်ဒရယ်ဟူသည့် စကားလုံးသည် ၁၉၄၈ ခုနှစ် နောက်ပိုင်း ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံအတွက် ဗမာဝေါဟာရတခုအဖြစ် ဝင်ရောက်လာခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ ပင်လုံစာချုပ် ချုပ်သည့်အချိန်သည် သမိုင်းဝင် အခါသမယဖြစ်၍ မျက်မှောက်ခေတ် မြန်မာနိုင်ငံ၏ အဦးအစလည်းဖြစ်သဖြင့် ပင်လုံစာချုပ်နှင့် ၎င်း၏အခြေခံ ပင်လုံစိတ်ဓာတ်တို့သည် နိုင်ငံရေးအရ အရေးပါမှုရှိသည်။ ပင်လုံစာချုပ်ပါစံများအား အကြမ်းဖက်ဖျက်ဆီးခဲ့သည့် အာဏာရ ဗိုလ်ချုပ်အဆက်ဆက်သည်ပင်လျှင် တိုင်းရင်းသားတမျိုးနှင့်တမျိုး အကြား ညီမျှမှုရှိကြရမည်ဟူသည့် ပင်လုံစိတ်ဓာတ်အား နှုတ်ဖျားက ရွတ်ပြနေကြရသေးသည်။

ပြိတိသျှကို လိုနီ အုပ်ချုပ်ရေးနှင့် မြန်မာပြည်

ကိုလိုနီအစိုးရပုံသိမ်းသွား၍ ပေါ်ပေါက်လာခဲ့ကြရသော အမျိုးသားတိုင်းပြည်များ

ဖြစ်ကြသည့် အိန္ဒိယ၊ ပါကစ္စတန်၊ မလေးရှားနှင့် အင်ဒိုနီးရှားနိုင်ငံတို့ကဲ့သို့ပင် မြန်မာပြည် သည်လည်း ကိုလိုနီစနစ်မှ မွေးဖွားလာသော ကလေးငယ်သာဖြစ်သည်ဟု ဆိုရပေမည်။ ကိုလိုနီအစိုးရများသည် ၎င်းတို့၏လက်အောက်သို့ ရောက်ရှိသွားခဲ့သည့် နယ်မြေများအား ပြန်လည်ပြင်ဆင်သတ်မှတ်ပြီး ခေတ်မှီအောင် ပြုလုပ်ခဲ့ကြရာ ၎င်းနယ်မြေပုံစံသစ်များသည် ကိုလိုနီခေတ်လွန်ပိုင်း၌ အမျိုးသားတိုင်းပြည်များဖြစ်လာခဲ့ကြသည်။ ကိုလိုနီခေတ် မတိုင်မီက မြန်မာနိုင်ငံသည် လက်ရှိတိုင်းပြည်ဖွဲ့စည်းထားမှု ပုံစံမျိုးမဟုတ်ခဲ့ပါ။ မျက်မှောက် သမိုင်းပညာရှင်များ ပြောသကဲ့သို့ ဗမာဘုရင်နယ်မြေသည် မွန်၊ ရှမ်း၊ ရခိုင်၊ မဏိပူ၊ ထိုင်း၊ လာအို၊ ခမာဘုရင်နယ်မြေများနှင့်ခေတ်ပြိုင် တည်ရှိခဲ့ကြပြီး တဘက်နှင့်တဘက် မကြာခဏပဋိပက္ခဖြစ်ခဲ့ကြသည်။ မင်းဆက်တခုနှင့်တခုအကြားသော်လည်းကောင်း၊ မင်းဆက် တခုတည်းအတွင်းသော်လည်းကောင်း စစ်ပွဲများဖြစ်ပွားလေ့ရှိသည်။ သို့သော်လည်း ဘုရင့်နိုင်ငံများ၊ လုံးဝဥသယံ ဘုရင့်ပိုင်နက်နယ်မြေ မဟုတ်သကဲ့သို့ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုများ၏ ထောက်ခံမှု၊ သွေးစည်းခိုင်မာမှုတို့ဖြင့် တည်ထောင်ထားသော နယ်မြေများမဟုတ်ချေ။ ဆိုလိုသည်မှာ ထိုနယ်မြေများသည် အမျိုးသားဘုရင့်နိုင်ငံများမဟုတ်ဘဲ မျိုးရိုးစဉ်ဆက် (သို့) ပုဂ္ဂိုလ်ရေးစနစ် အာဏာအားဖြင့် စိုးမိုးချုပ်ကိုင်မှုမျိုးသာဖြစ်သည်။

၁၈၈၅ ခုနှစ်တွင် ဗြိတိသျှတို့က မြန်မာနိုင်ငံအား နောက်ဆုံး တိုက်ခိုက်သိမ်းပိုက်သည့် အချိန်ကာလ၌ ဗမာဘုရင်သည် မန္တလေးနေပြည်တော်၏ မြောက်ဘက်ဒေသများအား ထိန်းချုပ်နိုင်စွမ်းမရှိတော့ပေ။ ထို့အပြင် လင်းပင်ကောင်ဖက်ဒရေစီ ဟုခေါ်သော ရှမ်းစော်ဘွားများမဟာမိတ်အဖွဲ့မှ သီပေါမင်းအားနန်းချရန်အတွက် နေပြည်တော်သို့ ချီတက်ရန်ပြင်ဆင်ခဲ့သည်။ (သီပေါမင်း၏ မယ်တော်သည် ရှမ်းလူမျိုး သီပေါမင်းသမီးဖြစ်သည်။) ရှမ်းစော်ဘွားများသည် လင်းပင်စော်ဘွားအား နန်းတင်လိုကြသည်။ ထိုအချိန်တွင် ဗမာဘုရင်နိုင်ငံဟူ၍ ပြောစရာမရှိတော့ပါ။ မန္တလေးနေပြည်တော် ကျဆုံးအပြီး တနှစ်အကြာတွင် ဗြိတိသျှတို့သည် ရှမ်းစော်ဘွားများနှင့် မောင်းယိုင်တွင် တွေ့ဆုံ၍ ရှမ်းစော်ဘွားပိုင် နယ်မြေများအား ဗြိတိသျှဘုရင်ခံပိုင်နက်ထဲတွင် အစောင့်အရှောက်ခံနယ်မြေများအဖြစ် ပါဝင်ရန် စေ့စပ်ညှိနှိုင်းခဲ့ကြသည်။ ထိုအချိန်ကာလတွင် ဗြိတိသျှတို့သည် အိန္ဒိယပြည်ကို ကျော်လွန်ပြီး ၎င်းတို့၏ ထိန်းချုပ်မှုအောက်သို့ ရောက်ရှိခဲ့သော ဗြိတိသျှ အင်ဒိုချိုင်းနားဒေသအား ဆက်လက်စုစည်းခဲ့သည့်အချိန်ကာလဖြစ်သည်။ ၁၉၃၀ ခုနှစ်များတွင် ဗြိတိသျှလက်အောက်ခံ မြန်မာပြည်အား အိန္ဒိယနိုင်ငံထဲမှ သီးခြား ခွဲထုတ်ခဲ့ပြီး မြန်မာပြည်အား (၂) ပိုင်းခွဲ၍ အုပ်ချုပ်ခဲ့သည်။ တပိုင်းမှာ ဗမာအများစုရှိသည့် ပြည်မြေဖြစ်ပြီး ကျန်တပိုင်းမှာ နယ်ခြားဒေသ (frontier) များဖြစ်သည်။ နယ်ခြားဒေသဟူသော အပိုင်းတွင် ယနေ့ ခေတ် ရှမ်းပြည်၊ ကချင်ပြည်နှင့်ချင်းပြည်များ၊ ကရင်ပြည်၏ တစ်တံတပိုင်းနှင့် ရခိုင်ပြည်တို့ ပါဝင်ကြသည်။ ယခုခေတ် ကရင်နီပြည်သည် ဗြိတိသျှ အစောင့်အရှောက်ခံဒေသတခု အဆင့်သဖွယ်ရှိခဲ့ပြီး “ဝ” ဒေသမှာ ဗြိတိသျှ အုပ်ချုပ်ရေး မရောက်သည့် ဒေသအဆင့်အဖြစ် သတ်မှတ်ခဲ့သည်။

ဗြိတိသျှလက်အောက်တွင်ပင် မြန်မာနိုင်ငံသည် လက်ရှိပုံစံဖွဲ့စည်းမှုမျိုးမဟုတ်ပေ။ ဗြိတိသျှ အုပ်ချုပ်မှုအောက်တွင် မြန်မာပြည်အား သွေးခွဲအုပ်ချုပ်ရေးပေါ်လစီအရ တမင်ရည်ရွယ်ပြီး ခွဲခြားခွဲခြမ်းခြစ်ကြောင်း ဗမာမျိုးချစ်ဝါဒီတချို့က ယူဆခဲ့ကြသည်။ သွေးခွဲအုပ်ချုပ်ရေးဟူ

သော အယူအဆနှင့်စပ်လျဉ်း၍ မြန်မာလူမျိုးသည် လူမျိုးစုတမျိုးတည်း ဖြစ်သည်ဟုလည်း ကောင်း၊ (သို့မဟုတ်) ထိုဝေါဟာရ၏ လက်ရှိသိရှိနားလည်ထားမှုအရ နိုင်ငံကို တနိုင်ငံတည်း အဖြစ် စုစည်းထားပြီးဖြစ်သည်ဟုလည်းကောင်း ယူဆပါက သွေးခွဲအုပ်ချုပ်သည် ဟုဆိုနိုင်ပေ သည်။

ဤအခြေအနေမျိုးတွင် ကိုလိုနီနယ်ချဲ့အားလုံး၏ လုပ်ရိုးလုပ်စဉ်ဖြစ်ကြောင်း ထည့်သွင်း စဉ်းစားခြင်းမရှိ၍ သွေးခွဲအုပ်ချုပ်ခြင်းဟူသော ဝေါဟာရမှာ ပြောဖွယ်ရာမရှိပေ။ ကိုလိုနီအုပ် ချုပ်ရေးအား၊ ကိုလိုနီစနစ်ဆန့်ကျင်ရေး အမျိုးသားရေးဝါဒီများ ယူဆထားသကဲ့သို့ သွေးခွဲ အုပ်ချုပ်ခြင်းဆိုသည်ထက် အုပ်ချုပ်မှုအဆင်ပြေရေးအပေါ်တွင် အခြေပြုလျက်၊ စီးပွားကုန် သွယ်ဖွံ့ဖြိုးဖြစ်ထွန်းမှုနှင့်လျော်ညီစွာ တိုက်ရိုက်အုပ်ချုပ်ခြင်းနှင့် သွယ်ဝိုက်အုပ်ချုပ်ခြင်းကို ကျယ်ပြန့်စွာကျင့်သုံးခြင်းဖြစ်သည်။ ဆိုလိုသည်မှာ ပင်လယ်ထွက်ပေါက်ရှိ၍ မြေဩဇာ ကောင်းမွန်ပြီး ကုန်ပစ္စည်းအထွက်ကောင်းသောဒေသမျိုး၊ လမ်းပန်းဆက်သွယ်ရေးအား စား ရိတ်နည်းနည်းဖြင့် တည်ဆောက်နိုင်သော ဒေသမျိုးကို ၎င်းတို့၏ တိုက်ရိုက်အုပ်ချုပ်မှု အောက်တွင်ထားရှိပြီး မိရိုးဖလာ အုပ်ချုပ်သူများ၏ ထိန်းချုပ်မှုအောက်ရှိ လမ်းပန်းဆက် သွယ်ရေးခက်ခဲသော ဝေးလံခေါင်ဖျားဒေသများကိုမူ ကိုလိုနီအရာရှိများ၏ကြီးကြပ်မှုဖြင့် လျော့ရဲရဲသာထားရှိခဲ့သည်။ မြန်မာပြည်တွင် ဗမာများ၏ ဇာတိမြေဖြစ်သော ဇေယျဝတီမြစ် ဝှမ်းဒေသ သို့မဟုတ် ပြည်မဒေသသည် ဗြိတိသျှတို့၏ တိုက်ရိုက်အုပ်ချုပ်မှုအောက်တွင် ထားရှိခဲ့သည်။ သို့ဖြစ်၍ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ခဲ့ပြီး တစုံတရာအထိ ခေတ်မှီမှုရှိခဲ့သည်။ နယ်ခြားဒေ သများမှာမူ မိရိုးဖလာ ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်မှုအောက်တွင် ထားရှိခဲ့၍ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုနည်းပါးခဲ့ ရသည်။ ဗြိတိသျှအုပ်ချုပ်မှုအောက်ရှိ မြန်မာပြည်သည် ပြင်သစ်အုပ်ချုပ်မှုအောက်ရှိ အင်ဒို ချိုင်းနားဒေသကဲ့သို့ပင် မျှတမှန်ကန်မှုဖြင့် လုပ်ဆောင်ခဲ့ခြင်းမဟုတ်ဘဲ ဗျူရိုကရက်အုပ်ချုပ် ရေးအစီအမံ၏ အခြေအနေအရ လိုအပ်သလို လုပ်ဆောင်ခဲ့ခြင်းမျိုးသာဖြစ်သည်။ ထိုအစီအ မံအရ အထက်ပါကွဲပြားသော အုပ်ချုပ်ရေးဒေသနှင့် မတူညီသော ဖွံ့ဖြိုးမှုဒေသများဖြစ်ခဲ့ရ သည်။ ထိုကွဲပြားမှုအကန့်အရပ် ပင်လုံစာချုပ် ချုပ်ဆိုအပြီးတွင် ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံ ဟူ၍ ဖွဲ့စည်းဖြစ်ပေါ်လာခဲ့ရသည်။

နိုင်ငံတည်ဆောက်ရေးနည်းလမ်းများနှင့် အရှိန်အဝါမြင့်တက်လာသောစစ်တပ်

လွတ်လပ်ရေးရပြီးနောက်ပိုင်းကာလ ခေါင်းဆောင်များ (အများစု ဗမာများ) နိုင်ငံတည် ဆောက်ရေးနှင့်ပတ်သက်၍ ထင်ရှားသော စဉ်းစားတွေးခေါ်ပုံ အုပ်စု (၃) စု ခွဲခြားနိုင်သည်။ ပထမတစ်စုမှာ မြန်မာ့လွတ်လပ်ရေးဗိသုကာ ဦးအောင်ဆန်းပါဝင်သော အုပ်စုဖြစ်၍ မြန်မာ နိုင်ငံအား ပြည်ထောင်စုသားအားလုံး၏ တန်းတူညီမျှမှုအပေါ်တွင် အခြေခံ၍ ပြည်နယ်ပေါင်း စုပြည်ထောင်စု ဖွဲ့စည်းရန်ဖြစ်သည်။ မတူကွဲပြားမှုများအား စုစည်းညီညွတ်ရေးနှင့် ကိုယ့် ကြမ္မာကိုယ် ပြဋ္ဌာန်းနိုင်ရေးမူသည် ပြည်နယ်များအတွက် အကျယ်ပြန့်ဆုံး ကိုယ်ပိုင်လွတ် လပ်ခွင့်ဖြစ်၍ ပြည်ထောင်စုနိုင်ငံတစ်နိုင်ငံဖြစ်ရေးအတွက် မဏ္ဍိုင် တရပ်ဖြစ်သည်။ ဤအတွေး အမြင်ဖြင့် လွတ်လပ်ရေးရရန် တနှစ်အလို ၁၉၄၇ ခုနှစ်တွင် ပင်လုံစာချုပ်ကို ချုပ်ဆိုခဲ့ကြခြင်း ဖြစ်သည်။

ဒုတိယအုပ်စုမှာ ဦးအောင်ဆန်း ကျဆုံးပြီးနောက်ပိုင်း ဖဆပလ ခေါင်းဆောင်များ ကျင့်သုံးခဲ့သော အတွေးအခေါ်ဖြစ်သည်။ ဤအတွေးအမြင်ကို ၁၉၄၇ ခုနှစ် ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေတွင် ထည့်သွင်းရေးဆွဲခဲ့ကြသည်။ ဤဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေသည် တပြည်ထောင်ပုံစံဖြစ်၍ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု တစ်ရပ်အဆင့်အထိ လျော့ချထားသော်လည်း ဖက်ဒရယ်ကား မဟုတ်ပေ။ ဤသီအိုရီသည် ၁၉၄၈ ခုနှစ်မှ ၁၉၆၂ ခုနှစ်အထိ ၁၂ နှစ်နီးပါး အောင်မြင်တည်တံ့ခဲ့သော်လည်း ဦးအောင်ဆန်း၏ အတွေးအမြင် (သို့မဟုတ်) ပင်လုံစိတ်ဓာတ်ကို ဆက်လက်ထိန်းသိမ်းဆောင်ရွက်ခဲ့ခြင်းမဟုတ်သည်မှာကား သေချာပေသည်။ ထိုအတွေးအမြင်သည် တစ်ရပ်အဆင့်အထိ အလုပ်ဖြစ်ခဲ့သော်လည်း တိုင်းရင်းသား လူမျိုးများ၏ မကျေနပ်ဒေါသပေါက်ကွဲမှုကြောင့် ပြည်တွင်းစစ်ဖြစ်ပွားခဲ့ရသည်။ ပြည်ထောင်စုအဖွဲ့ဝင် ပြည်နယ်များအကြား ဆက်ဆံရေးပုံစံမှာ မညီမညာဖြစ်နေသည်။ ဗမာပြည်မနှင့် ၎င်းအား ဝန်းရံထားသော လက်အောက်ခံပြည်နယ်များဟူ၍ဖြစ်သည်။ ရှမ်းပြည်နယ်နှင့် ဗမာပြည်၏ ဆက်ဆံရေးသည် အင်္ဂလန်နှင့် စကော့တလန်တို့၏ ဆက်ဆံရေးပုံစံသဖွယ်ဖြစ်သည်။ သဘောထားအမြင်အရ ဆိုရလျှင် မြန်မာနိုင်ငံတွင် ရန်ကုန်အား ဝန်းရံထားသော စကော့တလန်ပြည်မျိုး (၇) ပြည်ရှိသည်ဟု ဆိုနိုင်ပေသည်။

တတိယအုပ်စုမှာ ဖက်ဆစ်ဝါဒနှင့် ကျဉ်းမြောင်းသောလူမျိုးရေး အမျိုးသားရေးဝါဒီတို့၏ အတွေးအမြင်ဖြစ်သည်။ ၎င်းအတွေးအမြင်အရ ဗမာတို့သည် ၎င်းတို့ထက် အင်အားနည်းသော မွန်၊ ရှမ်း၊ ရခိုင်၊ ကရင်တို့အား အောင်နိုင်ခဲ့ပြီး အင်ပိုင်ယာတစ်ခု တည်ထောင်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်ဟု ယူဆကြသည်။ ဤသီအိုရီအရ မြန်မာပြည်အား (၁၁) ရာစုနှစ် ကတည်းကပင် အနှော်ရထား၊ ဘုရင့်နောင်၊ အလောင်းဘုရား၊ ဘိုးတော်ဘုရား စသည့်ဘုရင်များသည် စုစည်းတည်ထောင်ခဲ့ပြီးဖြစ်သည်ဟု ယူဆကြသည်။ ဤတိုင်းနိုင်ငံဟူသည့် အတွေးအမြင်အရ ဗြိတိသျှတို့သည် စုစည်းထားသော ဘုရင့်နိုင်ငံအား သွေးခွဲအုပ်ချုပ်နည်းဖြင့် တိုင်းရင်းသား လူမျိုးစုများအား တဦးနှင့်တဦး ဝေးကွာအောင်ပြုလုပ်၍ တစ်စီဖြစ်အောင် အဓမ္မပြုလုပ်ခဲ့သည်ဟု သောအယူရှိသည်။ ဤရှုထောင့်အမြင်အား ကိုင်စွဲခဲ့ကြသော ဗိုလ်ချုပ်အဆက်ဆက်တို့သည် နိုင်ငံတည်ဆောက်ရေးသည် ပြဿနာတရပ်မဟုတ်ဘဲ လူမျိုးစုအားလုံးအား ခိုင်မာသောနိုင်ငံအတွင်း အတူတကွစုစည်းထားခြင်း၊ ကွဲပြားမှုအားလုံးအား အဓမ္မပြောင်းလဲပစ်ခြင်း သို့မဟုတ် ဗမာမှုပြုခြင်းအားဖြင့် ဖျောက်ဖျက်ပစ်ခြင်းအားဖြင့် လုပ်ဆောင်နိုင်သည်ဟု ယူဆခဲ့ကြသည်။ စစ်တပ်သည် အတိတ်ရွှေခေတ်အခါကကဲ့သို့ လူမျိုးစုအားလုံးအား ဗမာများအဖြစ် ရှုမြင်လိုကြသည်။ ဤရှုထောင့်အမြင်အရ ယဉ်ကျေးမှုနှင့် လူမျိုးရေးကွဲပြားခြားနားခြင်းသည် သဘောထားကွဲပြားမှုကို ဖြစ်ပေါ်စေသောကြောင့် မလိုလားအပ်သော အန္တရာယ်ရှိသော အရာအဖြစ် သဘောထားခဲ့ကြသည်။ သို့ဖြစ်၍ ပြည်ထောင်စု၏ သွေးစည်းခိုင်မာမှုအား စစ်တပ်က ထိန်းသိမ်းကာကွယ်ရသည်။ သို့မဟုတ်ပါက တိုင်းပြည်ပြိုကွဲမည် သို့မဟုတ် ဘော့စ်နီးယားနိုင်ငံတွင်ကဲ့သို့ လူမျိုးရေးစစ်ဖြစ်ပြီး ကစဉ့်ကလျားဖြစ်ကုန်ကြမည်။

ရှမ်း၊ ကချင်နှင့် အခြားလူမျိုးစုခေါင်းဆောင်များသည် ၁၉၄၇ ခုနှစ် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေအား မကျေနပ်ကြသော်လည်း ၎င်းဥပဒေ အောက်တွင်ပင် ၁၉၆၂ ခုနှစ် အာဏာသိမ်း

သည်အထိနေခဲ့ကြခြင်းမှာ နောင်အနာဂတ်တွင် အချိန်မရွေး ပြင်ဆင်နိုင်သည်ဟု အခိုင်အမာ ပြောကြားထားသောကြောင့်ဖြစ်သည်။ လွတ်လပ်ရေးရပြီး ပြီးချင်း ဖဆပလ အစိုးရနှင့် ၎င်း၏ မဟာမိတ်ဟောင်းများ (အလံနီ၊ အလံဖြူကွန်မြူနစ်များ၊ ပြည်သူ့ ရဲဘော်အဖွဲ့ချုပ်၊ ဗမာ တပ်တွင်းပုန်ကန်သူများ၊ နောက်ပိုင်းတွင် ကရင် တပ်တွင်းပုန်ကန်သူများ၊ ရှမ်းပြည်အတွင်းရှိ ပအိုဝ်း သူပုန်များ) ဖြစ်ပွားခဲ့သော စစ်ပွဲများကြောင့် ဗမာ မဟုတ်သော ခေါင်းဆောင်များသည် ဖဆပလအစိုးရ သို့မဟုတ် ဦးနုနှင့်အတူ ရပ်တည်ရုံမှ လွဲ၍ အခြားရွေးစရာလမ်းအနည်းအကျဉ်းသာ ရှိတော့သည်။ အခြားနည်းလမ်းမှာ တော်လှန်ရေးဆင်နွှဲရန်နှင့် ကွန်မြူနစ်တို့၏ အောင်ပွဲသာဖြစ်သည်။

ကွန်မြူနစ်များနှင့် ၎င်းတို့၏ မဟာမိတ်များ ဦးဆောင်ခဲ့သည့် လက်နက်ကိုင်လှုပ်ရှားမှုကြောင့် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစု ခေါင်းဆောင်များနှင့် ဖဆပလတို့အကြား ဆက်ဆံရေးပိုမိုခိုင်မာသွားစေခဲ့သည်။ သို့ရာတွင် တချိန်တည်းမှာပင် ၁၉၅၀ ခုနှစ်များအတွင်းက အစိုးရကို လက်နက်ကိုင်ပုန်ကန်နေကြသော ဗမာကွန်မြူနစ်များ၊ ကရင်များနှင့် ၎င်းတို့၏ မဟာမိတ်တိုင်းရင်းသား လူမျိုးစုအဖွဲ့များဖြစ်ကြသည့် ပအိုဝ်းနှင့် မွန်တို့၏ လှုပ်ရှားမှုများသည် စစ်တပ်၏ အရေးပါမှုကို တစ်စုံတရာတိုးမြှင့်စေခဲ့သည်။ စစ်တပ်ကို ပိုမိုအာဏာရရှိစေပြီး လုပ်ပိုင်ခွင့်များလည်း ရရှိသွားစေခဲ့သည်။ ရှမ်းပြည်အရှေ့ပိုင်းဒေသသို့ ရုတ်တရက် ကျူးကျော်တိုက်ခိုက်ခဲ့သည့် အမေရိကန်ထောက်ခံသော ကူမင်တန် တရုတ်အမျိုးသားရေးဝါဒီတပ်များကြောင့်လည်း စစ်တပ်၏လုပ်ပိုင်ခွင့်နှင့် အာဏာပိုမိုရရှိသွားပြန်သည်။ စစ်တပ်သည် လက်နက်ကိုင်ပုန်ကန်သူများနှင့် ကူမင်တန်တပ်များအား တိုက်ခိုက်ရင်း မာရှယ်လော စစ်ဥပဒေ ထုတ်ပြန်ထားသောဒေသများတွင် အုပ်ချုပ်ရေးလုပ်ငန်းများကိုပါ ပူးတွဲဆောင်ရွက်ခဲ့ကြသည်။ ထို့အပြင် ၁၉၅၇ ခုနှစ်တွင် ဖြစ်ပွားခဲ့သည့် ဖဆပလ နှစ်ခြမ်းကွဲသွားမှုနှင့် မြောက်များစွာသော ပါတီဝင်များ ပေါ်ပေါက်ခဲ့ခြင်းသည်လည်း စစ်တပ်၏ အခြေအနေအား ပိုမိုခိုင်မာတောင့်တင်းသွားစေခဲ့ရပြီး လုပ်ပိုင်ခွင့်လည်း ပိုမိုရရှိသွားစေခဲ့ပြန်သည်။ ဖဆပလ နှစ်ခြမ်းကွဲသွားခြင်းကြောင့် ပါတီဝင်ပိုင်းတွင် အာဏာလစ်လပ်မှု ဖြစ်ပေါ်ခဲ့သည်။ ဤအာဏာလစ်လပ်မှုသည် စစ်တပ်က ၁၉၅၈ ခုနှစ်တွင် နိုင်ငံရေးစင်မြင့်ပေါ်သို့ အရဲစွန့်၍ မတက်လာမီကာလပင်ဖြစ်သည်။ ထိုအချိန်ကာလက ဝန်ကြီးချုပ်ဖြစ်သည့် ဦးနုအား ဗိုလ်မှူးချုပ်အောင်ကြီးနှင့် ဗိုလ်မှူးချုပ် တင်ဖေတို့က ဖဆပလ အကွဲကြောင့် ဖြစ်ပေါ်ခဲ့ရသော နိုင်ငံရေးပြဿနာအား ဖြေရှင်းနိုင်ရန်အတွက် စစ်တပ်သို့ ယာယီသဘောမျိုး အာဏာအပ်နှင်းရန် မေတ္တာရပ်ခံခဲ့ကြသည်။ ဦးနုက ဤမေတ္တာ ရပ်ခံချက်အား သဘောတူခဲ့ပြီး လွှတ်တော်ကို ဖျက်သိမ်းခဲ့သည်။ ၁၉၆၀ ခုနှစ်တွင် ကတိပေးထားခဲ့သည့်အတိုင်း စစ်တပ်က ရွေးကောက်ပွဲကျင်းပပေးခဲ့သည်။ ထိုရွေးကောက်ပွဲတွင် ဦးနုသည် စစ်တပ်ဆန့်ကျင်ရေး ရွေးကောက်ပွဲမူဝါဒဖြင့် အပြတ်အသတ် အနိုင်ရရှိခဲ့သည်။ ထို့အပြင် ဗုဒ္ဓဘာသာကို နိုင်ငံတော်ဘာသာအဖြစ် ပြဋ္ဌာန်းမည်ဟုလည်း ဦးနုက ကတိပြုခဲ့သည်။ သို့သော်လည်း ၁၉၆၂ ခုနှစ်တွင် စစ်တပ်က နိုင်ငံတော်အာဏာကို ပြန်လည်ရယူခဲ့ပြီး နိုင်ငံတော်ကို ယနေ့ထက်တိုင် အုပ်ချုပ်လျက်ရှိသည်။

နေဝင်းနှင့်စစ်တပ်တို့၏ နိုင်ငံတော်တည်ဆောက်ပုံ

စစ်တပ်၏ နိုင်ငံတည်ဆောက်ရေးနည်းလမ်းသည် လူ့အဖွဲ့အစည်းနှင့် နိုင်ငံတော် အကြား အထက်အောက်ဆက်ဆံရေးဟူသော အယူအဆဖြစ်၍ ၎င်းတို့အသားကျနေသည့် အမိန့်ပေးထိန်းချုပ်သည့်နည်းဖြစ်သည်။ စစ်တပ်၏ နိုင်ငံတော်အပေါ်ထားရှိသည့် ဖက်ဆစ်အမြင်နှင့် တင်းကြပ်စွာ ထိန်းချုပ်တတ်မှုတို့သည် ဒုတိယ ကမ္ဘာစစ်အတွင်းက ၎င်းတို့ စစ်သင်တန်းတက်ခဲ့ရင်း ဂျပန်များထံမှ ရရှိခဲ့ပုံပေါ်သည်။ ဦးနေဝင်း အုပ်ချုပ်ခဲ့သည့် ၁၉၆၂ ခုနှစ်မှ ၁၉၈၈ ခုနှစ်ကာလအတွင်း စစ်တပ်အထဲတွင် ဖက်ဆစ်ဝါဒ၊ တဖက်စွန်းရောက် မျိုးချစ် ဝါဒတို့ဖြင့် နိုင်ငံအပေါ် မြင်သည့် သဘောထားအမြင်များ အခိုင်အမာ ရောက်ရှိသွားခဲ့သည်။ လွတ်လပ်ရေးရပြီးစကာလအတွင်း ပုန်ကန်ထကြွမှုများကြောင့် စစ်တပ်သည် ဖဆပလ အုပ်ချုပ်မှုအောက်ရှိ နိုင်ငံတော်သစ်အား ကာကွယ်ပေးသူများအဖြစ် တမဟုတ်ချင်း ရှေ့တန်းရောက်ရှိသွားခဲ့သည်။ ထိုအခန်းကဏ္ဍကို ရောက်ရှိသွားခြင်းကြောင့် စစ်တပ်အတွက် လုပ်ပိုင်ခွင့်များစွာ ရရှိသွားခဲ့ရသည်။ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် ဖဆပလ ခေါင်းဆောင်များသည် စစ်တပ်၏ နိုင်ငံရေးဆရာကြီးများ ဖြစ်ရုံသာမဟုတ်ဘဲ အန္တရာယ်ကို ကာကွယ်ပေးရန် အထူးသဖြင့် ကွန်မြူနစ်များ၏ အန္တရာယ်မှ ကာကွယ်ပေးရန် စစ်တပ်ကို မှီခိုအားထားနေသူများလည်းဖြစ်လေသည်။ နောက်ဆုံးအကျိုးဆက်မှာ အာဏာသည် စစ်တပ်၊ စစ်တပ်သည် အာဏာ ဆိုသလို ဖြစ်သွားခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။

စစ်တပ်သည် နိုင်ငံတည်ဆောက်ရေးတာဝန်အား ၎င်းတို့လက်ခံထားသော သဘောထားအမြင်အရ အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ခဲ့ကြသည်။ ဤနည်းလမ်းသည် စည်းလုံးညီညွတ်မှုကို ပျက်စီးစေသည်သာမကဘဲ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုံပါဝင်သော နိုင်ငံ တည်ထောင်ရေးဟူသော ရည်မှန်းချက်ကိုပါ ပျက်ယွင်းသွားစေခဲ့သည်။ ၎င်းတို့ကိုယ် ၎င်းတို့ နိုင်ငံတော်ကာကွယ် တည်ဆောက်သူများဟု လူသိရှင်ကြား ပြောနေကြသည့် စစ်တပ်၏ အဓိက အလေးထားဆုံး ကိစ္စရပ်မှာ ၁၉၄၇ ခုနှစ် ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေထဲမှ အပိုဒ် (၁၀) တွင်ပါဝင်သည့် ပြည်ထောင်စုတည်ထောင်ပြီး (၁၀) နှစ်အကြာတွင် ခွဲထွက်လိုက် ခွဲထွက်ပိုင်ခွင့်ရှိသည်ဟူသော အပိုဒ်ဖြစ်သည်။ သို့သော်လည်း ရှမ်းပြည်နယ်သည် ထိုအခွင့်အရေးအား အမှန်တကယ် အကောင်အထည်ဖော်လုပ်ဆောင်ရန် ကြံစည်သည်ဖြစ်စေ၊ မကြံစည်သည်ဖြစ်စေ စစ်တပ်သည်ကား လက်ဦးမှုယူရန် ရည်မှန်းထားခဲ့သည်။ စစ်တပ်သည် အကြမ်းဖက်မျိုးစေ့ချကာ ပြည်သူများအား ခြိမ်းခြောက်ခဲ့သည်။ ထို့အပြင် ရှမ်းစော်ဘွားများအား ပြည်ထောင်စုပြိုကွဲရေးကို ဖန်တီးသူများဟုစွပ်စွဲကာ ရှမ်းပြည်နယ်ထဲတွင် စော်ဘွားဆန့်ကျင်ရေးကို လှုံ့ဆော်ပေးခဲ့သည်။

စစ်တပ်သည် ရှမ်းပြည်နယ်ထဲတွင် ထင်သလို လုပ်ခွင့်ရထားသော အာဏာဖြင့် လူထုအပေါ် ထင်တိုင်းကြံခဲ့ကြသည်။ ၁၉၈၈ ခုနှစ် လူထုဒီမိုကရေစီအတွက်ပိုင်းကြွမှုသာ ဗမာ မဟုတ်သည့် တိုင်းရင်းသားဒေသများ၌ စစ်တပ်၏ရက်စက်ယုတ်မာမှုများကို ကမ္ဘာက သိလာခဲ့ကြသည်။ သည့်အရင်ကမူ စစ်အေးကာလ မဟာဗျူဟာများက အခြားကိစ္စရပ်များကို အသေးအမွှားကိစ္စဖြစ်သွားစေခဲ့သည်။ ဗမာမဟုတ်သည့် အခြားတိုင်းရင်းသားများ၏ တော်လှန်ရေးအား မျိုးနွယ်စုတို့၏ ပုန်ကန်မှုအဖြစ် သဘောထားခဲ့သည်။ စစ်တပ်၏ ရက်စက်ယုတ်မာမှု

ဇာတ်လမ်းများသည် သူပုန်တို့၏ဝါဒဖြန့်ချိမှုဟုဆိုကာ ပစ်ပယ်ခဲ့ကြသည်။ ၁၉၅၈ ခုနှစ် ရောက်ခါနီးကာလတွင် စစ်တပ်သည် ကျေးရွာသူကြီးများအား လက်နက်ကိုင်အုံကြွမှု ပြုလုပ် ရေးအတွက်ပြင်ဆင်ရန် လက်နက်များ ငှက်ထားသည်ဟုစွပ်စွဲကာ ရိုက်နှက်နှိပ်စက်ခဲ့ကြ သည်။ အခြားဗမာမဟုတ်သည့် တိုင်းရင်းသားဒေသများတွင်လည်း စစ်တပ်၏ အာဏာရှိမှု ကို ပြသသည့်အနေဖြင့် ဒေသခံလူထုအား ကြောက်လန့်အောင် ပြုလုပ်ခဲ့ကြသည်။ အချုပ် အားဖြင့်ဆိုရသော် စစ်အစိုးရ၏ တိုင်းပြည်တည်ဆောက်ရေး ကြိုးပမ်းအားထုတ်မှုသည် စစ် တပ်၏လုပ်ဆောင်မှုများကြောင့် ဗမာမဟုတ်သော တိုင်းရင်းသားများအား တိုင်းပြည်တည် ဆောက်ရေးတွင် ပါဝင်မှု ကင်းဝေးသွားစေသော အခြေအနေသို့ရောက်အောင် ဖန်တီးခဲ့ သည်။ ဗမာမဟုတ်သော အခြားတိုင်းရင်းသားများအနေဖြင့် အစိုးရကို ၎င်းတို့၏ လူ့အဖွဲ့ အစည်း၏သူစိမ်းအဖြစ်နှင့်၊ ၎င်းတို့၏ဘဝ သာယာဝပြောရေးအတွက် အန္တရာယ်ရှိသူအဖြစ် မြင်လာခဲ့သည်။ အစိုးရနှင့် အခြားတိုင်းရင်းသားများအကြားတွင် အံဝင်ခွင်ကျမှုမရှိသော အခြေအနေသို့ရောက်ရှိသွားခြင်းနှင့် စနစ်တကျ ရက်စက်ကြမ်းကြုတ်ပြခြင်းဖြင့် ကြောက် လန့်အောင်ပြုလုပ်ခြင်းသည် အခြားတိုင်းရင်းသားပြည်နယ်များတွင် လူမျိုးရေးကို အခြေခံ သော အမျိုးသားတော်လှန်ရေးဖြစ်ပေါ်စေခဲ့သည်မှာ သဘာဝကျပါသည်။

စစ်တပ်၏ နိုင်ငံတည်ဆောက်ရေးနည်းလမ်းနှင့် ရက်စက်ကြမ်းကြုတ်သော နည်းစနစ် များသည် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများအား နိုင်ငံသားစိတ်ဓာတ် မည်သို့မျှမဝင်စေသည်သာမက ဘဲ အစိုးရနှင့် ဗမာမဟုတ်သော အခြားတိုင်းရင်းသား လူမျိုးစုများပါဝင်သည့် လူ့အဖွဲ့အစည်း တို့အကြားတွင် အဆင်မပြေသော ဒေါင်လိုက်ဆက်ဆံရေးပုံစံကို ဖြစ်စေခဲ့သည်။ စစ်တပ် သည် ၁၉၆၂ ခုနှစ်တွင် အာဏာသိမ်းခဲ့စဉ်က ဗမာလူမျိုးများ၏ ထောက်ခံမှုကို ရရှိလိုမိမည်ဟု မျှော်လင့်ခဲ့သည်။ ရှမ်းစော်ဘွားများ၏ ခွဲထွက်ရေးအကြံသည် ပြည်ထောင်စုအား ခြိမ်းခြောက်နေသဖြင့် ထိထိရောက်ရောက် အရေးယူရန် လိုအပ်သည်ဟု စစ်တပ်ကကြေ ညာခဲ့သည်။ သို့ရာတွင် အာဏာသိမ်းပြီး လေးလအကြာ ၁၉၆၂ ခုနှစ် ဇူလိုင်လ (၇) ရက်နေ့ တွင် ရန်ကုန်၌ဖြစ်ပွားခဲ့သည့် တက္ကသိုလ်ကျောင်းသားများအား အစုလိုက်အပြုံလိုက် သတ်ပွဲ အပြီးတွင် ဗမာလူထုသည် စစ်အစိုးရသစ်နှင့် ဝေးကွာသွားခဲ့ကြသည်။ တို့အပြင် လူ့အဖွဲ့အ စည်းတရပ်လုံးအား ဖိနှိပ်ချုပ်ချယ်မှုများ ဆက်လက်ပြုလုပ်လာခဲ့သည့်အတွက် ဗမာလူထု သည် စစ်တပ်နှင့် ၎င်းတို့ချုပ်ကိုင်စိုးမိုးထားသည့် ဆိုရှယ်လစ်အစိုးရတို့အား ဆန့်ကျင်လာ ခဲ့ကြသည်။

စစ်အာဏာရှင် ဦးနေဝင်း၏ စစ်ဝါဒီဆိုရှယ်လစ် (မဆလ) အစိုးရ ၁၉၈၈ ခုနှစ်တွင် ပြုတ် ကျသွားပြီးနောက် စစ်တပ်ကအကြမ်းဖက်၍ အာဏာပြန်လည်ရယူသည့်အခါတွင် အစိုးရ နှင့် လူ့အဖွဲ့အစည်းတို့အကြားရှိ အဆင်မပြေမှုသည် ပိုမိုဆိုးဝါးလာခဲ့တော့သည်။

အမျိုးသားပြန်လည်သင့်မြတ်ရေးနှင့် မြန်မာ့နိုင်ငံရေး

အထူးသဖြင့် ၁၉၆၂ ခုနှစ်ကတည်းကပင် အစိုးရနှင့်လူ့အဖွဲ့အစည်းအကြား ဆက်ဆံ ရေးသည် ပိုမိုဆိုးဝါးလာခဲ့သည်။ အစိုးရသည် မြန်မာ့လူ့အဖွဲ့အစည်း၏ လိုအပ်ချက်နှင့် ပြဿနာများအား ဖြည့်ဆည်းပေးခြင်းမရှိပေ။ သို့ရာတွင် စစ်တပ်နှင့် ယူနီဖောင်းဝတ်များ

အတွက်ဆိုလျှင်မူ လျှင်မြန်စွာအရေးယူဆောင်ရွက်ပေးလေ့ရှိသည်။ သို့ဖြင့် အစိုးရသည် နိုင်ငံသားများနှင့် ကင်းကွာသွားပြီး နိုင်ငံရေးအရ အထီးကျန်ဖြစ်သွားခဲ့ရသည်။

လွန်ခဲ့သော ဆယ်စုနှစ်များကတည်းက ပြဿနာသလို စီးပွားရေးယိုယွင်းမှု၊ နိုင်ငံရေးအဖွဲ့ အစည်းများ၏ အခန်းကဏ္ဍ မှေးမှိန်သွားမှု၊ စစ်တပ်၏ခြစားမှု၊ အစိုးရ၏လုပ်ငန်းဆောင်ရွက် နိုင်စွမ်းနှင့် ပြဿနာဖြေရှင်းနိုင်စွမ်းကင်းမဲ့သွားမှု၊ အခြေခံအဆောက်အအုံများ ပျက်စီးယိုယွင်း သွားမှုနှင့် ပြည်သူလူထု ပိုမိုဆင်းရဲတွင်းနက်သွားမှုတို့မှာ အစိုးရနှင့် လူ့အဖွဲ့ အစည်းအကြား ဆက်ဆံရေးမပြေလည်မှု၏ အကျိုးဆက်များဖြစ်သည်။ စစ်တပ်က လူ့အဖွဲ့အစည်း၏ နိုင်ငံ ရေးအရ ပါဝင်နိုင်ရေးတောင်းဆိုမှုကို ဆန့်ကျင်ခြင်းသည် နိုင်ငံရေးပြဿနာကိုဖြေရှင်းရာတွင် ရှေ့မတိုးသာ နောက်မဆုတ်သာအခြေအနေသို့ ရောက်ရှိသွားစေခဲ့သည်။ ယနေ့မြန်မာ ပြည်တွင် ချက်ခြင်းဆောင်ရွက်ရန် လိုအပ်နေသောအချက်မှာ အစိုးရနှင့် လူ့အဖွဲ့အစည်းအ ကြားရှိ ဆက်ဆံရေးမပြေလည်မှုကို ဖြေရှင်းရန်ပင်ဖြစ်သည်။

မြန်မာပြည်အစိုးရနှင့် လူ့အဖွဲ့အစည်းကြား ဆက်ဆံရေးအဆင်မပြေမှုတွင် ပါရှိနေ သော တိုင်းရင်းသားရေးကိစ္စတွင် အပြန်အလှန်ဆက်စပ်နေသော ရှုထောင့်နှစ်ခုရှိသည်။ တခု မှာ နိုင်ငံရေးရာဖြစ်၍ အခြားတခုမှာ လူမျိုးရေးသဟဇာတ ပြန်လည်ဖြစ်ပေါ်ရေးဖြစ်သည်။ နိုင်ငံရေးရာရှုထောင့်သည် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုများအကြား ဆက်ဆံရေးပုံစံနှင့် ပြည်ထောင် စုအတွင်းရှိ နယ်နိမိတ်များအား မည်သို့သတ်မှတ်မလဲဟူသည့် ဖွဲ့စည်းပုံဥပဒေ ပြဿနာနှင့် သက်ဆိုင်သည်။ တနည်းအားဖြင့် မြန်မာပြည်အား တပြည်ထောင်ပုံစံဖွဲ့စည်းမလား၊ ဖက်ဒ ရယ်ပုံစံဖွဲ့စည်းမလားဟူသည်ကို ဆုံးဖြတ်ရန်ဖြစ်သည်။ ယူဂိုစလား ဗီးယားနိုင်ငံဟောင်းတွင် ဖြစ်ပွားခဲ့သော နှစ်ကာလကြာရှည်စွာ အုပ်ချုပ်ခဲ့သည့် ရက်စက်ကြမ်းကြုတ်သော စစ်အုပ် ချုပ်ရေးကြောင့် အမျိုးသားပြန်လည်ရင်ကြားစေ့ရန် ခက်ခဲနေမှုမျိုး၊ လူမျိုးရေးမုန်းတီးမှုမျိုး၊ မြန်မာနိုင်ငံတွင်မရှိပါ။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ လူမျိုးစုပြဿနာသည် နိုင်ငံရေးပြဿနာ၊ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေပြဿနာဖြစ်ပြီး၊ လူမျိုးရေးမုန်းတီးသည့်ပြဿနာ မဟုတ်ကြောင်း နိုင်ငံ ရေးခေါင်းဆောင်များအကြားတွင် နားလည်လက်ခံထားကြဆဲဖြစ်သည်။ အသီးသီးသော တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုခေါင်းဆောင်များသည် ဗမာများနှင့်လက်တွဲ၍ တန်းတူညီမျှရေး၊ အမျိုး သားကိုယ်ပိုင်ပြဋ္ဌာန်းခွင့်ရှိရေး၊ ဒီမိုကရေစီနှင့် ဖက်ဒရယ်ပန်းတိုင်သို့ အတူတကွရောက်ရှိရေး ရည်မှန်းချက်တို့အပေါ်တွင်အခြေခံပြီး ဒီမိုကရေစီရေးလှုပ်ရှားမှုတွင် လက်တွဲပါဝင်ခဲ့ကြသည်။ ဒီမိုကရေစီအရေးအတွက် အတူတကွ လက်တွဲတိုက်ပွဲဝင်ခဲ့ကြသောနှစ်များ အထူးသဖြင့် ၁၉၈၈ ခုနှစ် နောက်ပိုင်းတွင် ဗမာလူမျိုးများနှင့် အခြားတိုင်းရင်းသား လူမျိုးများအကြားတွင် ပိုမို၍ နီးနီးကပ်ကပ်ဆက်ဆံမှုများ ရှိသွားခဲ့ကြသည်။ ယင်း၏ အကျိုးရလဒ်မှာ ငြိမ်းချမ်းသော ဖက်ဒရယ်ဒီမိုကရေစီနိုင်ငံတည်ထောင်နိုင်ရေးနှင့် တိုင်းပြည်တွင် ကြုံတွေ့နေရသောပြဿနာ များအား တွေ့ဆုံဆွေးနွေး အဖြေရှာရေးနည်းလမ်းများဖြင့် ဖြေရှင်းကြရန် သဘောတူညီမှုများ ပြုလုပ်နိုင်ခဲ့ကြသည်။ အတိုက်အခံအင်အားစုများဘက်တွင် ညီညွတ်မှုတည်ဆောက်နိုင်ခဲ့ ခြင်းမှာ ၁၉၈၈ ခုနှစ် လူထုအုံကြွမှုအတွင်း ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည် နိုင်ငံရေးစင်မြင့်ပေါ်တွင် ပေါ်ထွက်လာခဲ့ခြင်းက များစွာအထောက်အကူပေးခဲ့၍ဖြစ်သည်။ ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည် သည် ပြီးခဲ့သောအချိန်ကာလများအတွင်း၌ ဒီမိုကရေစီကို ခိုင်ခိုင်မာမာ သစ္စာရှိသော၊ ဉာဏ် ရည်ထက်မြက်ပြီး အကြင်နာတရားနှင့် မျှတသည့်စိတ်ရှိသော ခေါင်းဆောင်တစ်ဦးအဖြစ် ပြဿ

ခဲ့သည်။ ထို့အပြင် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ၏ ဒုက္ခအကြပ်အတည်းနှင့် တန်းတူညီမျှရေး၊ ကိုယ့်ကြံ့ခိုင်မှု ကိုယ်ဖန်တီးနိုင်ရေး၊ လူ့ဂုဏ်သိက္ခာနှင့် လူ့အခွင့်အရေးရှိရေး စသည့် ပြင်းပြ သည့်ဆန္ဒအား ကိုယ်ချင်းစာနားလည်နိုင်သူ ခေါင်းဆောင်လည်းဖြစ်သည်။

သို့ရာတွင် ထိုသို့ တန်းတူမျှတစွာ မလုပ်ဆောင်နိုင်သော အခြားကိစ္စရပ်များစွာရှိသေး သည်။ ကြားဖောက်ဝင်ရောက်လာသော အပြောင်းအလဲကိစ္စရပ်များတွင် မြန်မာနိုင်ငံရေး အခန်းကဏ္ဍ၌ ပါဝင်နေသူများအနေဖြင့် ဝင်ရောက်ထိန်းသိမ်းနိုင်စွမ်းမရှိပေ။ ပြဿနာအား ဖြေရှင်းရာတွင် မည်သို့မျှ တွေ့ဆုံဆွေးနွေးညှိနှိုင်းမှုမျိုးဖြင့် မဖြေရှင်းနိုင်ဘဲ အဆုံးသတ်သွားခဲ့ရ သည်ချည်းဖြစ်သည်။ သို့ဖြစ်၍ အမျိုးသားပြန်လည်ရပ်ကြားစေရေး ကြိုးပမ်းမှုများ၊ မျှော်လင့် ချက်များသည်လည်း အချိန်အကန့်အသတ်မရှိဘဲ ချောင်ထိုးခံထားရတော့သည်။ တွေ့ဆုံ ဆွေးနွေးမှုများ ဆက်လက်ပြုလုပ်နိုင်သည်ဆိုဦးတော့ (စစ်ပိုလ်ချုပ်များ တန်းတူညီမျှရေး နှင့်ညီရင်းအစ်ကို စိတ်ထားရှိရေး အစရှိသည့် ပင်လုံစိတ်ဓာတ်ကို ပါးစပ်ဖျား၌ ရေရွတ်နေစေ ကာမှု) စစ်အုပ်စု၏ ဖက်ဒရယ်စနစ် ဆန့်ကျင်မှုက ကြီးမားသော အဟန့်အတားအဖြစ် ကျန်ရှိ နေဦးမည်ဖြစ်သည်။

စစ်တပ်က ဖက်ဒရယ်စနစ်အား ကန့်ကွက်ခြင်း၏ အဓိက အကြောင်းပြချက်မှာ ဖက်ဒ ရယ်စနစ်သည် အာဏာနှင့် အာဏာဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ပုံ(၂)ခုစလုံးတွင် ဗဟို ချုပ်ကိုင်မှု လျော့ကျသွားစေမည်ဖြစ်သောကြောင့် ဖြစ်နိုင်ပေသည်။ ဖက်ဒရယ်ပြည် ထောင်စုတခုတွင် အာဏာသည် ဗဟိုတွင်သာစုပြုံ၍ ရှိမည်မဟုတ်သလို လူတစုကသာ အာဏာကို ချုပ်ထိန်း ထားခြင်းမျိုးမရှိနိုင်ပေ။ အာဏာသည် အစိုးရအဆင့်ဆင့်တွင် ရှိနေမည်ဖြစ်ပြီး၊ ရပ်ရွာလူ့အဖွဲ့ အစည်းများတွင်လည်း ဒီမိုကရေစီနည်းလမ်းကျစွာဖြင့် လုပ်ပိုင်ခွင့်ရှိစေမည်ဖြစ်သည်။ အချုပ် အားဖြင့်ဆိုရသော် ဒီမိုကရက်တစ် ဖက်ဒရယ်စနစ်တွင် အစိုးရ (ဗဟိုအစိုးရနှင့် ပြည်နယ်အစိုး ရများ)သည် နိုင်ငံသူနိုင်သားများ၏ လိုအပ်ချက်နှင့် ဦးစားပေးလုပ်ဆောင်ရမည့် ကိစ္စရပ်များ၊ ပြဿနာများအား ဖြေရှင်းပေးရမည်ဖြစ်ပြီး အရေးအကြီးဆုံးအားဖြင့် တရားဥပဒေစိုးမိုးမှု ထွန်းကားအောင် ဆောင်ရွက်ပေးရမည်ဖြစ်သည်။ ဤနည်းအားဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံအခြေခံ ပြဿနာတရပ်ဖြစ်သော အစိုးရနှင့် လူ့အဖွဲ့အစည်းအကြား ဆက်ဆံရေးအဆင်မပြေသည့် ပြဿနာကို ဖြေရှင်းနိုင်မည်ဖြစ်ပြီး အမျိုးသားပြန်လည်ရပ်ကြားစေရေး ကိစ္စရပ်သည်လည်း အောင်မြင်စွာ ဆောင်ရွက်နိုင်မည်ဖြစ်သည်။

သို့ရာတွင် စစ်အစိုးရက ဒီမိုကရက်တစ် ဖက်ဒရယ်စနစ်အား ဆန့်ကျင်နေပါက စစ်တပ် ၏ နိုင်ငံတော်အား လက်ဝါးကြီးအုပ် ချုပ်ကိုင်နေမှုနှင့် ၎င်းတို့၏ မအောင်မြင်သော ဖက်ဆစ် စနစ်ဖြင့် နိုင်ငံတော်တည်ဆောက်သည့် အတွေးအမြင်တို့အား စွန့်လွှတ်သွားစေရန် မည်သို့ ဆောင်ရွက်ကြမည်ဟူသည့် ဥဒါဟရဏ် နည်းလမ်းကို ပြောင်းလဲရှာဖွေ ကြည့်ကြရပေမည်။ နိုင်ငံရေး အသွင်ကူးပြောင်းမှုနှင့် အမျိုးသားပြန်လည် ရပ်ကြားစေရေး ကိစ္စရပ်များသည် နက်နဲရှုပ်ထွေး၍ ခိုင်မာပြတ်သားမှုနှင့် ပျော့ပြောင်းမှုကို မျှတစွာသုံး၍ ဆောင်ရွက်သွားကြရန် လိုအပ်ပေသည်။

ရှင်းလင်းချက်

- ၁။ ပရော်ဖက်ဆာ စွင်ဇန့်ယောင်ဟွေ့သည် ကနေဒါနိုင်ငံ ဗန်ကူးဗားမြို့မှဖြစ်ပြီး မြန်မာနိုင်ငံဒီမိုကရေစီနှင့်ဖက်ဒရယ်ရေးလှုပ်ရှားမှုတွင် ပါဝင်ဆောင်ရွက်နေသူတဦးဖြစ်သည်။ ၎င်း၏ ဖခင်သည် လွတ်လပ်ပြီးမြန်မာနိုင်ငံ၏ ပထမဦးဆုံးသမ္မတ စင်ရွှေသိုက် ဖြစ်သည်။
- ၂။ ဗမာမဟုတ်သော အခြားတိုင်းရင်းသားလူမျိုးများဟူသော အသုံးအနှုန်းသည် ဤနေရာတွင် မွန်၊ ကချင်၊ ရခိုင်၊ ရှမ်း အစရှိသော မြန်မာပြည်သားများကို ဆိုလိုခြင်းဖြစ်၍ ဗမာစကားပြောသော ဗမာလူမျိုးများနှင့်ကွဲပြားအောင် ဖော်ပြခြင်းဖြစ်သည်။ သို့သော် ဤသို့ သုံးနှုန်းခြင်းသည် သုံးရိုးသုံးစဉ်မဟုတ်ပါ။ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် ပညာရှင်များသည် **Burmese** ဟူသော ဝေါဟာရကို မြန်မာနိုင်ငံသားများအား ရည်ညွှန်း၍ သုံးစွဲလေ့ရှိကြပြီး **Burman** ကိုမူ ဗမာစကားပြောသူများအား ရည်ညွှန်းသည်။ ဗြိတိသျှနှင့် အင်္ဂလိပ်ဟု ခေါ်ဝေါ်သုံးစွဲသကဲ့သို့ဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် ပြဿနာမှာ **Burmese** ဟူသော စကားလုံးသည် ဗမာစကားဟု အဓိပ္ပာယ်ရရှိသောမကဘဲ ဗမာလူမျိုး၊ ဗမာ အစားအစာ၊ ဗမာအဝတ်အစား စသည်ဖြင့်လည်းပြောရာတွင် သုံးကြသောကြောင့်ဖြစ်သည်။ သို့ဖြစ်၍ **Burmese** ဟူသော စကားလုံး၏ အသုံးသည် **British** ဟူသော စကားလုံး အသုံးအနှုန်းမျိုးနှင့် မနီးစပ်ပါ။
ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ရေးနှင့်ပတ်သက်၍ ဖော်ပြရပါက ကိုလိုနီခေတ်မတိုင်မီကာလမှာ ပြဿနာရှိသောကာလဖြစ်သည်။ လူထုအနေဖြင့် ၎င်းတို့၏ဘဝများအပေါ် အကျိုးသက်ရောက်မှုရှိသော စီမံခန့်ခွဲမှုကိစ္စများနှင့်ပတ်သက်၍ ပြောစရာမရှိသလောက်ဖြစ်သည်။ ကိုလိုနီအုပ်ချုပ်ရေးအောက်တွင်မူ အနည်းဆုံး အုပ်ချုပ်ရေးအရာရှိများသည် ၎င်းတို့၏ လုပ်ဆောင်မှုများနှင့်ပတ်သက်၍ တာဝန်ရှိကြောင်း ပြောနိုင်သည်။
- ၃။ နယ်ခြားဒေသများ စုံစမ်းရေးကော်မီတီအစီရင်ခံစာ၊ ၁၉၄၇ ခုနှစ်၊ ရန်ကုန် ၁၉၄၇ အပိုင်း ၁၊ စာမျက်နှာ ၁၆ မှ ၁၈။
- ၄။ တိုင်းရင်းသားများ၊ လူမျိုးများနှင့်ပတ်သက်၍ ပြောဆိုရာတွင် **Race** ဟူသော စကားလုံးအား သုံးကြသည်။ ဗမာစကားတွင် **Race, Nation, Ethnic group** တို့အတွက် သီးခြား အခေါ်အဝေါ်မရှိပါ။ ဤစကားလုံး အားလုံးအား လူမျိုးဟုသာ ခေါ်ဝေါ်သုံးစွဲသည်။ ဗမာစကားတွင် တရပ်လူမျိုးဟူသည် **Chinese** သို့မဟုတ် **ethnic Chinese** ကို ဆိုလိုခြင်းဖြစ် သည်။ အဘယ့်ကြောင့် **Race** အား လူမျိုးဟု ဘာသာပြန်ခြင်း ကို စမ်းစစ်ကြည့်သင့်သည်။ ကိုလိုနီခေတ်က **Ethnicity, Race** တို့နှင့်ပတ်သက်၍ သုတေသနပြုသူများလည်းမရှိသေး၊ ဗြိတိသျှတို့ကလည်း **Race** ဟူသော စကားလုံးကိုသာ ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် သုံးခဲ့၍ ဖြစ်ဟန်တူသည်။ ထိုအချိန်အခါက (၂၀ ရာစု ဆန်းစအချိန် ကာလအထိ) **Races, Ethnic groups, Tribes** စသည့်အခေါ်အဝေါ်တခုနှင့်တခုအကြား ကွဲကွဲပြားပြားမရှိခဲ့ပေ။
- ၅။ ဗြိတိသျှတို့က မြန်မာနိုင်ငံအား အဆင့် (၃) ဆင့်ဖြင့် သိမ်းယူခဲ့သည်။ ၁၈၂၄-၂၆ ခုနှစ်တွင် ဖြစ်ပွားခဲ့သော အင်္ဂလိပ်-မြန်မာ ပထမစစ်ပွဲအပြီးတွင် ဗြိတိသျှတို့က ရခိုင်ပြည်နှင့် တနင်္သာရီနယ်အောက်ပိုင်းကို သိမ်းယူခဲ့ပြီး ၁၈၅၂-၅၃ တွင် ဖြစ်ပွားခဲ့သော အင်္ဂလိပ်-မြန်မာ ဒုတိယစစ်ပွဲတွင် အောက်မြန်မာပြည်တခုလုံးကို သိမ်းယူခဲ့သည်။ ၁၈၈၅-၈၆ တွင် တတိယ အင်္ဂလိပ်-မြန်မာစစ်ပွဲဖြစ်ပွားခဲ့ပြီး အင်္ဂလိပ်တို့က မန္တလေးနေပြည်တော်အား သိမ်းပိုက်ခဲ့ပြီး သီပေါမင်းအား အိန္ဒိယသို့ပြည်နှင်ဒဏ်ပေးခဲ့သည်။

- ၆။ ဖဆပလ၏ အပြည့်အစုံအခေါ်အဝေါ်မှာ ဖက်ဆစ်ဆန့်ကျင်ရေး ပြည်သူ့လွတ်မြောက်ရေးအဖွဲ့ဟူ၍ဖြစ်သည်။ ဖဆပလအဖွဲ့အား ဒုတိယကမ္ဘာစစ်အတွင်း ဦးအောင်ဆန်း နှင့် ဦးသန်းထွန်းတို့က ဖွဲ့စည်းတည်ထောင်ခဲ့ပြီး မြန်မာ့အမျိုးသားရေးလှုပ်ရှားမှုတွင် ရှေ့တန်းက ဦးဆောင်ပါဝင်ခဲ့သောအဖွဲ့ဖြစ်သည်။
- ၇။ စစ်အစိုးရ၏ အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေးဟူသော ကြွေးကြော်သံသည် စစ်အာဏာရှင်စံနစ်ကျင့်သုံးခြင်း၊ စစ်တပ်က နိုင်ငံတော်အာဏာအား ချုပ်ကိုင်ထားခြင်း၊ တိုင်းရင်းသားဒေသများတွင် အကြမ်းဖက်နည်းများသုံး၍ထင်သလိုသတ်ခြင်း၊ အမျိုးသမီးများအား အဓမ္မပြုကျင့်ခြင်း၊ ကျေးရွာများအား အဓမ္မရွှေ့ပြောင်းခြင်း၊ လုယက်ခြင်း၊ ခိုးယူခြင်း၊ အဓမ္မတောင်းခံခြင်း အစရှိသည်တို့ကို မှန်ကန်ကြောင်း ကာကွယ်လို၍ဖြစ်သည်။
- ၈။ ဥပမာအားဖြင့် “ဝ” လူမျိုးတို့၏ မိသားစုဖက်တမင်း မူးယစ်ဆေးဝါးများ ထိုင်း-ရှမ်းနယ်စပ်ဒေသတွင် ထုတ်လုပ်မှုအပေါ်တွင် ထိုင်းတို့က ပိုမိုစိုးရိမ်လာခဲ့ကြပြီး ဤကိစ္စသည် ထိုင်းတို့၏ မူးယစ်ဆေးဝါး နှိမ်နင်းရေးလုပ်ငန်းတွင် ပူးပေါင်းပါဝင်လျက်ရှိကြသော အမေရိကန်စစ်တပ်ကိုလည်း စိတ်ဝင်စားမှုဖြစ်စေသည်။ နယ်စပ်တွင်ဖြစ်ပွားနေသော ရှမ်းတပ်ဖွဲ့နှင့် နအဖ စစ်တပ်တို့၏ တိုက်ပွဲများမှသည် ထိုင်း-မြန်မာစစ်ပွဲ ဖြစ်ပွားနိုင်လောက်သည်အထိ ကျယ်ပြန့်သွားနိုင်သည်။
- ၉။ ထိုင်းနယ်စပ် အငြင်းပွားမှုဖြစ်ပေါ်ခြင်းသည် နအဖ၏ အတွင်းရေးမှူး (၁) ဖြစ်သူ ဗိုလ်ချုပ်ခင်ညွန့်အား ပိုမိုဩဇာအာဏာရှိသွားစေနိုင်သည်။ ၎င်း၏ပြိုင်ဘက်မှာ ဗိုလ်ချုပ် မောင်အေး နှင့် နောက်လိုက်များဖြစ်ကြသည်။ စစ်တပ်များအား စုရုံးရလောက်အောင် အမှန်တကယ် (သို့) စိတ်ကူးကြည့်ရလောက်သည့် (သို့) တမင်ရန်သူဖြစ်အောင် ဖန်တီးရမည့် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပြည်ပအန္တရာယ်မရှိပါ။ ဗိုလ်ခင်ညွန့်သည် စစ်တပ်အတွင်း ၎င်း၏နေရာခိုင်မာလာပြီဆိုလျှင် ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်နှင့် ဆွေးနွေးမှုကို ရပ်ဆိုင်းလိုက်နိုင်ဘွယ်ရှိသည်။ ။

(ဤဆောင်းပါးသည် ၂၀၀၁ ခုနှစ်၊ ဒီဇင်ဘာလထုတ် Journal of Legal issues on Burma အမှတ် ၁၀ မှ ဒေါက်တာ စွပ်ဇန့်ယောင်ဟွေ့ ရေးသားသော Burma and Natioanl Re-conciliation: Ethnic Conflic and State- Society Dysfunction ၏ ဆောင်းပါးကို ဘာသာပြန်၍ ဖော်ပြခြင်းဖြစ်သည်။ ဒေါက်တာ စွပ်ဇန့်ယောင်ဟွေ့ သည် ၂၀၀၄ ခုနှစ် ဇူလိုင်လ ၂၄ ရက်နေ့တွင် ကနေဒါနိုင်ငံ ဗန်ကူးဗားမြို့တွင် ကွယ်လွန်ခဲ့သည်။)

အခြေခံဥပဒေရေးရာ

ဥပဒေ၊ ပြည်သူ့လူထုနှင့် အာဏာရှင် အစိုးရများ

ဇေယျာဝင်းထွန်း (NLD-LA)

ခေတ္တ၊ ချက်ခဲ ပြည်ထောင်စု

မည်သို့သော အာဏာရှင်အစိုးရပင်ဖြစ်စေ သူတို့အုပ်ချုပ်သော တိုင်းပြည်၏ ဥပဒေကို နည်းမျိုးစုံဖြင့် ခြယ်လှယ်ရန်ကြိုးစားကြသည်မှာ ဓမ္မတာပင်ဖြစ်သည်။ စစ်အာဏာရှင်ပင်ဖြစ်ဖြစ်၊ ကွန်မြူနစ်အာဏာရှင်အစိုးရတွေပဲ ဖြစ်ဖြစ်၊ သူတို့အာဏာရချင်း ပထမဦးစွာကြိုးပမ်းကြ သည်မှာ ဥပဒေကို မည်သို့ပြုပြင်ပြောင်းလဲမလဲနှင့် ဘယ်လိုထိန်းချုပ်မလဲဆိုတာကို စတင် ဆောင်ရွက်ကြသည်။ သူတို့အားလုံးအတွက် အဓိကကျတဲ့ ဥပဒေတွေမှာ ဆန့်ကျင်တော် လှန်တဲ့သူတွေအား ဘယ်လိုဥပဒေတွေနှင့် ထိန်းချုပ်လို့ရနိုင်မလဲဆိုတာ သူတို့အတွက် အရေး ကြီးတဲ့ အချက်တစ်ခုဖြစ်ပါတယ်။ ဥပမာအားဖြင့် ကျနော်တို့မြန်မာနိုင်ငံမှာဆိုရင်လည်း အတိုက်အခံ နိုင်ငံရေးသမားတွေကို ဘယ်လိုဘယ်နည်း၊ ဘယ်လိုဥပဒေမျိုးတွေနဲ့ ဖမ်းဆီးနှိပ် စက် ထောင်ချနိုင်မလဲဆိုတာ စစ်အစိုးရက အမြဲတမ်း စဉ်းစားနေမှာပဲဖြစ်တယ်။ ကျနော် ဒီဆောင်းပါးမှာ ဥပဒေပုဒ်မ ရှိခဲ့ဘူးတဲ့ ကွန်မြူနစ်အစိုးရတွေရဲ့ ဥပဒေနှင့် ဥပဒေနဲ့ပတ် သက်တဲ့ အဆောက်အအုံတွေကို ဘယ်လိုမျိုး ဖိနှိပ်ချယ်လှယ်ခဲ့သလဲဆိုတာ အနည်းငယ် တင်ပြချင်ပါ တယ်။

“ဥပဒေပုဒ်မ ကွန်မြူနစ်အစိုးရတွေ ကျဆုံးသွားပြီးတဲ့နောက်မှာ ပထမဦးဆုံး ပြန်လည်ပြု ပြင်တည်ထောင်ရတာ ဥပဒေအဆောက်အအုံပဲ” လို့ ဥပဒေနဲ့ လူ့အခွင့်အရေးပါမောက္ခ တဦးက သင်ခန်းစာမှာ ပြောဖူးပါတယ်။ ဘာဖြစ်လို့လဲဆိုတော့ အာဏာရှင်အစိုးရတိုင်းရဲ့ လက်အောက်မှာ ဥပဒေနဲ့ပတ်သက်တဲ့ အဆောက်အအုံတွေ (Legal Institutions) ဟာ ရစရာမရှိအောင် ပျက်စီးယိုယွင်းခဲ့ရလို့ပါပဲ။ ဒီနေရာမှာ မေးစရာတချက်ရှိပါတယ်။ တခြား စီးပွားရေးတွေနဲ့ပတ်သက်တဲ့ အဆောက်အအုံတွေကော မပျက်ဆီးခဲ့ဘူးလား။ လုံးဝကြီး မပျက်ဆီးခဲ့တာတွေ မဟုတ်ပါဘူး။ အနည်းအကျဉ်းတွေ ပျက်ဆီးခံခဲ့ရပါတယ်။ ဒီအချက် က ကျနော်တို့ မြန်မာစစ်အစိုးရနဲ့ ဥပဒေပုဒ်မ ရှိခဲ့တဲ့ ကွန်မြူနစ်အစိုးရတွေရဲ့ ကွာခြားမှုတစ်ခုပါ ပဲ။ မြန်မာနိုင်ငံမှာ ပညာရေးနဲ့ပတ်သက်လို့ တက္ကသိုလ်တိုင်း၊ ကျောင်းတိုင်းကို သူတို့အာဏာ တည်မြဲရေးအတွက် စစ်အစိုးရကဖိနှိပ်တယ်။ ဒါပေမယ့် ဥပဒေပုဒ်မ ကွန်မြူနစ်နိုင်ငံတွေမှာ အဓိက အားဖြင့် ဥပဒေနဲ့ နိုင်ငံရေးသိပ္ပံလို တက္ကသိုလ်တွေနဲ့ ကျောင်းတွေကိုသာ ဖိနှိပ်ခဲ့ပြီး၊ တခြား

စီးပွားရေးတက္ကသိုလ်တို့၊ ဆေးတက္ကသိုလ်တို့၊ စက်မှုတက္ကသိုလ်တို့ အစရှိတဲ့ ကျောင်းတွေကို အဆင့်မီ အရည်အသွေးမီ သင်ကြားစေခဲ့ပါတယ်။ သူတို့နိုင်ငံ ပြန်လည်ထူထောင်တဲ့အခါ အဲ့ဒီအချက်တွေက သူတို့အတွက် အားသာချက်တွေဖြစ်နေခဲ့တယ်။ သူတို့အတွက် စက်မှု၊ ဆေးပညာရှင်တွေ အဆင်သင့်ရှိတယ်။ ဥရောပနိုင်ငံတွေမှာ အကြီးမားဆုံးကြံတွေ့ခဲ့ရတာက ဥပဒေတွေ (Laws) ဥပဒေနဲ့ပတ်သက်တဲ့ အဆောက်အအုံတွေ (Legal Institutions) ကို ပြန်လည်ပြုပြင်မှုတွေဖြစ်ပါတယ်။ ကွန်မြူနစ်အစိုးရတွေ အာဏာရချင်းမှာပဲ ဥပဒေကျောင်းတွေ၊ တက္ကသိုလ်တွေဟာ သူတို့ရဲ့ပစ်မှတ်ဖြစ်လာတယ်။ အဲ့ဒီကျောင်းတွေမှာရှိတဲ့ သင်ရိုးညွှန်းတမ်းတွေကို စတင်ပြင်ဆင်ခဲ့တယ်။ ဥပဒေဆိုတာ ကျောင်းသားတွေအတွက် ပျင်းစရာကောင်းတဲ့ သင်ခန်းစာဖြစ်လာအောင် လုပ်ပစ်လိုက်တယ်။ အရည်းအချင်းရှိတဲ့ ဆရာ၊ ဆရာမ၊ ပါမောက္ခ တွေကို ဘယ်လိုသင်ရမယ်ဆိုတာ အစိုးရတွေက ချုပ်ချယ်မှုတွေလုပ်လာတယ်။ ဆရာပြောတာပဲနားထောင်၊ မေးခွန်းပြန်မေးနဲ့၊ ဆွေးနွေးမှုတွေမလုပ်နဲ့၊ အချိန်တန်ရင် စာမေးပွဲအောင်မယ်ဆိုတဲ့ မြန်မာပြည်မှာ ကျောင်းအားလုံးကို ဖိနှိပ်သလိုမျိုးတွေ လုပ်ခဲ့ကြတယ်။ အာဏာရှင်အစိုးရတွေနားလည်ထားတာက ဥပဒေကို လူတွေစိတ်မဝင်စားတော့ရင် သူတို့အတွက် အကောင်းဆုံးပဲ။ လူတွေ ဥပဒေနားမလည်ရင် သူတို့စိတ်ကြိုက် တိုင်းပြည်ကို အုပ်ချုပ်နိုင်တယ်။ အဲ့ဒီလို သူတို့ဖိနှိပ်လာတဲ့အခါ အတွေ့အကြုံရင်ကျက်တဲ့၊ ဥပဒေကို ကောင်းကောင်းနားလည်တဲ့ ဆရာတွေ၊ ပါမောက္ခတွေ အလိုလိုနေရင်း ကျောင်းခန်းအပြင်ကို ရောက်သွားကြတယ်။ ဥပဒေဆရာတွေကို လခ မလုံမလောက်ပေးတယ်။ ဆရာတွေဟာ သူတို့အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းအတွက် အပြင်အလုပ်တွေရှာရတယ်။ ကျောင်းသင်ခန်းစာတွေကို အာရုံမစိုက်နိုင်ခဲ့ကြဘူး။ သင်ကြားမှုပုံစံတွေဟာ ထပ်တလဲလဲဖြစ်နေတော့ ကျောင်းသားတွေအတွက် ပျင်းစရာကောင်းလာတယ်။ ကျနော်တို့ကျောင်းမှာတုန်းက ရှေ့က သမိုင်းဆရာမတွေ စာပြနေရင် နောက်ကလုပ်ချင်တာ လုပ်နေခဲ့သလိုမျိုးတွေဖြစ်နေခဲ့တယ်။ လစာမလောက်တဲ့အခါ ဆရာတွေကြားမှာ လာဘ်စားမှုတွေရှိလာခဲ့တယ်။ အဲ့ဒီလို ပြဿနာမျိုးစုံနဲ့ ရှုပ်နေတဲ့ ဥပဒေကျောင်းတွေမှာ ကျောင်းသားတွေနည်းပါးလာခဲ့တယ်။ ဥပဒေကျောင်းဆိုရင် ပျင်းစရာကောင်းတဲ့ ကျောင်းအဖြစ် လူတိုင်းကမြင်လာကြတယ်။ ဥပဒေဘွဲ့ရတဲ့ကျောင်းသားကလည်း အရည်းအချင်းမပြည့်မီ။ အဲ့ဒီမှာ ရှေ့နေတို့၊ တရားသူကြီးတို့လည်းဖြစ်ရော ပြဿနာတက်တော့တာပဲ။ အစိုးရပြောတိုင်းသာ ဆုံးဖြတ်ကြပြီး သူတို့ကိုယ်တိုင် မှန်လား မှားလား မစဉ်းစားတော့ဘူး။ မြန်မာနိုင်ငံမှာလည်း ကျနော်ကြားဖူးပါတယ်။ အစိုးရနဲ့အဆင်ပြောရင် ဆိုက်ကားသမားတောင် တရားသူကြီးဖြစ်တယ်ဆိုတဲ့ အဖြစ်မှန်ဟာ မြန်မာနိုင်ငံရဲ့ ဥပဒေအဆောက်အအုံ ဘယ်လိုရှိတယ်ဆိုတာ မီးမောင်းထိုးပြတာပါပဲ။ အဲ့ဒါကတော့ ဥရောပမှာရှိတဲ့ ကွန်မြူနစ်အာဏာရှင်အစိုးရတွေရဲ့ သူတို့စိတ်ကြိုက် ဥပဒေပြင်ဆင်ရလွယ်ကူအောင် ဥပဒေနဲ့ပတ်သက်တဲ့ ကျောင်းတွေ၊ တက္ကသိုလ်တွေကို ဖိနှိပ်ခဲ့တဲ့နည်းပါပဲ။ ကျနော်တို့ မြန်မာနိုင်ငံမှာကတော့ အားလုံးကိုဖိနှိပ်နေတာဖြစ်တဲ့အတွက် တိုင်းပြည်ပြန်လည်ထူထောင်တဲ့ အခါ အခက်အခဲတွေအများကြီး ကြုံတွေ့ရမှာ မလွဲမသွေပါပဲ။

ဥရောပမှာ ကွန်မြူနစ်တွေကျဆုံးပြီးတဲ့နောက်မှာ အစိုးရတွေက ဥပဒေတွေကို ပြန်လည်ပြုပြင်ခဲ့ရတာ ယနေ့အထိပါပဲ။ ကျနော်ဒီနေရာမှာ ချက်ခံပြည်ထောင်စုနိုင်ငံကို ဥပမာပေးချင်

ပါတယ်။ ပထမဦးစွာ သူတို့ပြုပြင်ဖို့ ကြိုးစားခဲ့ရတာကတော့ တိုင်းပြည် တရားရုံးမှာ ရှိနေတဲ့ တရားသူကြီးတွေ၊ ရှေ့နေတွေကို ဘယ်လိုအစားထိုးရမလဲဆိုတာပါ။ အဲ့ဒါက သူတို့အတွက် ကြီးမားတဲ့ ပြဿနာတစ်ခုဖြစ်နေခဲ့တယ်။ အကုန်လုံးနီးပါးက အစိုးရဟောင်းရဲ့ လက်အောက်မှာ နေခဲ့ရတဲ့ အရည်းအချင်းမပြည့်မှီသူတွေချည်းဖြစ်နေတယ်။ အားလုံးအစားထိုးဖို့ဆိုတာ ဘယ် လိုမှမဖြစ်နိုင်အောင်ဖြစ်နေတယ်။ အဲ့တော့ တချို့တဝက်ကို ပြန်အသုံးချရတယ်။ ပြည်သူတွေ ကို ဥပဒေနဲ့ပတ်သက်လို့ ပြန်လည်စိတ်ဝင်စားလာအောင် ပညာပေးလုပ်ငန်းတွေ လုပ်ကြရ တယ်။ အခုဆိုရင် ဥပဒေပိုင်ခံတွေမှာ ဥပဒေ (Law) နဲ့ လူမှုရေးသိပ္ပံ (Social Science) တက္ကသိုလ်တွေဟာ လူငယ်တွေကြားမှာ ရေပန်းစားလာတယ်။ ဥပဒေကို စိတ်ဝင်စားသူတွေ များလာတယ်။ လေ့လာသူတွေများလာတယ်။ အစိုးရက ဥပဒေတခု ပြဋ္ဌာန်းမယ်လုပ်တိုင်း ဆန္ဒပြသူတွေ၊ ကန့်ကွက်သူတွေများများလာတယ်။ ဘာဖြစ်လို့လဲဆိုတော့ အဲ့ဒီဥပဒေတွေ ဟာ သူတို့ကို ဘယ်လောက်ထိခိုက်သလဲဆိုတာ နားလည်လာတယ်။ အစိုးရတွေက သူတို့ လုပ်ချင်တိုင်း လုပ်လို့မရတော့ဘူး။ ဥပဒေကို နားလည်တဲ့အခါ အစိုးရကို ထိန်းချုပ်နိုင်သလိုမျိုး ဖြစ်လာခဲ့တယ်။ ကျနော်တို့ မြန်မာနိုင်ငံမှာက ခေတ်အဆက်ဆက်က ဥပဒေအပေါ် ဖိနှိပ်မှု တွေရှိခဲ့တော့ အခုဆိုရင် ရစရာမရှိအောင် ပျက်စီးယိုယွင်းနေခဲ့ပြီဖြစ်ပါတယ်။ လူငယ်ကြားထဲ မှာ ဥပဒေဆိုတာ အရမ်းပျင်းစရာကောင်းတဲ့ ဘာသာရပ်တခုဖြစ်နေတာကြာခဲ့ပါပြီ။ ကျနော် တို့ တတွေ ဥပဒေကိုနားလည်ရင်၊ ကျနော်တို့ တိုင်းသူပြည်သားတွေ ဥပဒေကို စိတ်ဝင်စားရင် မြန်မာနိုင်ငံမှာရှိနေတဲ့ စစ်အာဏာရှင်အစိုးရကို အမြန်ဆုံး ဖြုတ်ချနိုင်မယ်လို့ ကျနော်ယုံကြည် ပါတယ်။

Note: ဤဆောင်းပါးသည် ချက်ချင်းပြည်ထောင်စုတွင်ရှိသော နယူးယောက်စ် တက္ကသိုလ်မှ ဥပဒေနှင့် လူ့အခွင့်အရေးဘာသာရပ်သင်ခန်းစာများနှင့် ကွန်မြူနစ်အစိုးရအောက်တွက် နေခဲ့ရသော ကျောင်း သားဟောင်းများ၏ အတွေ့အကြုံမေးမြန်းချက်များအပေါ် အခြေခံ၍ ရေးသားထားပါသည်။

ဥပဒေရေးရာ

လူထုအဓိကလူ့အဖွဲ့အစည်းများ အခြေခံဥပဒေဆွေးနွေးခန်း

ဦးအောင်ထူး

အာဏာရှင် အုပ်ချုပ်မှုမှ ဒီမိုကရေစီသို့ ပြောင်းလဲရာ၌
ယခင်က ကျူးလွန်ခဲ့သည့် လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများကို
ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေနှင့်အညီ အရေးယူဆောင်ရွက်ခြင်း

- ကိုရင်မောင် - လွန်ခဲ့တဲ့ အပတ်က မလေးဆွေးနွေးခဲ့တဲ့ အချက်နဲ့ပတ်သက်ပြီး ကျွန်တော် မေးခြင်တာတခု ရှိသဗျ။
မလေး - ဘာများပါလိမ့် ကိုရင်မောင်။
- ကိုရင်မောင် - ဒီမိုကရေစီရေး ပြောင်းလဲမှုအတွက် နအဖရဲ့ အမျိုးသားညီလာခံ လမ်းကြောင်းအတိုင်းသာ သွားမယ်ဆိုရင် ဖြစ်ပြီးခဲ့တဲ့ လူ့အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်မှုတွေကို ပြည်ဖုံးကားချပစ်လိုက်ရာ ရောက်လိမ့်မယ်ဆိုတဲ့ကိစ္စလေ။ အဲဒီလို ဘာကြောင့်သုံးသပ်တာလဲဗျ မလေးရ။
မလေး - ဒီလိုလေ ကိုရင်မောင်ရဲ့။ အမျိုးသားညီလာခံကတဆင့် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေရေးဆွဲသွားတို့ဆိုပြီး နအဖက ချမှတ်ထားတဲ့ လုပ်ငန်းစဉ်မှာ ပြီးခဲ့တဲ့ ကာလက ဖြစ်ပွားခဲ့တဲ့ဖြစ်ရပ်တွေနဲ့ပတ်သက်ပြီးတော့သာမက၊ ယခုမျက်မှောက် တိုင်းပြည်ရင်ဆိုင်နေရတဲ့ ပြဿနာတွေကိုပါ ဆွေးနွေးခွင့်မရှိကြဘူး ဟုတ်လားရှင့်။
- ကိုရင်မောင် - ဒီသဘော အသေအချာပေါ့ မလေးရာ။ နအဖ ချမှတ်ပေးထားတဲ့ ဦးတည်ချက် (၆)ရပ် ဘောင်ထဲကနေပြီးတော့သာ အနာဂတ်တိုင်းပြည်ကို ဘယ်လိုတည်ဆောက်ခြင်သလဲဆိုတာ ဆွေးနွေးခွင့်ရှိကြောင်း အတိအလင်း သတ်မှတ်ထားတာ အထင်အရှားဘဲဗျ။
မလေး - အဲဒါကြောင့်ပြောတာပေါ့ ကိုရင်မောင်။ ဖြစ်ပြီးခဲ့တဲ့ ဖြစ်ရပ်တွေနဲ့ ပတ်သက်ပြီး လုံးဝဆွေးနွေးအဖြေရှာခွင့်မရှိ၊ တာဝန်ရှိမှုတွေကို ဖော်ထုတ်ခွင့်မရှိတဲ့နဲ့ အနာဂတ်တိုင်းပြည် တည်ဆောက်ရေးကိစ္စကိုသာ ဆွေးနွေးရမယ်ဆိုရင် အာဏာပိုင်တွေကျူးလွန်ခဲ့တဲ့ လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုတွေကို ပြည်ဖုံးကားချလိုက်ရာရောက်သွားတော့တာပေါ့ရှင်။ ၁၉၈၈ ခုနှစ် အာဏာသိမ်း

ခဲ့တဲ့ အချိန်ကစပြီး နအဖ လုပ်ဆောင်ခဲ့တဲ့ လုပ်ရပ်တွေအားလုံးကို ဥပဒေနဲ့ အညီ တရားဝင် အတည်ပြုတဲ့အနေနဲ့ (Legitimize) လုပ်ပေးရာရောက် သွားတော့တာပေါ့။

ရင် - အင်း မလေးပြောမှ ဒီအရေးကြီးတဲ့အချက်ကြီးကို သတိထားမိသဗျာ။ အမျိုးသားညီလာခံလမ်းကြောင်းအတိုင်းသာသွားရင် လွန်ခဲ့တဲ့ (၁၅) နှစ် တာကာလအတွင်း နအဖကျူးလွန်ခဲ့တဲ့ ပြစ်မှုမှန်သမျှကို ခွင့်လွှတ်၊ နအဖ လုပ်ဆောင်ခဲ့တာမှန်သမျှကို ဘာမှမေးမြန်းစစ်ဆေးခွင့်မရှိတော့ဘဲ တရား ဝင်အတည်ပြုရတော့မဲ့ အခြေအနေရောက်သွားတော့တာကိုး။ အဲဒါနဲ့ ဆက်စပ်ပြီး ကျွန်တော် အထူးတလည်မေးချင်တာရှိသဗျာ။ အာဏာရှင် စနစ်ရဲ့ အုပ်ချုပ်မှုအောက်ကနေ ဒီမိုကရေစီကို ကူးပြောင်းသွားပြီးတဲ့ တိုင်း ပြည်တွေမှာ အာဏာရှင်တွေ အုပ်ချုပ်ခဲ့စဉ်ကာလတွေတိုးက ကျူးလွန်ခဲ့ တဲ့ လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုတွေအပေါ် အရေးယူနိုင်ခဲ့တာများ ရှိလို့လား ဗျာ။

လေး - နိုင်ငံတိုင်းလိုလိုမှာ အရေးယူနိုင်ခဲ့ကြတယ် ကိုရင်မောင်။ မေ့ပစ်ထားခဲ့ကြ လို့ ဘယ်လိုမှမရကြဘူးရှင်။ ဒီလိုနိုင်ငံမှာဆိုရင် အာဏာရှင် စစ်ဗိုလ်ချုပ် ကြီး ပီနီရှေး အုပ်ချုပ်မှုအောက်မှာ လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှု ကျူးလွန်ခံ ခဲ့ရတဲ့ ပြည်သူတွေအတွက် မိသားစုတစု တနှစ်ကို အမေရိကန်ဒေါ်လာ သုံးထောင်လောက်ကို လျော်ကြေးအဖြစ် ပြန်ပေးကြရတယ် ကိုရင်မောင်။

ရင် - ဟုတ်သလားဗျ မလေးရ။ အံ့ဩစရာ ပါဘဲဗျာ။ အဲ တခုကွန်တော်သတိရ တာရှိသဗျာ။ အာဏာရှင် စနစ်ရဲ့အုပ်ချုပ်မှုအောက်ကနေ ဒီမိုကရေစီကို ကူးပြောင်းကြိုးစားနေတဲ့ဖြစ်စဉ်အတွင်းမှာ ပြီးခဲ့တဲ့ ကာလက ဖြစ်ပွားခဲ့တဲ့ လူ့အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်မှုတွေအတွက် အရေးယူမယ်ဆိုတာမျိုးကို ပြောင် ပြောင်တင်းတင်း ထုတ်ပြောမယ်ဆိုရင် အာဏာရှင်တွေဟာ ဒီမိုကရေစီ ရေး ပြောင်းလဲမှုတွေ လုပ်ပေးခြင်းအားနည်းတာ မဟုတ်တော့ဘဲ အာဏာကို ဆက်လက်ချုပ်ကိုင်ထားတော့မှာဖြစ်တဲ့အတွက် အချိန်ပိုကြာပြီး တိုင်းပြည် ပိုနာသွားလိမ့်မယ်လို့ စိုးရိမ်တကြီးနဲ့ ခပ်တိုးတိုး သတိပေးပြောကြတာမျိုး တွေလည်းရှိသဗျ မလေးရ။ အဲဒီအပေါ်မှာ မလေးရဲ့အမြင် ဘယ်လိုရှိသ လဲဗျာ။

လေး - ကဲ ဒါဖြင့်ရင် ကိုရင်မောင်ကို ကျမ မေးကြည့်မယ်။ တဖွားလုံးမှာ အာဏာရှင် တွေရဲ့ အုပ်ချုပ်မှုအောက်ကနေ ဒီမိုကရေစီကို အသွင်ကူးပြောင်းသွားခဲ့ ကြတဲ့ တိုင်းပြည်တွေအားလုံးကို ကြည့်လိုက်စမ်းပါရှင်။ အာဏာရှင်တွေ ဟာ ဘယ်တိုင်းပြည်မှာများ စိတ်ကောင်းသဘောကောင်းတွေထားပြီး သူ့ သဘောနဲ့သူ အာဏာတွေလွှဲပြောင်းပေးခဲ့တာရှိဘူးလို့လဲ။ မိုက်မိုက် ကန်းကန်းနဲ့ တိုင်းပြည်ကို ဆက်ပြီး အုပ်ချုပ်နေမယ်ဆိုရင် ဘက်ပေါင်းစုံက အကြပ်အတည်းတွေ ပိုပြီး တွေ့လာတော့မှာဖြစ်တာကြောင့်သာ မလွှဲသာ မရောင်သာ အာဏာတွေ လွှဲပေးခဲ့ကြတာဖြစ်တယ် ကိုရင်မောင်။

- ရင် - ဘယ်လို အကြပ်အတည်းမျိုးတွေလဲ ဗျ မလေးရ။
- လေး - ပထမတစ်ခုက လူထုရဲ့အုံကြွလှုပ်ရှားမှုတွေဘဲရင်။ ဒုတိယတစ်ခုက ပြည်တွင်းမှာ ဖြစ်ပေါ်နေတဲ့ စီးပွားရေးအကြပ်အတည်းတွေ၊ တခြားပြဿနာတွေကို တစ်ခုမှ ထိထိရောက်ရောက် မဖြေရှင်းနိုင်ဘူးလေ။ အဲဒီတော့ ကြာလေကြာလေ လူထုမှာ အခက်အခဲတွေ ပိုပြီးတွေ့လာရလေဖြစ်ပြီး အာဏာရှင်အစိုးရတွေအပေါ် လူထုက အယုံအကြည်ရှိမလာကြတော့ဘူး။ တတိယတစ်ခုကတော့ နိုင်ငံတကာကဖိအားဖြစ်တယ်။ နောက်ဆုံး တစ်ခုကတော့ တရားဝင်အုပ်စိုးမှု (Legitimacy) ရရှိဘို့ ကြိုးစားရာမှာ ဘယ်အာဏာရှင်မှ အောင်မြင်အောင်မကြိုးစားနိုင်ခဲ့ဘဲ ကျဆုံးသွားခဲ့ကြတာဘဲ ကိုရင်မောင်။
- ရင် - အင်း မလေးပြောတဲ့အချက်တွေနဲ့ တိုင်းတာကြည့်တဲ့အခါကျတော့ ကျွန်တော်တို့တိုင်းပြည်နဲ့ အားလုံးလိုလိုဘဲ ကိုက်ညီနေပါရောလားဗျာ။ မြို့တွေအပေါ်မှာ ကြည့်လိုက်ပြန်ရင်လည်း ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်ရဲ့ ခရီးစဉ်အတွင်းမှာ လူထုတွေ လှုပ်ရှားထောက်ခံလိုက်ကြတာ မနည်းပါကလားဗျာ။ တောဒေသတွေကို အခြေပြု လက်နက်ကိုင်တိုက်ပွဲဝင်နေကြတဲ့ အဖွဲ့အစည်းတွေလည်း အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေးလုပ်ကြတယ်ဆိုပေမဲ့ လက်နက်တွေစွန့်လိုက်ကြတာမျိုးမဟုတ်ဘဲ နိုင်ငံရေးနည်းလမ်းတွေနဲ့ ဆက်လက်တိုက်ပွဲဝင်နေကြသလို နိုင်ငံတကာရောက် ဒီမိုကရေစီရေးအင်အားစုတွေဟာလည်း ဇွဲနဘဲနဲ့ ဆက်ပြီး အားကောင်းကောင်း လှုပ်ရှားနေကြဆဲဘဲဆိုတာတွေ့ရသဗျာ။
- လေး - လူထုတွေလှုပ်ရှားနိုင်မှုတစ်ခုတည်းနဲ့တော့ ပြတ်ကျသွားတာမျိုး မဟုတ်ဘူး နော်ကိုရင်မောင်။ ခုနကျမပြောခဲ့တဲ့ အကြောင်းရပ် လေးချက်လုံးနဲ့ တိုက်ဆိုင်လာတဲ့အခါကျတော့ စစ်အာဏာရှင်တွေအပါအဝင် ဘယ်အာဏာရှင်မှ တိုင်းပြည်ကို ရေရှည်အုပ်ချုပ်လို့မရတော့ဘဲ ပြတ်ကျသွားခဲ့ရတော့တာဘဲလေ။ ဖြစ်ပြီးခဲ့တဲ့ လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုတွေနဲ့ပတ်သက်ပြီး အရေးမယူပါဘူးလို့ ချောပြောနေလဲ။ အဲဒီအကြောင်းလေးချက်နဲ့ မတိုက်ဆိုင်သေးရင် လူထုလက်ထဲကို အာဏာလွှဲမှာမဟုတ်ဘူးရှင်။ အဲဒီအကြောင်းလေးချက်နဲ့တိုက်ဆိုင်နေရင် အထူးသဖြင့် တိုင်းပြည်ကို တရားဝင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရရှိရေး ကြိုးပမ်းရာမှာ မအောင်မြင်ဖြစ်ပြီး စီးပွားရေး၊ နိုင်ငံရေး၊ လူမှုရေး ဘက်ပေါင်းစုံက ပြဿနာတွေကို အောင်မြင်အောင် မရှင်းနိုင်ကြဘူးဆိုရင် လူထုလှုပ်ရှားမှုတွေ ပိုအားကောင်းလာပြီး အာဏာရှင်တွေရဲ့ နောက်ဆုံးနေ့တွေ ရောက်လာကြတာဘဲ ကိုရင်မောင်။
- ရင် - အင်း နားလည်ပြီ မလေးရေ။ နအဖ အမျိုးသားညီလာခံဆိုတာဟာ တကယ်ကတော့ စစ်မှန်တဲ့ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတရပ်ကို မွေးထုတ်ပေးချင်လို့မဟုတ်ဘဲ ဒီပဲယင်းလူသတ်ပွဲကြီးအပါအဝင် ဖြစ်ပွားခဲ့တဲ့ လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုကြီးတွေကို ဖုံးကွယ်ခြင်းတာရော၊ စစ်အာဏာရှင်အုပ်ချုပ်မှု

တရားဝင်အောင် လုပ်ချင်တာရော တချက်ခုတ်နှစ်ချက် သုံးချက်ပြတ် အောင် စီစဉ်ခင်းကျင်းထားတာဘဲဆိုတာ နားလည်လာပြီဗျာ။

လေး - ဒါကြောင့်ပြောတာပေါ့ ကိုရင်မောင်။ ဒီကနေ့ ကာလဟာ ကျမတို့တိုင်း ပြည်အတွက် အရေးကြီးတဲ့အချိန်ရောက်လာပြီ။ ဖြစ်ပြီးခဲ့တဲ့ လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုကြီးတွေနဲ့ပတ်သက်ပြီး အရေးယူဆောင်ရွက်ဖို့ လုပ်ငန်းစဉ် တွေကို အာဏာရှင်စနစ်ကနေ ဒီမိုကရေစီကိုပြောင်းသွားတဲ့ နိုင်ငံတွေရဲ့ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတွေမှာ အသွင်ကူးပြောင်းရေးကာလနှင့်ဆိုင်သော ပြဋ္ဌာန်းချက်များ (Transitional Provisions) ဆိုတဲ့အခန်းကို အသေအချာ ထည့်သွင်းပြဋ္ဌာန်းပေးကြလေ့ရှိတယ်။ အခုတော့ ဒါမျိုး လုံးဝထည့်ခွင့်မပေးဘဲ မသိခြင်ယောင်ဆောင် ချန်ထားခဲ့တာ ကိုရင်မောင် အတွေ့ဘဲ မဟုတ်လားရှင့်။ ဒါကြောင့် အမျိုးသားညီလာခံတက်၊ စစ်အာဏာရှင်နိုင်ငံတော်တည်ဆောက်ရေးသက်သက်ကိုဘဲ ဖန်တည်းမဲ့ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေကို မွေးထုတ်ပေးလိုက်ရမဲ့ အလုပ်မျိုးကိုတော့ လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုမျိုးစုံ ကြီးကြီးမားမားကျူးလွန်ခံခဲ့ရတဲ့ ပြည်သူတွေကိုချစ်တဲ့ နိုင်ငံရေးခေါင်းဆောင်တွေ မလုပ်ကြဘူးလို့ ကျမတော့ မျှော်လင့်တာဘဲ ရှင်။

ရင် - အင်း ရှင်းပါပြီ မလေးရေ။ အချိန်လဲ မရှိတော့လို့ နောက်အပတ်မှ ဆက်ကြရအောင်နော်။

လေး - ကောင်းပါပြီတဲ့ရှင်။

ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ရေးဆွဲရေးနှင့် အမျိုးသားပြန်လည်သင့်မြတ်ရေး

ရင် - မလေးရေ။ အမျိုးသားညီလာခံကနေ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတရပ် မွေးထုတ်ပေးဖို့ နအဖကကြိုးစားနေတုံးမှာ ဖြစ်ပြီးခဲ့တဲ့ လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုပြဿနာတွေကို ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေနဲ့ ဆက်စပ်ပြီး ပေါ်ပေါ်ထင်ထင် ဆွေးနွေးတာ မလေးတယောက်ဘဲ ရှိသေးတယ်ထင်သဗျာ။

လေး - ဒီလိုပါ ကိုရင်မောင်။ ကျမတို့နိုင်ငံထဲမှာရှိတဲ့ နိုင်ငံရေးခေါင်းဆောင်တွေ ပညာရှိသတိဖြစ်ခဲ့ ဖြစ်သွားမှာစိုးလို့ သတိပေးရတဲ့သဘောပါရှင်။ ကနေ့အချိန်အထိ ဖြစ်ပြီးခဲ့တဲ့ လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုတွေကို ဘာမှ ဆွေးနွေးအဖြေရှာကုစားဖို့ မကြိုးစား၊ အဲဒါနဲ့ဆိုင်တဲ့ပြဋ္ဌာန်းချက်တွေ ဘာမှမပါဘဲ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ အသစ်တခုရေး၊ တိုင်းရင်းသားတွေက ဝိုင်းဝန်းထောက်ခံပေး၊ နောက်ထပ်ရွေးကောက်ပွဲ အသစ်တခုလုပ်ဆိုတဲ့ လမ်း ကြောင်းအတိုင်းသွား မယ်ဆိုရင်တော့ လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်ခံခဲ့ရသူတွေ၊ ဘဝနစ်နာ ပျက်စီးသွားခဲ့တဲ့ ပြည်သူတွေရဲ့ အခွင့်အရေးတွေ အဆုံးရှုံးကြီး ဆုံးရှုံးသွားလိမ့်မယ် ကိုရင်မောင်။

- ရင် - အာဏာရှင် စနစ်ကနေ ဒီမိုကရေစီကို အသွင်ကူးပြောင်းဘို့ကြိုးစားခဲ့တဲ့ တိုင်းပြည်တိုင်းမှာ အရင်တုန်းကဖြစ်ပွားခဲ့တဲ့ လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုတွေနဲ့ ပတ်သက်ပြီး အရေးယူဆောင်ရွက်မှုတွေ လုပ်ကိုလုပ်ခဲ့ကြတယ်လို့ မလေးပြောချင်သလားဗျာ။
- လေး - အမှန်လုပ်ခဲ့ကြတာပေါ့ ကိုရင်မောင်။ အရေးယူ မဆောင်ရွက်ဘဲတော့ နေလို့ မရဘူးရှင်။
- ရင် - ဘာကြောင့် အဲဒီလို ပြောရတာလဲဆိုတာ ရှင်းပြစမ်းပါဦး ဆရာမကြီးရယ်။
- လေး - ပထမအချက်ကတော့ နောင်ကို ဒီလိုအလားတူ လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုကြီးတွေ ထပ်မံမဖြစ်ပွားတော့အောင် တာဝန်ရှိမှုတွေကို ဖော်ထုတ်ရတယ် ကိုရင်မောင်။ အပြစ်ပေးသင့်တာ အပြစ်ပေး ခွင့်လွှတ်သင့်တာ ခွင့်လွှတ်လိုက်ရတယ် ရှင်။ အဲဒါမှ ပြစ်မှုကျူးလွန်ခဲ့တဲ့ သူတွေအနေနဲ့ နောင်ကို ထပ်မံ မကျူးလွန်ရဲတော့မှာဖြစ်တယ်လေ။ ဘာတခုမှ အရေးယူဆောင်ရွက်တာမရှိဘဲ လုံးဝ ခွင့်လွှတ်ပေးလိုက်ရမယ်ဆိုရင်တော့ နောက်ကို ပိုပြီးရက်စက်တဲ့ လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုတွေ ထပ်ပြီး လက်ရဲဇက်ရဲ ကျူးလွန်ဘို့ မျိုးစေ့ချပေးလိုက်သလို ဖြစ်သွားမယ်ကိုရင်မောင်။
- ရင် - အင်းဗျ။ နအဖ ရဲ့အမျိုးသားညီလာခံ လမ်းကြောင်းအတိုင်းသာသွားမယ်ဆိုရင်တော့ ဘာမှအရေးယူလို့မရတော့မှာ သေချာသလောက်ဘဲလေဗျာ။ ဒါကြောင့် ဗိုလ်ချုပ်ကြီးများ ဒီအမျိုးသားညီလာခံကို ဖြစ်မြောက်အောင် အကြီးအကျယ် ကြိုးစားနေတာကိုး။ နောက်တချက်ကရောဗျာ။
- လေး - ဖြစ်ပြီးခဲ့တဲ့ လူ့အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်မှုတွေကို မသိယောင်ဆောင်ပြီး ဖုံးထားခဲ့မယ်ဆိုရင် ချိုးဖောက်ခံခဲ့ရသူတွေအတွက် တရားမျှတမှုကို မျက်ကွယ်ပြုလိုက်ရာရောက်တယ် ကိုရင်မောင်။ ပြီးတော့ တကယ်စစ်မှန်တဲ့ အမျိုးသား ပြန်လည်သင့်မြတ်ရေးကို ဦးမတည်ဘဲ အငြိုးအကြိတ်တွေ မကြေနိုင်ဖြစ်ကြပြီး နောက်တခါ အကြမ်းဖက်မှုတွေ ပြန်လည်ကျူးလွန်ကြနဲ့ ဆိုးသွမ်းသံသရာမှာ တပတ်ပြန်လည်သွားတတ်တယ်နော်။
- ရင် - အင်း အမျိုးသားပြန်လည်သင့်မြတ်ရေးဆိုပြီး မလေး ဆွေးနွေးလာမှ အာဏာရှင် စနစ်ရဲ့ အုပ်ချုပ်မှုအောက်ကနေ ဒီမိုကရေစီကိုပြောင်းသွားတဲ့ တိုင်းပြည်တွေမှာ အမျိုးသားပြန်လည်သင့်မြတ်ရေးနဲ့ပတ်သက်ပြီး ပညာရှင်တွေ နိဂုံးချုပ်သုံးသပ်ကြတဲ့အချက်ကို ပြန်ပြီးအမှတ်ရလာပြီဗျာ။
- လေး - ဘာများပါလိမ့်ကိုရင်မောင်။
- ရင် - အာဏာရှင်တွေ အုပ်စိုးခဲ့တဲ့တိုင်းပြည်တွေမှာ လူ့အဖွဲ့အစည်းဟာ ကြည့်လိုက်ရင် အပေါ်ယံအားဖြင့် တည်ငြိမ်နေသယောင်ထင်ရပေမဲ့ အတွင်းအနှစ်သဘောအရတော့ အစိပ်စိပ်အမွှာမွှာကွဲပြီး (divided societies) တွေ ဖြစ်နေသတဲ့။ အဲဒါတွေကို ပြန်လည်စုစည်းပြီး စစ်မှန်တဲ့အမျိုးသားပြန်လည် သင့်မြတ်ရေးကို တည်ဆောက်ချင်တယ်ဆိုရင်တော့ လူ့အဖွဲ့အစည်းရဲ့အတိတ်မှာ ဖြစ်ပွားခဲ့တဲ့ ဒဏ်ရာဟောင်းတွေကို စနစ်တကျပြန်လည်ကုစားပေးဘို့လိုသတဲ့။ အဲ

သလို မကုစားနိုင်ဘူးဆိုရင် ဘယ်တော့မှ အမျိုးသားပြန်လည်သင့်မြတ်ရေးကို တည်ဆောက်နိုင်မှာ မဟုတ်တော့တာကြောင့် စည်းလုံးညီညွတ်မှုလည်း ဖြစ်မလာ။ တိုင်းပြည်လည်း တိုးတက်နိုင်မှာမဟုတ်ဘူး တဲ့ဗျာ။

လေး - အံမယ် ကိုရင်မောင်ကလည်း အလာကြီးဘဲ။ သတင်းထောက်ကြီးဖြစ်ပေမဲ့ အမျိုးသားပြန်လည်သင့်မြတ်ရေးနဲ့ပတ်သက်တဲ့ ကိစ္စတွေကို အတော်ကလေး လေ့လာထားတာကိုးရှင်။

ရှင် - အထင်မသေးပါနဲ့ ဆရာမကြီးရယ်။ နအဖ လို မဟုတ်ပါဘူးဗျာ။ ကျွန်တော့်သတင်းထောက်ကလေး မောင်ရင်မောင်က အမျိုးသားပြန်လည်သင့်မြတ်ရေးကို တကယ်မြတ်နိုးသူပါ။ ကြားလိုက်တယ်မဟုတ်လား။ ကရင်အမျိုးသားအစည်းအရုံး ဒု-ဥက္ကဋ္ဌကြီး စောဗိုလ်မြနဲ့ မကြာသေးခင်က တွေ့ခဲ့ကြတဲ့အခါတုန်းက ဖထီးခြင်း မိုးမွန်အောင်ခေါ်ပြီး၊ ဗိုလ်ချုပ်ကြီးခင်ညွန့်က ‘ဖထီးနဲ့ ကျွန်တော် တွေကြပြီဘဲ။ ပြီးခဲ့တာတွေထားလိုက်တော့ ပြန်ပြောမနေပါနဲ့တော့’ ဆိုတဲ့စကားကို ခပ်ပေါ့ပေါ့ဘဲ ရီလိုက်မောလိုက်နဲ့ အပ်ကြောင်းထပ်နေအောင်ပြောသွားခဲ့တာလေဗျာ။ ဒု-ဥက္ကဋ္ဌကြီး စောဗိုလ်မြက ဇွတ်အတင်းဝင်ဖြတ်ပြီး သမိုင်းမှာ ဖြစ်ပြီးခဲ့တာတွေထဲက သင်ခန်းစာယူသင့်ရင် ယူရမယ်လို့ ပြောလိုက်မှ ဗိုလ်ချုပ်ကြီးခင်ညွန့်က ရှက်ကိုးရှက်ကန်းနဲ့လိုက်ရောပြီး ပြောရတာကို ကျွန်တော်တွေ လိုက်ရသဗျ။

လေး - ကိုရင်မောင်က အဲဒီရှင်ကို ဘယ်ကနေတွေ့ခဲ့ရတာလဲ။ ကေအင်ယူ ကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့နဲ့များ ပါသွားခဲ့လေရောလားရှင်။

ရှင် - ဘယ်ဟုတ်ရမှာ တုန်းမလေးရာ။ ဒီလောက်တော့လည်း အထင်မကြီးပါနဲ့။ ထိုင်း-မြန်မာနယ်စပ်က ကရင်ဒုက္ခသည်စခန်းတွေမှာ အဲဒီတွေ့ဆုံပွဲမှတ်တမ်းကို ရိုက်ထားတဲ့ CD တွေ ပြန့်နေတာမှ အကြီးအကျယ်ဘဲ။ ကျွန်တော်လည်း နယ်စပ်ရောက်တုံး ငှားကြည့်ခဲ့ရတာပေါ့ဗျာ။

လေး - ကဲ အဲဒီမှာ ဘာများထူးခြားတာတွေ့ခဲ့ရပါလိမ့်ရှင်။

ရှင် - အထက်က ကျွန်တော်ပြောခဲ့တဲ့အချက်အပြင်ထူးခြားချက် နှစ်ခုကို တွေ့ရသဗျ။ တခုကတော့နအဖ ရဲဝန်ကြီးချုပ်ဆိုတဲ့ ဗိုလ်ချုပ်ကြီးခင်ညွန့်ဟာဗျာ အံ့ဩစရာကောင်းလောက်အောင် မေတ္တာတရားကြီးမားလိုက်ပုံများမပြောပါနဲ့။ ဒုဥက္ကဋ္ဌကြီး စောဗိုလ်မြရဲ့ မွေးနေ့ပွဲကိုကျင်းပပေးတဲ့အပြင် ဆုတောင်းပေးလိုက်တာများ ကရင်ခေါင်းဆောင်ကြီးကို ကမ္ဘာပေါ်မှာ သူ့ထက်ပိုပြီးချစ်တဲ့သူ မရှိ တော့တဲ့ပုံဘဲ ဝို။ ကျွန်တော်တို့ဗမာတွေမှာ ဆုတောင်းနေကြ သက်တော် ရာကျော်ရှည်ပါစေဆိုတာလောက်နဲ့တောင် မကြေနပ်ဘူးဗျ။ အတိအကျဘဲ အသက်တရာနှစ်ဆယ်ရှည်ပါစေတဲ့ဗျာ။ အသက်နှစ်ဆယ်တောင် ထပ်တိုးပြီး ပေါင်းထည့်ပေးလိုက်သေးဗျ။

လေး - အင်း ကိုရင်မောင်တို့များ သတင်းထောက်လို့မပြောရဘူး။ ပေါက်ပေါက်ရှာရှာ တော့တွေးတတ်ပလေရှင်။ သူ့ဟာသူ ချစ်လို့ခင်လို့ မေတ္တာထားလို့ အဲသလို ဆုတောင်းပေးတာ မကောင်းဘူးလားရှင်။ ကိုရင်မောင်က ကြားထဲကနေ ဘာ

များဝင်ပြီး သဝင်တိုစရာအကြောင်းရှိလို့တုန်းရှင့်။

ရင် - သဝင်တို တာတော့ မဟုတ်ပါဘူး မလေးရာ။ ကျွန်တော်နဲ့ပိုလ်ချုပ်ကြီး ခင်ညွန့်နဲ့က မရှင်းမရှင်း ဘာမှဖြစ်တာမှ မဟုတ်ဘဲ ဘာမှ သဝင်တိုစရာ အကြောင်းမရှိပါဘူးဗျာ။ ဒါပေမဲ့ ဟိုတုန်းက နအဖသတင်းစာတွေ၊ စာနယ်ဇင်းတွေကနေ ဥက္ကဋ္ဌကြီးစောဗိုလ်မြကို တောက်လျှောက်နှိမ်ပြီး ငမြ၊ ငမြနဲ့ သောင်းကျန်းသူ ခါးပြိုင်လ်လောက်အဆင့်ထားပြီး တသက်လုံး ရေးခဲ့ပြောခဲ့ကြတာ။ ခုမှ နေ့ခြင်းညခြင်း သဘောထားတွေပြောင်းပြီး မေတ္တာတွေ ဘယ်လောက်အထိ ကြီးမားပါကြောင်း ပြောင်ထုတ်ဖော်ပြောလာတဲ့ပုံကြည့်ရတာကတော့ ပွဲထဲက လူပျက်တွေ ပြောသလို မဟုတ်မှလွဲရော မလေးရာ။ တကယ့် အမျိုးသားပြန်လည်သင့်မြတ်ရေးရဘို့တော့ ဟုတ်ဟန်မတူဘူး။ ဒုဥက္ကဋ္ဌကြီး စောဗိုလ်မြရဲ့ ရိုးသားမှုကို အခွင့်ကောင်းယူ ဟိုလှည့်သည်ပတ်လုပ်ပြီး အမျိုးသားညီလာခံ တက်ခိုင်းခြင်တဲ့ပုံတဲဗျာ မလေးရာ။

လေး - တကယ့် အမျိုးသားပြန်လည်သင့်မြတ်ရေးရဘို့တော့ ဟုတ်ဟန် မတူဘူးလို့ ကိုရင်မောင်က ဘာကြောင့်ပြောရပါလိမ့်ရှင်။

ရင် - ရှင်းနေတာဘဲ မလေးရာ။ ဒု-ဥက္ကဋ္ဌကြီး စောဗိုလ်မြရဲ့ မွေးနေ့ကိုသာ လုပ်ပေးလိုက်တာ။ ကေအင်ယူခေါင်းဆောင်တွေက ကရင်ပြည်နယ်ထဲမှာ ပြည်တွင်းစစ်ကြောင့် ပြေးလွှားပုန်းရှောင်နေကြတဲ့ ကရင်ပြည်သူတွေ ရွာပုန်းရွာရှောင်တွေ ပြန်လည်နေရာချထားရေးနဲ့ လုံခြုံရေးကိစ္စ အသေးစိတ် ဆွေးနွေးဘို့ကြိုးစားတော့ ဘာမှတိတိကျကျ ပြန်ပြီးဆွေးနွေးတာမှမရှိ၊ စိတ်ဝင်စားပုံတောင်မှ မပြကြတာဘဲမလေးရာ။

လေး - ကဲ ကဲ ဆွေးနွေးလို့တော့ ကောင်းပါရဲ့။ အချိန်လဲ လင့်သွားလို့နောက်အပတ်မှ ဆက်ကြရအောင်နော်။

ရင် - ကောင်းပါပြီတဲ့ဗျာ။

ဖြစ်ပြီးခဲ့သော လူ့အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်မှုများနှင့်
ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ

ရင် - မလေးရေ။ အနာဂတ်ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတရပ်ကို မွေးထုတ်ပေးဘို့ ကြိုးစားတဲ့နေရာမှာ ဖြစ်ပြီးခဲ့တဲ့ လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုတွေအပေါ် ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းခဲ့တဲ့ကိစ္စနဲ့ပတ်သက်ပြီး ချီလီနိုင်ငံမှာ ချိုးဖောက်ခံခဲ့ရတဲ့ ပြည်သူတွေကို မိသားစုအလိုက် လျော်ကြေးတွေ ပြန်ပေးခဲ့ရတယ်လို့ မလေး ရှင်းပြသွားခဲ့တယ် မဟုတ်လားဗျာ။

လေး - မှန်တယ်လေ ကိုရင်မောင်။

ရင် - အဲ တခြားနိုင်ငံတွေ ရဲ့အတွေ့အကြုံတွေများ ဆက်ပြီးရှင်းပြလို့ရမလားဗျာ။

လေး - အဲဒီ ကိစ္စနဲ့ပတ်သက်ပြီး တောင်အာဖရိကနိုင်ငံအကြောင်း ပြောပြမယ်လေ။

ကိုရင်မောင် သိတဲ့အတိုင်းဘဲ တောင်အာဖရိကမှာ အုပ်ချုပ်ခဲ့တဲ့ လူဖြူအစိုးရဟာ လူဖြူလူမည်း ခွဲခြားမှုကို အာဏာရှင်စနစ်နဲ့ ကျင့်သုံးအကောင်အထည်ဖော်ခဲ့တာဖြစ်တယ်နော်။ အဲဒီလို လူဖြူလူမည်းခွဲခြားမှုကို အဓိက ဆန့်ကျင်တိုက်ပွဲဝင်ခဲ့ရာမှာ ဦးဆောင်ခဲ့တဲ့ တော်လှန်ရေးအဖွဲ့အစည်းကြီးကတော့ အာဖရိကအမျိုးသားကွန်ဂရက်လို့ခေါ်တဲ့ (ANC) ဖြစ်တယ်ရှင်။

ရင် - အော် ကျွန်တော် သတိရပြီ။ နှစ်ပေါင်းရှစ်ဆယ်ကျော်လောက်အထိကို မဆုတ်မနစ် ဇွန်ဘဲနဲ့ ဦးဆောင်ခဲ့တဲ့ အဖွဲ့အစည်းကြီးဖြစ်ပြီးတော့ နောက်ဆုံး ၁၉၉၃ ခုနှစ်မှာ လူဖြူအစိုးရနဲ့ညှိနှိုင်းဆွေးနွေးမှုတွေ အောင်အောင်မြင်မြင်လုပ်၊ ယာယီဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတခုကို မွေးထုတ်ပေးနိုင်ခဲ့ပြီးတဲ့နောက် တောင်အာဖရိကဟာ အာဏာရှင်စနစ်အုပ်ချုပ်မှုအောက်ကနေ ဒီမိုကရေစီနိုင်ငံအဖြစ် ပြောင်းလဲသွားခဲ့တယ် မဟုတ်လားဗျ။

လေး - မှန်တာပေါ့ ကိုရင်မောင်။ အဲဒီမှာ အာဏာရှင်စနစ်နဲ့ အုပ်ချုပ်ခဲ့တဲ့ လူဖြူအစိုးရနဲ့ အာဖရိက အမျိုးသားကွန်ဂရက်ခေါင်းဆောင်တဲ့ တော်လှန်ရေးအဖွဲ့အစည်း (၂၆) ဖွဲ့တို့ ညှိနှိုင်းဆွေးနွေးမှုတွေ အကြိမ်ကြိမ်လုပ်ခဲ့ကြတဲ့အခါ ၁၉၉၃ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလထဲမှာ ယာယီဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတခုကို အတည်ပြုနိုင်ခဲ့ကြပြီး ၁၉၉၄ ခုနှစ် ဧပြီလထဲမှာ ရွေးကောက်ပွဲကျင်းပဘို့နဲ့ လူဖြူအစိုးရဟာ အာဏာကို စွန့်လွှတ်ပြီး အဲဒီရွေးကောက်ပွဲမှာ ရွေးချယ်တင်မြောက်ခြင်းခံရတဲ့လူထုကိုယ်စားလှယ်တွေကို အာဏာလွှဲပေးဘို့ သဘောတူညီချက်တွေရခဲ့ကြတယ်။

ရင် - အင်း သူများတိုင်းပြည်မှာ ဘယ်လောက်များ အားကျစရာကောင်းလိုက်သလဲ မလေးရာ။ နအဖ ဗိုလ်ချုပ်ကြီးများ အတုယူပြီး တောင်အာဖရိကမှာလို တိုင်းပြည်အကျိုးကို ကြည့်ဘို့ကောင်းတာပေါ့ဗျာ။

လေး - တောင်အာဖရိကအတွေ့အကြုံ ဆက်ပြီးပြောပြမယ်နော်။ ရွေးကောက်ပွဲအတွက် ပြင်ဆင်နေကြတုံး တနေ့မှာ လူဖြူဗိုလ်ချုပ်ကြီး တယောက်ကနေပြီး နောက်ပိုင်းမှာ ကမ္ဘာမှာ အင်မတန်နာမည်ကြီးလာပြီး သမတဖြစ်လာခဲ့သူ လူမဲခေါင်းဆောင် နယ်လဆင်မန်ဒဲလားဆီကို ဖုံးဆက်လာခဲ့တယ်။

ရင် - ဟုတ်သလား မလေးရာ။ ဘာအကြောင်းများပါလိမ့်။ စိတ်ဝင်စားစရာများလားဗျာ။

လေး - သိပ်စိတ်ဝင်စားစရာကောင်းတာပေါ့ကိုရင်မောင်။ အဲဒီ ဗိုလ်ချုပ်ကြီးက ဘာပြောခဲ့သလဲဆိုတော့ မစ္စတာနယ်လဆင်မန်ဒဲလား တဲ့၊ ခင်ဗျားတို့ လူမဲခေါင်းဆောင်တွေနဲ့ ကျုပ်တို့လူဖြူအစိုးရတို့ ညှိနှိုင်းသဘောတူကြပြီး ကျင်းပဘို့ ကြိုးစားနေတဲ့ရွေးကောက်ပွဲကြီး ပျက်သွားအောင် ကျုပ်တို့လူဖြူ ဗိုလ်ချုပ်တွေထဲကဘဲ လုပ်မယ်ဆိုတဲ့သတင်းကို ကျုပ်အသေအချာရထားပြီးပြီတဲ့။ ဒါပေမဲ့ အဲဒီရွေးကောက်ပွဲကြီး ပျက်မသွားအောင် ကျုပ်တို့မှာရှိတဲ့ စစ်တပ်အင်အားနဲ့ အသေအချာ ကာကွယ်ပေးထားလို့ရတယ်တဲ့။

ရင် - အင်း အကာအကွယ်ပေးထားလို့ရရင် ပေးထားလိုက်ပေါ့ဗျာ။ ပြီးရောပေါ့။ ဒီကိစ္စဘာများ ရေးကြီးခွင်ကျယ်လုပ်ပြီး ပြောနေစရာလိုသေးလို့လဲ။

လေး - ဒီလို ကိုရင်မောင်ရဲ့။ သူက တခုခုလိုချင်တာရှိလို့ အပေးအယူလုပ်ချင်တဲ့အတွက် ကြောင့် ပြောနေတာဘဲ ကိုရင်မောင်။ အပေးအယူက ဘာလဲဆိုတော့ ကျုပ် တို့က အဲသလိုရွေးကောက်ပွဲကြီး အောင်မြင်အောင် အကာအကွယ် ပေးရတဲ့ အတွက် ခင်ဗျားတို့ အေအင်စီခေါင်းဆောင်တွေက တခုတော့ အာမခံချက်ပြန် ပေးရမယ်တဲ့။ အဲဒါက ဘာလဲဆိုတော့ ကျုပ်တို့လူဖြူအစိုးရ အုပ်ချုပ်ခဲ့တဲ့ သက် တမ်းတွေအတွင်းမှာ ဖြစ်ပွားပြီးခဲ့တဲ့ လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုကြီးတွေအပေါ် မှာ ပြန်လည်ပြီး အရေးမယူပါဘူးဆိုတာဘဲတဲ့။

ရင် - အံမယ် တယ် လာဘ်မြင်တဲ့ လူဖြူဗိုလ်ချုပ်တွေ ပါလားဗျာ။ သူတို့အန္တရာယ်ကို သူတို့ကြိုပြီး မြင်ကြတော့တာကိုး။ အဲဒီတော့ မန်ဒဲလားက အလွယ်တကူ အာမ ခံချက်ပေးလိုက်ရောတဲ့လားဗျာ။

လေး - ဘယ်ဟုတ်ရမှာလည်း ကိုရင်မောင်။ သူ့အဖွဲ့အစည်းမှာ သူပြန်ပြီး တင်ပြရတာ ပေါ့ရှင်။ အဲဒီမှာတင် တောင်အာဖရိကနိုင်ငံရဲ့ ဦးဆောင်ပါတီကြီးဖြစ်တဲ့ အာဖရိ က အမျိုးသားကွန်ဂရက်ဟာ အဲဒီကိစ္စနဲ့ပတ်သက်ပြီး နှစ်ခြမ်းကွဲလုနီးနီး ဖြစ်သွား ခဲ့သတဲ့။ အုပ်စုတစုက ဘာပြောသလဲဆိုတော့ ဖြစ်ပြီးခဲ့တဲ့ လူ့အခွင့် အရေးချိုး ဖောက်တဲ့ ကိစ္စတွေနဲ့ပတ်သက်ပြီးတော့ အာဏာရှင်လူဖြူအစိုးရ ပြုတ်ကျသွား ပြီးတဲ့အခါ တဖြေးဖြေးပြန်ပြီးတော့ အရေးယူဆောင်ရွက်ရင် ရနိုင်တယ်။ တိုင်း ပြည်မှာ ဒီမိုကရေစီရလောပြီး လူမဲခေါင်းဆောင်တွေ ဦးဆောင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရမဲ့ အစိုးရတရပ် ပေါ်လာဘို့အတွက် အခုကျင်းပမဲ့ ရွေးကောက်ပွဲမပျက်ဘို့ အရေး ကြီးတယ်။ ဒါကြောင့် လူဖြူဗိုလ်ချုပ်တွေ တောင်းဆိုတဲ့ လွတ်ငြိမ်းချမ်းသာခွင့် အာမခံချက်ကို ပေးလိုက်ပါ။ ပထမ အုပ်စုတစုက အဲသလို ယူဆရပ်တည်ခဲ့ကြ တယ်။

ရင် - အင်း ကျွန်တော့်အထင်တော့ သူတို့ပြောတာလဲမှန်သားဘဲဗျာ။ ဒီမိုကရေစီ ရ လာပြီး အာဏာကိုယ့်လက်ထဲရောက်လာပြီးမှ ကြိုက်သလိုလုပ်ရင် ရနိုင်တာဘဲ မဟုတ်လားဗျာ။

လေး - နားထောင်ပါဦး ကိုရင်မောင်။ ဒုတိယ အုပ်စုက ပထမ အုပ်စုရဲ့ အယူအဆနဲ့ဆန့် ကျင်တယ်။ သူတို့ခေါင်းဆောင်တွေ အချင်းချင်းကြားထဲမှာ အမြင်မတူခဲ့ကြတာ ကိုပြောတာနော်။ ဒုတိယအုပ်စုက ဘယ်လို သဘောထားရှိသလဲဆိုတော့ ငါတို့ ဟာ ငါတို့ပြည်သူတွေရဲ့ လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်ခံခဲ့ရမှုတွေအတွက် တိုက်ပွဲ ဝင်ခဲ့ကြတာဖြစ်တယ်။ ဒါကြောင့် ဒီလိုအာဏာရှင်အစိုးရရဲ့ ဖိနှိပ်ရက်စက်တဲ့ လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုတွေအောက်မှာ ကွယ်လွန်ကျဆုံး ဘဝနစ်နာပျက် စီးဆုံးရှုံးသွားခဲ့တဲ့ ငါတို့ပြည်သူတွေ၊ ငါတို့ရဲဘော်တွေအပေါ် သစ္စာမဖောက်နိုင် ဘူး။ လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှု ကြီးကြီးမားမား ကျူးလွန်ခဲ့တဲ့ အာဏာရှင်အ စိုးရရဲ့ တာဝန်ရှိသူတွေအပေါ်မှာ အရေးယူမှုကိုရမယ်။ ဒါမှသာ စစ်မှန်တဲ့အမျိုး သားပြန်လည်သင့်မြတ်ရေးကို တည်ဆောက်နိုင်မယ်။ ဒုတိယ အုပ်စုက အဲသလို မျိုး ယူဆရပ်တည်ကြပြန်တယ် ကိုရင်မောင်။

ရင် - အင်း ဒုတိယအုပ်စုပြောတာ နားထောင်ကြည့်တော့လည်း မှန်နေပြန်ပါရော

လားမလေးရာ။ တောင်အာဖရိက လူ့အဖွဲ့အစည်းရင်ဆိုင်ခဲ့ရတဲ့ ပြဿနာက မသေးပါလား။ တဖက်က ဒီမိုကရေစီ၊ အခြားတဘက်က လူ့အခွင့်အရေး။ ဒီမိုကရေစီကိုလိုချင်ရင် လူ့အခွင့်အရေးကို မေ့ထားရမလို့ဖြစ်နေတယ်။ လူ့အခွင့်အရေးကိုဘဲ အဓိကထားပြီးတောင်းဆိုမယ်ဆိုရင်တော့လည်း ဒီမိုကရေစီမရနိုင်တော့ဘဲ အာဏာရှင်အုပ်ချုပ်မှု သက်တမ်းရှည်တော့မလားလို့ စိုးရိမ်ရမလို့ ဖြစ်နေတော့တာကိုး။

လေး - ဒီလို ကိုရင်မောင်ရဲ့။ အာဏာရှင်စနစ်ရဲ့ အုပ်ချုပ်မှုအောက်ကနေ ဒီမိုကရေစီကိုအောင်မြင်စွာ ကူးပြောင်းသွားခဲ့တဲ့ တောင်အာဖရိကမှာ ဒီမိုကရေစီရေး အတွက်ဆိုပြီး ပြီးခဲ့တဲ့ကာလက ဖြစ်ပွားခဲ့တဲ့ လူ့အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်မှုတွေကိုမေ့ထား။ မသိချင်ယောင်ဆောင်ထား။ ပြည်ဖုံးကားချပြီး မထားခဲ့ဘူး ကိုရင်မောင်။

ရင် - အင်း အဲသလို တောင်အာဖရိက အမျိုးသားကွန်ဂရက်ဟာ နှစ်ခြမ်းကွဲတော့မလို့ ဖြစ်သွားပြီးမှ နောက်ဘယ်လို အဲဒီပြဿနာကို ဖြေရှင်းနိုင်ခဲ့သလဲဗျာ။

လေး - လူဖြူအစိုးရနဲ့ ပွင့်ပွင့်လင်းလင်း ပြန်ပြီးဆွေးနွေးခဲ့ကြတယ်ရှင်။ ဖြစ်ပြီးခဲ့တဲ့ လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုတွေအပေါ် အမှန်တရားဖော်ထုတ်ရေးနဲ့ အမျိုးသားပြန်လည်သင့်မြတ်ရေးကော်မရှင် (Truth and Reconciliation Commission) ဖွဲ့စည်းပြီး အရေးယူဆောင်ရွက်တို့၊ အဲဒီကိစ္စကို ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေမှာ ထည့်သွင်းပြဋ္ဌာန်းဘို့ သဘောတူညီချက်တွေ ပြန်ယူနိုင်ခဲ့ကြတယ်လေ ကိုရင်မောင်။

ရင် - အင်း ကျွန်တော်တို့ဆီက နအဖရဲ့အမျိုးသားညီလာခံကို မှီရာရထားနဲ့ ပြေးပြီး တက်တော့မယ်လို့ ဟန်တပြင်ပြင်လုပ်နေတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ကြီးများဆီက ဒီကိစ္စနဲ့ပတ်သက်ပြီး တလုံးတပါဒမှ ထုတ်ဖော်ပြောကြတာ မကြားမိပါကလားဗျာ မလေးရာ။

လေး - အဲဒါတော့ ကျမဘယ်သိပါ့မလဲ ကိုရင်မောင်။ ရှင်တို့သတင်းထောက်တွေ မေးမြန်းကြည့်နိုင်သလို၊ သက်ဆိုင်ရာ လူထုကလည်း သူတို့ခေါင်းဆောင်တွေဆီမှာ ငြောင်မေးကြည့်နိုင်တာဘဲလေ။ သေချာတဲ့ အချက်ကတော့ ဒီကိစ္စတွေကို မေ့ထား။ နအဖ ညီလာခံတက်ပြီး ဘာမှမလုပ်နိုင်၊ စစ်ဗိုလ်ကြီးစိုးမယ့် ဖွဲ့စည်းပုံကိုသာ မွေးထုတ်ပေးလိုက်ရင် ပြီးခဲ့တဲ့ လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုတွေကို ဘာမှအရေးယူဆောင်ရွက်နိုင်မှာ မဟုတ်သလို နောင်ကို စစ်တပ်က လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုတွေကို လက်ရဲဇက်ရဲ ဆက်ပြီးကျူးလွန်အောင် လိုင်စင်ထုတ်ပေးလိုက်သလိုဖြစ်မှာကြောင့် သမိုင်းတရားခံတွေ ဖြစ်သွားနိုင်တယ် ကိုရင်မောင်။

ရင် - အင်း နိုင်ငံရေး ခေါင်းဆောင်ဆိုတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ကြီးများအားလုံး စဉ်းစားဘို့ပေါ့လေ။ ကဲ အချိန်လည်းမရှိတော့လို့ နောက်အပတ်မှ ဆက်ကြစို့ဗျာ။

လေး - ကောင်းပါပြီတဲ့ ရှင်။

(ဤအခြေခံဥပဒေ ဆွေးနွေးခန်းအား RFA မှ အသံလွှင့်ပြီးဖြစ်သည်။)

ဥပဒေရေးရာ ဖဏ္ဍခွဲ

ရှေ့တော်သွင်းစာချွန်တော်များအကြောင်းသိကောင်းစရာ။

ဦးမင်းလွင်ဦး

စာချွန်တော်များပေါ်ပေါက်လာရသည့် အကြောင်းရင်းများ။

အင်္ဂလိပ်လိုရာဇဝတ်ဥပဒေစနစ်^၁ တွင်ဘုရင်၊ ဘုရင်မတို့အုပ်စိုးသည့်အချိန်က သာမန် တရားရုံး အဆင့်ဆင့်သို့တက်ပြီးသော်လည်း၊ ကုစားမှုမရသည့်အခါ နောက်ဆုံးတွင် ဘုရင် သို့မဟုတ် ဘုရင်မထံ အသနားခံရာမှ ဘုရင် (သို့မဟုတ်) ဘုရင်မ ဖြစ်သူတို့က ၎င်းတို့၏ အထူးအာဏာ (သို့မဟုတ်) မွေးရာပါအာဏာ^၂ အရ စာချွန်အမိန့်များ^၃ ထုတ်ဆင့်၍ နစ်နာသူအတွက် ကုစားပေးခြင်းဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ၎င်းအာဏာအရ ထုတ်ပြန်သော စာချွန်အမိန့်များ^၄ ဟုခေါ်တွင်သည်။ သက်ဦးစံပိုင်စနစ်မှ ဒီမိုကရေစီစံနစ်သို့ နိုင်ငံအုပ်ချုပ်ရေးပုံသဏ္ဍာန် ပြောင်းလဲလာသည့်အခါ စာချွန်အမိန့်များထုတ်ဆင့်နိုင်သည့် အာဏာကို နိုင်ငံ၏ အမြင့်ဆုံးတရားရုံးသို့ အပ်နှင်းထားသည့်အတွက် မိမိအခွင့်အရေး ထိခိုက်နစ်နာသူ သည် တရားရုံးအဆင့်ဆင့်တွင်ဖြစ်စေ၊ သက်ဆိုင်ရာ အာဏာပိုင် အဆင့်ဆင့်တွင်ဖြစ်စေ ကုစားမှု မရနိုင်သောအခါတွင် နိုင်ငံ၏အမြင့်ဆုံးတရားရုံးသို့ စာချွန်အမိန့်များထုတ်ဆင့်၍ မိမိ၏ နစ်နာမှုကို ကုစားပေးရန်လျှောက်ထားရသည်။

ဤသို့ စာချွန်တော်အမိန့်များထုတ်၍ နစ်နာမှုကိုကုစားပေးခြင်းသည် စီမံခန့်ခွဲရေး ဥပဒေနှင့်သက်ဆိုင်သော ကုစားနည်းဖြစ်သည်။ စီမံခန့်ခွဲရေးအာဏာပိုင်များ၏ လုပ်ဆောင်ချက်တရပ်သည် တရားစီရင်ရေးသဘောဆန်သော လုပ်ဆောင်ချက်ဖြစ်ပြီး ၎င်းလုပ်ဆောင်ချက်ကြောင့် ပြည်သူတို့၏ ဥပဒေရေးရာအခွင့်အရေး ထိခိုက်နစ်နာ ဆုံးရှုံးမှုရှိလျှင် နိုင်ငံ၏ အမြင့်ဆုံးတရားရုံးသို့ စာချွန်တော်အမိန့်များထုတ်ဆင့်၍ ကုစားပေးပါရန် လျှောက်ထားနိုင်ခြင်းသည် တနည်းအားဖြင့် စီမံခန့်ခွဲရေးအာဏာပိုင်၏ မှားယွင်းသောလုပ်ဆောင်ချက်၊ ဥပဒေနှင့်မညီသော လုပ်ဆောင်ချက်များကို စာချွန်တော်အမိန့်များထုတ်ဆင့်၍ ပယ်ဖျက်ခြင်း၊ တားမြစ်ခြင်း၊ စသည်တို့သည် စီမံခန့်ခွဲရေးဌာန၏ တရားစီရင်ရေးသဘောဆန်သော လုပ်ဆောင်ချက်ကို တရားစီရင်ရေးဌာနမှ ကြီးကြပ်ကွပ်ကဲခြင်း (သို့မဟုတ်) ပြန်လည်သုံးသပ်ခြင်းပင်ဖြစ်သည်။

စာချွန်တော်အမိန့်များကို ထုတ်ဆင့်ပေးရသည့် အခြေခံအကြောင်းရင်းများ

စာချွန်တော်အမိန့်များထုတ်၍ နစ်နာမှုများကိုကုစားပေးခြင်း၏ ရည်ရွယ်ချက်မှာ တရားစီရင်ရေးနှင့် စီမံခန့်ခွဲရေးအာဏာပိုင်တို့၏ လုပ်ဆောင်ချက်များသည် မှန်ကန်၍ တရားမျှတမှုရှိစေရန်နှင့် ဥပဒေနှင့်အညီဖြစ်စေရန်တို့အတွက် အောက်တရားရုံးများနှင့် စီမံခန့်ခွဲရေးအာဏာပိုင်တို့၏ တရားစီရင်ရေးသဘောဆန်သော လုပ်ဆောင်ချက်များအပေါ် ကြီးကြပ်ကွပ်ကဲခြင်းလည်းဖြစ်သည်။ အောက်တွင်ဖော်ပြထားသည့် အခြေခံအကြောင်းအချက်များအပေါ်တွင် မူတည်၍ သက်ဆိုင်သည့်စာချွန်တော်များကို ဒီမိုကရေစီအုပ်ချုပ်ရေးကို လက်ခံကျင့်သုံးသည့်နိုင်ငံများတွင် အောက်ဖော်ပြပါ ကိစ္စရပ်များနှင့်စပ်လျဉ်း၍ အမြင့်ဆုံးသော တရားလွှတ်တော်ချုပ်မှ စာချွန်တော်အမိန့်များကို ထုတ်ဆင့်ပေးနိုင်သည်ကို တွေ့ရသည်။

- (၁) စီရင်ပိုင်ခွင့်အာဏာနှင့်ပတ်သက်သော ပြဿနာများ
- (၂) လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာရှိသည်ထက်ပိုမို၍ပြုလုပ်သောကိစ္စရပ်များ၊^၁
- (၃) လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာမရှိဘဲပြုလုပ်ခြင်း၊^၂
- (၄) လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာရှိလျက်နှင့်မပြုလုပ်ခြင်း၊^၃
- (၅) အမှုမှတ်တမ်းပေါ်တွင် ဥပဒေအချက်အလက်များ မှားယွင်းချက်များသည် သိသာစွာ ပေါ်လွင်နေခြင်း၊^၄
- (၆) သဘာဝတရားမျှတမှုစည်းကမ်းများကိုချိုးဖောက်ခြင်း၊^၅ စသည့် ကိစ္စရပ်များနှင့် ကြုံတွေ့ခဲ့လျှင် စာချွန်တော်အမိန့်များကို အမြင့်ဆုံးတရားရုံးမှ ထုတ်ဆင့်ပေးနိုင်သည်ကိုတွေ့ရှိရသည်။

အရာရှိသည် အစိုးရကိစ္စကို ထမ်းဆောင်ရင်း မှားယွင်းဆုံးဖြတ်သည့် ကိစ္စတွင် ပြစ်မှုဆိုင်ရာဥပဒေဖြင့်လည်း အရေးယူ၍မရ၊ တရားမအကြောင်းအရလည်း တရားမစွဲဆိုနိုင်သဖြင့် တရားမ နစ်နာမှုဖြင့် လျော်ကြေးမရနိုင်။ အစိုးရက ချမှတ်ထားသော အမိန့်တစ်ခုတရား မှားယွင်းနေလျှင်၊ သို့မဟုတ် ဆုံးဖြတ်ပိုင်ခွင့်၊ လွန်ကျူးစွာ ဆုံးဖြတ်ထားလျှင် တရားလွှတ်တော်ချုပ်က ပြင်ဆင်နိုင်သည်။ အစိုးရမို့ လွတ်လပ်စွာ မှားနိုင်သည်ဟုမရှိ၊ ကင်းလွတ်ခွင့်မရရှိနိုင်။ ဥပဒေ၏ မျက်မှောက်တွင် အားလုံးအတူတူပင်ဖြစ်သည်။ ထိုသို့ အရေးယူရာတွင် နစ်နာသူတို့အနေနှင့် တရားလွှတ်တော်ချုပ်သို့ ထိုက်သင့်သော ရုံးခွန် တော်ထမ်းဆောင်ပြီး၊ ကိုယ်တိုင် ကတိသစ္စာပြုလွှာနှင့်အတူ လျှောက်ထားနိုင်သည်။

စာချွန်တော်အမိန့်များမှာ (၅) မျိုးရှိသည်ကိုတွေ့ရှိရသည်။ ၎င်းတို့မှာ-

- (၁) ရှေ့တော်သွင်းစာချွန်တော် (Writ of Habeas Corpus)
- (၂) အာဏာပေးစာချွန်တော် (Writ of Mandamus)
- (၃) တားမြစ်စာချွန်တော် (Writ of Prohibition)
- (၄) အာဏာပိုင်မေးစာချွန်တော် (Writ of Quo Warranto)
- (၅) အမှုခေါ်စာချွန်တော် (Writ of Certiorari)

(၁) ရှေ့တော်သွင်းစာချွန်တော်အမိန့် (*Writ of Habeas Corpus*)

A COURT ORDER to release a prisoner being held in CUSTODY. The habeas corpus WRIT orders the person before the court in order to determine his innocence or guilt (Latin).¹⁰

ရှေ့တော်သွင်းစာချွန်တော်အမိန့်ဆိုသည်မှာ တစ်စုံတစ်ယောက်ကို ခိုင်လုံသော အကြောင်းပြချက်မရှိဘဲ မတရားဖမ်းဆီး ချုပ်နှောင်ထားမှုမျိုးတွင် ဖမ်းဆီးချုပ်နှောင်ခံရသူ အား ရုံးရှေ့သို့ တင်သွင်း၍ ၎င်းအားဖမ်းဆီးသူက ဖမ်းဆီးချုပ်နှောင် ရခြင်းအကြောင်းကို တင်ပြရန် အမိန့်ပေးခြင်းပင်ဖြစ်သည်။ ထိုသို့ဖမ်းဆီးချုပ်နှောင်ရခြင်းသည် ဥပဒေနှင့် မညီကြောင်း ရုံးတော်က ကျေနပ်လျှင် ချက်ချင်းလွှတ်ရန်အမိန့်ပေးသည်။ တနည်းအားဖြင့်ဆိုသော် လူတိုင်းတွင်ရှိသော လွတ်လပ်မှုအခွင့်အရေး¹¹ ကို ထိပါးခြင်းမှ အကာအကွယ်ပေးသော စာချွန်တော်အမိန့်ဖြစ်သည်။ နိုင်ငံရေးနှင့်သက်ဆိုင်သော ကိစ္စရပ်များတွင် အများဆုံး အသုံးပြုသော စာချွန်တော်အမိန့်ဖြစ်သည်။ ဤစာချွန်တော်အမိန့်ကို ဖမ်းဆီးချုပ်နှောင်ခံရသူ၏ နီးစပ်ရာဆွေမျိုးများက လျှောက်ထားရသည်။ ဤစာချွန်တော်အမိန့် ၏ သဘောမှာ ဖမ်းဆီးချုပ်နှောင်သူကို ဤကဲ့သို့ ဖမ်းဆီးချုပ်နှောင်ထားရန် ခိုင်လုံသော အကြောင်း ရှိမရှိကိုသာ ဆုံးဖြတ်ရန်ဖြစ်၍ ၎င်းအား စွပ်စွဲထားသော အပြစ် ရှိမရှိကို ဆုံးဖြတ်ရန်မဟုတ်ပေ။ အပြစ်ရှိမရှိကိုမူ ၎င်းအားစစ်ဆေးပြီးသည့်အခါမှသာ ဆုံးဖြတ်ရန်ဖြစ်သည်။ သာမန်အားဖြင့် လူတစ်ယောက်ကို အကြောင်းမဲ့သက်သက် အပြစ်မရှိဘဲ ဖမ်းလေ့မရှိသောကြောင့် ဤစာချွန်တော်အမိန့်ကိုလည်း သာမန်အားဖြင့် ထုတ်ပေးလေ့မရှိပါ။ နိုင်ငံရေး အကြောင်း ကိစ္စများ ပေါ်ပေါက်သည့်အခါများမှသာ ဤစာချွန်အမိန့် လျှောက်ထားမှုများ ပေါ်ပေါက်တတ်ပေသည်။

ဥပမာအားဖြင့် - နိုင်ငံသားတဦးတယောက်အား၊ အစိုးရအာဏာပိုင်အဖွဲ့အစည်း တရပ်ရပ်ကသော်လည်းကောင်း၊ အစိုးရလက်အောက်ခံ၊ အဖွဲ့အစည်းတရပ်ရပ်ကသော်လည်းကောင်း၊ အကြောင်းပြချက် ခိုင်လုံခြင်းမရှိဘဲ မတရားဖမ်းဆီးခြင်းခံရလျှင်၊ သို့မဟုတ် ချုပ်နှောင်ခြင်းခံရလျှင် ဖမ်းဆီးခံရသူ သို့မဟုတ် နစ်နာသူအနေဖြင့် တရားရုံးချုပ်သို့ တိုက်ရိုက် ကိုယ်တိုင် (သို့မဟုတ်) တရားဝင်ကိုယ်စားလှယ်လွှဲစာဖြင့် လျှောက်ထားနိုင်သည်။ တရားရုံးချုပ်အနေဖြင့် မတရားဖမ်းဆီးထားသည့် ဌာနဆိုင်ရာ အရာရှိအား အမိန့်ဆင့်ခေါ်စာ ထုတ်ဆင့်၍ တရားရုံးတော်ရှေ့မှောက်သို့ ချက်ခြင်းလာရောက်ဖြေရှင်းစေရန် အမိန့် ထုတ်ဆင့်နိုင်သည်။ ဖမ်းဆီးထားသူက တရားရုံးချုပ် တရားသူကြီးအား အကြောင်းပြချက် ခိုင်လုံစွာမတင်ပြနိုင်လျှင် တရားရုံးချုပ်သည် ဖမ်းဆီးထားသူအား ချုပ်နှောင်ထားခြင်းမှ ချက်ခြင်း လွှတ်စေသည့်အမိန့် ချမှတ်နိုင်သည်။

(၂) အာဏာပေး စာချွန်တော် အမိန့် (*Writ of Mandamus*)

“We command” (Latin). A Writ originating from a court of higher Jurisdiction and handed down to a Lower court, ordering a certain thing to be done. Also, an order of a Court to a Corporation or Company, or

one or more of its Officers, or to a municipal corporation or a judicial officer, commanding the performance of a particular act.¹²

အာဏာပေးစာချွန်တော်အမိန့်ဆိုသည်မှာ အောက်ရုံးများ၊ ခုံရုံးများ၊ ဘုတ်ကော်ပိုရေးရှင်းများ၊ စီမံခန့်ခွဲရေးဆိုင်ရာ အာဏာပိုင်များအား၊ ၎င်းတို့အားပေးအပ်ထားသော လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာကို ဥပဒေနှင့်အညီကျင့်သုံး၍ သီးခြားသတ်မှတ်ထားသည့် တာဝန်တခုခုကို ဆောင်ရွက်ရန် အမိန့်ပေးခြင်းဖြစ်သည်။ အဓိကရည်ရွယ်ချက်မှာ အစိုးရဝန်ထမ်းတဦးဦးသည် မိမိဆောင်ရွက်ရမည့်တာဝန်ဝတ္တရားတခုခုကို မဆောင်ရွက်သည့်အတွက် တစ်စုံတယောက်၏ ဥပဒေရေးရာအခွင့်အရေးကို ထိခိုက်ခြင်း၊ ဆုံးရှုံးခြင်းများမှ ကာကွယ်ရန်ဖြစ်သည်။ အာဏာပေး စာချွန်တော်အမိန့် လျှောက်ထားသူသည် (၁) ၎င်းတွင် ဥပဒေအရ အခွင့်အရေးတရပ်ရရှိ၍ လျှောက်ထားခံရသူ အစိုးရဝန်ထမ်းတွင် ၎င်းကိစ္စကို ဆောင်ရွက်ပေးရန် တာဝန်ရှိခြင်း၊ (၂) ဤကဲ့သို့ ဆောင်ရွက်ပေးပါရန် တောင်းဆိုပါလျက်နှင့် သက်ဆိုင်ရာ အာဏာပိုင်က ဆောင်ရွက်ပေးရန် ငြင်းဆိုခြင်းနှင့် (၃) လျှောက်ထားသူတွင် ထိရောက်သော အခြားကုစားမှုများ မရရှိနိုင်ခြင်းတို့ကို ရုံးတော်က ကျေနပ်အောင် တင်ပြရန်လိုအပ်သည်။

အာဏာပေးစာချွန်တော်အမိန့်ကို အစိုးရဌာနအချင်းချင်းလည်း လျှောက်ထားတောင်းခံနိုင်သည် တရားရုံးများနှင့် ပြဋ္ဌာန်းဥပဒေအရ ဖွဲ့စည်းထားသည့် ခုံရုံးများသည်လည်း စီရင်ပိုင်ခွင့်အာဏာရှိလျက်နှင့် မရှိဟု မှားယွင်းစွာငြင်းဆိုနေခြင်းကို အာဏာပေးစာချွန်တော်အမိန့် ထုတ်ဆင့်၍ ဆောင်ရွက်ရန်ရှိသည်တို့ကို ဆောင်ရွက်စေနိုင်သည်။ တခါတရံ လုပ်ဆောင်ချက်တခုသို့မဟုတ် အမိန့်တခုခုသည် ဥပဒေနှင့် မညီညွတ်ဘဲဖြစ်နေလျှင် အာဏာပေးစာချွန်တော်အမိန့်နှင့် အမှုခေါ်စာချွန်တော်အမိန့်ကို တွဲဖက်၍ အသုံးပြုရသည်။ အမှုခေါ်စာချွန်တော်အမိန့်ဖြင့် ဥပဒေနှင့်မညီသော လုပ်ဆောင်ချက်များကို ပယ်ဖျက်စေ၍ အာဏာပေးစာချွန်တော်အမိန့်ဖြင့် ဥပဒေနှင့်အညီ မှန်ကန်စွာ လုပ်ဆောင်စေရသည်။ ထို့ကြောင့် အထူးကုစားမှုများဖြစ်သော စာချွန်တော်အမိန့်များသည် တခုနှင့်တခု အပြန်အလှန် အကူအညီပြုလျက်ရှိသည်။

တရားစီရင်ရေးဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များတွင်လည်း အာဏာပေးစာချွန်တော်ကို အခါအားလျော်စွာ ထုတ်ဆင့်ပေးသည်။ အမြင့်ဆုံးတရားရုံး၏ ဆုံးဖြတ်ချက်များကို လက်အောက်ခံအောက်တရားရုံး၊ သို့မဟုတ် အာဏာပိုင်အဖွဲ့အစည်းတရပ်ရပ်က ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်နိုင်စေရန်အတွက် အမြင့်ဆုံးတရားရုံးမှ အာဏာလွှဲအပ်ထားသည့် အမိန့်ကိုလည်း အာဏာပေးစာချွန်တော်အမိန့်ဟုခေါ်သည်။

ရံဖန်ရံခါတွင် အစိုးရ၏လက်အောက်ခံအဖွဲ့အစည်းတခုခုမှ မှားယွင်းဆုံးဖြတ်ထားသည့် ဆုံးဖြတ်ချက်များကို ပြင်ဆင်ပေးပါရန်နှင့် ထိုသို့လုပ်ဆောင်ချက်ကြောင့် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေပါ နိုင်ငံသားတဦး၏ အခွင့်အရေးကို ထိပါးသည့်ကိစ္စရပ်များတွင် တရားစွဲဆိုရန် သက်ဆိုင်ရာဌာနသို့ တရားစွဲဆိုခွင့် တောင်းခံရန် လိုအပ်သည့်ကိစ္စများကိုလည်း တွေ့ရှိရသည်။ တရားစွဲဆိုခွင့်နှင့် တရားရုံး၏ အဆုံးအဖြတ်ရရှိစေရန် စောင့်ဆိုင်းနေရပါက နစ်နာသူအတွက် မမျှော်မှန်းနိုင်သော ဆုံးရှုံးမှုများကိုလည်း ရင်ဆိုင်နိုင်ရဖွယ်ရှိသည့် ကိစ္စရပ်များတွင် တရားရုံးချုပ်သို့ တိုက်ရိုက်လျှောက်ထားနိုင်သည်။

ဥပမာအားဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံသား အသက် ၂၁ နှစ်ပြည့်ပြီးသူ မောင်မြ အနေနှင့် ရွေး

ကောက်ပွဲဥပဒေပြဋ္ဌာန်းချက်များနှင့် မဆန့်ကျင်ဘဲ၊ ရွေးကောက်ပွဲဝင်ရန်အတွက် ကိုယ်စားလှယ်စာရင်း တင်သွင်းရာတွင် ခိုင်လုံသော အကြောင်းပြချက်တစ်ခုတရားမရှိဘဲ၊ ရွေးကောက်ပွဲကိုယ်စားလှယ်အဖြစ် ကော်မရှင်က လက်မခံဘဲ ငြင်းပယ်ခဲ့ပါက နစ်နာသူ မောင်မြ အနေဖြင့် တရားရုံးချုပ်သို့ ဦးတိုက်လျှောက်ထား၍ လျှင်မြန်စွာ အရေးယူဆောင်ရွက်ပေးရန် တောင်းဆိုနိုင်သည်။

တရားရုံးချုပ်က မောင်မြအား ကိုယ်စားလှယ်အဖြစ် လက်မခံသည့် ကော်မရှင်အဖွဲ့နှင့် မောင်မြ အားခေါ်ယူစစ်ဆေး၍ ပြည်သူ့လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်အဖြစ် အဘယ်ကြောင့် လက်မခံထိုက်ကြောင်း တရားရုံးကျေနပ်သည်အထိ ဖြေရှင်းချက်တောင်းခံနိုင်သည်။ ခိုင်လုံသော အကြောင်းပြချက်မရှိဘဲ ငြင်းပယ်ထားသည်ကို တွေ့ရှိရပါက တရားရုံးအနေဖြင့် ကိုယ်စားလှယ်အဖြစ် လက်ခံစေရန်၊ အာဏာပေးသည့် အမိန့် ထုတ်ဆင့်ပေးနိုင်သည်။ မောင်မြ အနေဖြင့် တရားရုံးချုပ်မှ ထုတ်ပေးသည့် အမိန့်စာကို ယူသွားပါက ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်သည် မောင်မြအား ကိုယ်စားလှယ်အဖြစ် စာရင်းတင်သွင်းပေးရန်သာရှိသည်။ ငြင်းပယ်၍ မရတော့ပေ။

(၃) တားမြစ်စေ စာချွန်တော်အမိန့် (*Writ of Prohibition*)

An order by a higher court (one of greater jurisdiction) for a lower court to stop trying a particular case on the grounds that it belongs in another court.¹³

တားမြစ်စေ စာချွန်တော်အမိန့်ဆိုသည်မှာ အမှုခေါ်စာချွန်တော်အမိန့် ကဲ့သို့ပင် အောက်ရုံးအသီးသီး၏ စီရင်ပိုင်ခွင့်အာဏာ ပိုမို၍ကျင့်သုံးထားခြင်း၊ သို့မဟုတ် စီရင်ပိုင်ခွင့် အာဏာမရှိဘဲ ကျင့်သုံးထားခြင်းများကို ဆက်လက်မဆောင်ရွက်နိုင်စေရန် တားမြစ်ထားသော အမိန့်ဖြစ်သည်။ တားမြစ်စေ စာချွန်တော်အမိန့်ကို အမှုခေါ်စာချွန်တော်အမိန့်ဖြင့် ပူးတွဲလျှောက်ထားကြသည်။ အမှုခေါ်စာချွန်တော်မှာ ဥပဒေနှင့်မညီသော အတိတ်ဖြစ်ရပ်၊ တနည်းအားဖြင့် ပြီးစီးသော ပြုလုပ်မှုကို ပယ်ဖျက်ရန်ဖြစ်၍ တားမြစ်စေ စာချွန်တော်အမိန့်မှာ ဥပဒေနှင့်မညီသော အနာဂတ်ဖြစ်ရပ်တခု ဖြစ်ပေါ်မလာစေရန် ကြိုတင်တားမြစ်ထားသော အမိန့်တရပ်ဖြစ်သည်။ အောက်ရုံးအသီးသီး၏ လုပ်ဆောင်ချက်ဆိုရာဝယ် အမှုခေါ်စာချွန်တော်ကဲ့သို့ပင် တရားရုံး၏ လုပ်ဆောင်ချက်များကိုသာ မဟုတ်ဘဲ တရားစီရင်ရေးသဘောဆန်သော လုပ်ဆောင်ချက်များအပေါ်တွင်လည်း တားမြစ်နိုင်သည်။

အမြင့်ဆုံးတရားရုံးက မိမိလက်အောက်ခံ တရားရုံးအား မည်သည့်ကိစ္စအတွက် ဆိုင်းငံ့ထားရမည်ဖြစ်ကြောင်း သိစေရန် ထုတ်ပြန်သည့် စာချွန်တော်အမိန့်ကို တားမြစ်စေ စာချွန်တော်အမိန့်ဟုခေါ်သည်။ ဥပမာ လက်အောက်ခံ တရားရုံး၏ ဆုံးဖြတ်ချက်ကို မကျေနပ်၍ အယူခံမှု၊ သို့မဟုတ် ပြင်ဆင်မှု အစရှိသည်ကို တဆင့်မြင့်တရားရုံး သို့မဟုတ် အမြင့်ဆုံးတရားရုံးသို့ တင်သွင်းထားသည့် အချိန်ကာလအတွင်း အပြီးသတ် ဆုံးဖြတ်ခြင်း မပြုနိုင်သေးမီ အောက်တရားရုံး၏ လုပ်ဆောင်မှုများကို ဆိုင်းငံ့ထားစေရန်အတွက် နစ်နာသူက လျှောက်ထားလာပါက အထက်တရားရုံးမှ အမှုနှင့်ပတ်သက်၍ အောက်တရားရုံးမှ ဆက်စပ်လုပ်

ဆောင်လျက်ရှိသော လုပ်ငန်းများအား ရပ်ဆိုင်းထားစေရန် အထက်တရားရုံးမှ တားမြစ်စေ စာချွန်တော်အမိန့်ကို ထုတ်ဆင့်နိုင်သည်။

(၄) အာဏာပိုင်မေး စာချွန်တော်အမိန့် (*Writ of Quo Warranto*)

A court proceeding questioning the **right** of an individual to take a certain **action**. In Latin quo warranto means “by what authority.”¹⁴

အာဏာပိုင် မေးစာချွန်တော်အမိန့်ဆိုသည်မှာ ရာထူးတခုခုတွင်ဖြစ်စေ၊ အခွင့်အရေး တခုခုကိုဖြစ်စေ၊ မတရား ရယူသည်ဟု ထင်မြင်သူအပေါ်တွင် ထုတ်ဆင့်သော အမိန့်ဖြစ် သည်။ ထိုသူသည် မည်သည့်အကြောင်းကြောင့် မည်သည့်အခွင့်အာဏာအရ ၎င်းရာထူး သို့မဟုတ် ၎င်းအခွင့်အရေးကို ရယူခြင်းဖြစ်ကြောင်း၊ ရုံးတော်က ကျေနပ်အောင် တင်ပြရပေ မည်။ ဤကဲ့သို့ မတင်ပြနိုင်ပါက ဤစာချွန်တော်အမိန့်ဖြင့် ၎င်းအား ထိုရာထူးအခွင့်အရေး ရယူထားခြင်းမှ ဖယ်ရှားရန်ဖြစ်သည်။

ဥပမာအားဖြင့်- လူတစ်ဦးတယောက်အား မတရားဖမ်းဆီးထားခြင်းနှင့်ပတ်သက်၍ တရားလွှတ်တော်သို့ လျှောက်ထားခဲ့ပါက တရားရုံးချုပ်သည် အဆိုပါလျှောက်လွှာအား လက်ခံရရှိပြီးပါက နိုင်ငံသားတဦးအား ဖမ်းဆီးထားသည့်ကိစ္စနှင့်ပတ်သက်၍ ဖမ်းဆီးထား သည့် အာဏာပိုင်အဖွဲ့အစည်းအား မည်သည့်အတွက်ကြောင့် ဖမ်းဆီးထားခြင်းဖြစ် ကြောင်း တရားရုံးရှေ့မှောက်တွင် ကျေနပ်သည်အထိ ဖမ်းဆီးထားသော အာဏာပိုင်အဖွဲ့ အစည်း၏ ရှင်းလင်းတင်ပြချက်ကို တောင်းဆိုနိုင်သည်။ တရားလွှတ်တော် ကျေနပ်သည် အထိ ဖြေရှင်းနိုင်ခြင်းမရှိပါက တရားလွှတ်တော်သည် ဖမ်းဆီးခြင်းခံထားရသူအား လွှတ်ပေး ရန် အမိန့်ချမှတ်နိုင်သည်။ ထိုသို့ရှင်းလင်းတင်ပြခြင်း မပြုနိုင်သူအားလည်း ဌာနဆိုင်ရာ စုံစမ်း စစ်ဆေးမှုကိုသော်လည်းကောင်း ရာထူးမှဖယ်ရှားရန်သော်လည်းကောင်း ပြုလုပ်နိုင်သည်။

(၅) အမှုခေါ်စာချွန်တော်အမိန့် (*Writ of Certiorari*)

A formal ORDER or WRIT issued by a superior to an inferior court, requiring the return of the record and PROCEEDINGS in order that the record may be corrected in matters of law. Certiorari is a writ of review and inquiry by one COURT of ACTIONS and PROCEEDINGS taken in another court (Latin).¹⁵

အမှုခေါ်စာချွန်တော်အမိန့်ဆိုသည်မှာ အောက်ရုံးများသည် ၎င်းတို့အား အပ်နှင်းထား သော စီရင်ပိုင်ခွင့်အာဏာ ကျင့်သုံးမှုအပေါ် အထက်တရားရုံးက ကြီးကြပ်ကွပ်ကဲသော အမိန့် ဖြစ်သည်။ အောက်ရုံးများသည် မိမိတွင်ရှိသည့် စီရင်ပိုင်ခွင့်အာဏာထက် ပိုကျင့်သုံး ထားလျှင်သော်လည်းကောင်း၊ မိမိတွင်လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာမရှိဘဲ လုပ်ကိုင်ထားလျှင်သော် လည်းကောင်း၊ ၎င်းလုပ်ဆောင်ချက်ကို ပယ်ဖျက်ရန်ထုတ်ပေးသော အမိန့်ဖြစ်သည်။ အောက်ရုံးအမှုတွဲကို ခေါ်ယူစစ်ဆေး၍ ဤကဲ့သို့ စီရင်ပိုင်ခွင့်ဘောင်အတွင်း လုပ်ဆောင်ခြင်း မဟုတ်သည်ကို ပယ်ဖျက်ရန် အမိန့်ထုတ်ပေးခြင်းဖြစ်သည်။ ဤစာချွန်တော်အမိန့်ထုတ်

ဆင့်၍ ဥပဒေနှင့်မညီသော လုပ်ဆောင်ချက်ကို ပယ်ဖျက်စေခြင်းသည် ထိုအမိန့်ကို လျှောက်ထားသူ၏ နစ်နာမှုကို ကုစားပေးရန်သက်သက်ကိုသာ ရည်ရွယ်ခြင်းမဟုတ်ဘဲ အများလူထုအတွက် တရားမျှတမှုကို ဆောင်ရွက်နေသော ယန္တရားအပေါ် မှန်မှန်ကန်ကန်နှင့် တရားမျှတစွာ ဥပဒေနှင့်အညီ ဆောင်ရွက်ရန် ကြီးကြပ်ကွပ်ကဲခြင်းကိုလည်း ရည်ရွယ်သည်။

အောက်တရားရုံးမှ စစ်ဆေးဆုံးဖြတ်ချက်များကို သုံးသပ်ပေးရန် ကျိုးကြောင်းခိုင်လုံစွာဖြင့် တင်ပြလျှောက်ထားပါက၊ အထက်တရားရုံးဖြစ်သော တရားလွှတ်တော်သည် အောက်ရုံးတွင် စစ်ဆေးနေသည့်အမှု မည်သည့်အဆင့်တွင် ရောက်ရှိနေစေကာမူ တရားလွှတ်တော်၏အမိန့်ဖြင့် အောက်ရုံးရှိ စစ်ဆေးနေဆဲအမှုအား အထက်တရားလွှတ်တော်သို့ တင်ပြပေးရန် ဆင့်ဆိုနိုင်သည့် အခွင့်အာဏာရှိသည်။

အောက်ရုံးများဆိုရာတွင် တရားရုံးသက်သက်ကိုသာ ဆိုလိုခြင်းမဟုတ်ဘဲ၊ တရားရုံးဟူသောစကားရပ်တွင် အကြီးဝင်သည့် တရားစီရင်ရေးသဘောဆန်သော လုပ်ဆောင်ချက်ကိုပြုလုပ်သည့် အာဏာပိုင်အဖွဲ့အစည်းများလည်း ပါဝင်သည်။ စီမံခန့်ခွဲရေးဆိုင်ရာ အာဏာပိုင်များ၏ တရားစီရင်ရေးသဘောဆန်သော လုပ်ဆောင်ချက်များသည် အထက်တွင်ဖော်ပြခဲ့သော အကြောင်းများကြောင့် ဥပဒေနှင့်မညီလျှင် အမှုခေါ်စာချွန်တော်အမိန့် ထုတ်ဆင့်၍ ပယ်ဖျက်စေသည့်အတွက် စီမံခန့်ခွဲရေးဥပဒေတွင် ၎င်းစာချွန်တော် လျှောက်ထားသည့်အမှုအများဆုံးတွေ့ရှိရပေသည်။ ထိုရောက်သော လက်နက်ကောင်းတခုအဖြစ် အများပြည်သူတို့က လက်ခံထားကြသည်။

အခွင့်အရေးများနှင့် ကုစားမှုများ^{၁၆}

အခွင့်အရေးနှင့်ကုစားမှုတို့သည် အတူဒွန်တွဲလျက်ရှိသည်။ အခွင့်အရေးရှိလျှင် ယင်းအခွင့်အရေးကို ထိပါးနစ်နာသည့်အခါ ကုစားမှုများကို စီမံထားရှိရမည်ဖြစ်သည်။ အခွင့်အရေးဆိုသည်မှာ ဥပဒေရေးရာအခွင့်အရေး^{၁၇} ကို ဆိုလိုခြင်းဖြစ်သည့်အတွက် လူတယောက်၏ ဥပဒေရေးရာအခွင့်အရေးကို ထိခိုက်ဆုံးရှုံးမှုရှိလျှင် ၎င်းနစ်နာဆုံးရှုံးမှုအတွက် ဥပဒေရေးရာကုစားမှု^{၁၈} ရှိရမည်ဖြစ်သည်။ အခွင့်အရေးဟုဆိုတွင် အခွင့်အရေး^{၁၉} နှင့် အထူးအခွင့်အရေး^{၂၀} ကို ခွဲခြားသိရှိရန် လိုအပ်လာသည်။ ဥပမာအားဖြင့် - အသက် ၁၈ နှစ်ပြည့်သူတိုင်း မဲဆန္ဒပေးခွင့်ရှိရာ ၎င်းအခွင့်အရေးသည် (Right) ခေါ်သည့် အခွင့်အရေးဖြစ်သည့်အတွက် ထိုသူအား မဲပေးခွင့်မပြုလျှင် ၎င်း၏အခွင့်အရေး ဆုံးရှုံးနစ်နာသည့်အတွက် ကုစားမှုရှိရမည်ဖြစ်သည်။ တဖန် လူတယောက်၏ သေနတ်ကိုင်ဆောင်ခွင့် လိုင်စင်ရခြင်းသည် (Privilege) ခေါ် အထူးအခွင့်အရေးဖြစ်သည့်အတွက် ၎င်းလိုင်စင် အသိမ်းခံရလျှင် ထိုသူ၏ အခွင့်အရေး ထိခိုက်သော်လည်း ကုစားမှုရှိ-မရှိမှာ အခြေအနေ အကြောင်းအရာပေါ် မူတည်ပြီး ကွဲပြားနိုင်သည်။

နိုင်ငံသားတိုင်း၏ အခြေခံအခွင့်အရေးကို ထိပါးခြင်းခံရပါက ထိုနစ်နာဆုံးရှုံးမှုအတွက် မည်ကဲ့သို့ ကုစားခွင့်ပေးမည်နည်း၊ သက်သာခွင့် မည်ကဲ့သို့ဖော်ဆောင်ပေးမည်နည်း စသည်တို့ကို တဆက်တည်း ဥပဒေဖြင့် ပြဌာန်းထားရှိရန် လိုအပ်လာပေသည်။ ထို့ကြောင့် အချို့သောနိုင်ငံများသည် နိုင်ငံသားများ၏ အခြေခံအခွင့်အရေးများကို ထိပါးခြင်းခံရပါက ကုစား

နိုင်ရန် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတွင် တပါတည်း ထည့်သွင်းရေးဆွဲပြဋ္ဌာန်းကြသည်ကို တွေ့ရသည်။

ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေသည် နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံရှိ ပြည်သူလူထုများ၊ အုပ်ချုပ်သည့် အာဏာပိုင်အဖွဲ့အစည်းများက လိုက်နာကျင့်သုံးရန် ပြဋ္ဌာန်းထားသည့် ဥပဒေဖြစ်သည်။ နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံတွင် တရားဥပဒေစိုးမိုးမှု ရှိ-မရှိ၊ နိုင်ငံသားများ၏ အခွင့်အရေးကို အကာအကွယ်ပေးထားခြင်း ရှိ မရှိ စသည်တို့ကိုသိလိုလျှင် ထိုနိုင်ငံ၏ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေကို လေ့လာကြည့်ရှုမှုနှင့်ပင် သိရှိနိုင်သည်။ ထို့ကြောင့် နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ၏ အမြင့်ဆုံးသောတရားဥပဒေ (သို့မဟုတ်) နိုင်ငံ၏ မော်ကွန်းဟုပင် တင်စားခေါ်ဝေါ်ခဲ့ကြသည်။ နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံအား စီမံအုပ်ချုပ်မည့် အစိုးရသည်လည်း ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်များကို လိုက်နာလျှင် ထိုပြဋ္ဌာန်းချက်များအတိုင်းသာ စီမံအုပ်ချုပ်ရသည်သာဖြစ်သည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ဒီမိုကရေစီကို လေးစားလိုက်နာကျင့်သုံးကြသည့် နိုင်ငံများတွင် ပြည်သူများ၏ဆန္ဒကို ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတွင် ထည့်သွင်းရေးဆွဲ၍ အတည်ပြုပြဋ္ဌာန်းကြသည်။ အုပ်ချုပ်သူအစိုးရကလည်း ပြည်သူများ၏ ဆန္ဒများဖြင့် ရေးဆွဲထားသည့် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်များအတိုင်းသာ လိုက်နာ၍ စီမံအုပ်ချုပ်ရသည်။ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပြဋ္ဌာန်းချက်များကို ကျော်လွန်၍ ထင်သလို စီမံအုပ်ချုပ်ခွင့် မရှိချေ။ လူပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးချင်းသော်လည်းကောင်း၊ လူပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးနှင့် အများပြည်သူတို့ကို ထိခိုက်စေသော ပြစ်မှုများဖြင့် တရားစွဲဆိုခြင်းခံရသည့်အခါများတွင် ပြစ်မှုဆိုင်ရာဥပဒေ၊ ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ကျင့်ထုံးဥပဒေ၊ သက်သေခံဥပဒေ၊ တရားရုံးများလက်စွဲစသည့် ဥပဒေပြဋ္ဌာန်းချက်များ၊ နည်းဥပဒေများအတိုင်း တရားရုံးများက လိုက်နာဆောင်ရွက်ကြရသည်။ ထိုသို့ လိုက်နာဆောင်ရွက်ရန်ကိုလည်း ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတွင် မည်သည့်တရားစီရင်ရေးစနစ်၊ မည်သည့် တရားဥပဒေများကို လိုက်နာကျင့်သုံးမည်ဖြစ်ကြောင်းကို ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတွင် ထည့်သွင်းပြဋ္ဌာန်းရသည်။

လူပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးချင်းဖြစ်ပွားသည့် ပြစ်မှုများမဟုတ်ဘဲ အုပ်ချုပ်သူ အစိုးရအာဏာပိုင်အဖွဲ့အစည်းက နိုင်ငံသားတစ်ဦး၏ အခွင့်အရေးကို ထိပါးနှောက်ယှက်လာလျှင် ဥပဒေအရ မည်ကဲ့သို့ အကာအကွယ်ပေးမည်နည်း၊ နိုင်ငံသားတစ်ဦး၏ မူလအခွင့်အရေးများ၊ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေက ခွင့်ပြုထားသည့် အခြေခံအခွင့်အရေးများ၊ စီးပွားရေးဆိုင်ရာအခွင့်အရေးများ၊ လူမျိုးသာသနာဆိုင်ရာ အခွင့်အရေးများကို ထိပါးနှောက်ယှက်ခြင်းခံရပါက မည်ကဲ့သို့သော နည်းလမ်းများဖြင့် အကာအကွယ်ပေးမည်ကို ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတွင် ထည့်သွင်းရေးဆွဲထားရန် လိုအပ်လာသည်။

၁၉၄၈ မှ ၁၉၆၂ အထိ မြန်မာနိုင်ငံတွင် လိုက်နာကျင့်သုံးခဲ့သည့် စာချုပ်တော်အမိန့် များ၊

မြန်မာနိုင်ငံသည် ၁၉၄၈ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ (၄) ၇က်နေ့တွင် အင်္ဂလိပ်၏ ကိုလိုနီလက်အောက်ခံနိုင်ငံအဖြစ်မှ လွတ်လပ်ရေးရရှိခဲ့သည်။ အင်္ဂလိပ်တို့၏ လက်အောက်တွင် နေထိုင်ခဲ့ရသည့်နှစ် အချိန်ကာလတလျောက်လုံး မြန်မာနိုင်ငံကို အင်္ဂလိပ်တို့က ၎င်းတို့၏နိုင်ငံတွင်

ကျင့်သုံးသည့် ဥပဒေ စနစ်များအတိုင်း အုပ်ချုပ်ခဲ့၊ တရားစီရင်ခဲ့သည့်အတွက် မြန်မာနိုင်ငံတွင် အင်္ဂလိပ်လိုရာ ဥပဒေစနစ်^၉ သည် လွတ်လပ်ရေးရပြီးသည့်နောက်ပိုင်းတွင်လည်း ဆက်လက် ကျင့်သုံးသည်ကိုတွေ့ရှိရသည်။ ၁၉၄၈ ခုနှစ်တွင် စတင်အာဏာသက်ရောက်သည့် ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေတွင် ယခင်လိုက်နာကျင့်သုံးခဲ့သည့် တရားဥပဒေများကို ဆက်လက်ကျင့်သုံး မည်ဖြစ်ကြောင်း အတိအလင်း ဖွင့်ဆိုပြဋ္ဌာန်းထားသည်ကိုလည်း တွေ့ရမည်ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် လည်း ယခင်အင်္ဂလိပ်တို့အုပ်ချုပ်စဉ်က ပရိမီကောင်စီ^{၁၀} သို့ တင်သွင်းရသည့် အမှုကိစ္စများကို တရားရုံးချုပ်သို့ တင်သွင်းစေပြီး နိုင်ငံတော်၏ အမြင့်ဆုံး တရားရုံးချုပ်ကသာ စစ်ဆေးစီရင်ခွင့်ရှိသည့် အခွင့်အာဏာရရှိလာခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် စာချွန်လွှာအမိန့်များ သည် တရားရုံးချုပ်ကသာ လက်ခံစစ်ဆေး စီရင်ဆုံးဖြတ်ခွင့်ရှိသည့် စာချွန်လွှာများဖြစ်လာပါ သည်။ နိုင်ငံရေးကိစ္စရပ်များနှင့် ဖမ်းဆီးထိမ်းသိမ်းခြင်းခံရသူများ၊ မတရား ချုပ်နှောင်ဖမ်းဆီး ခြင်း ခံရသူများအနေဖြင့် ရှေ့တော်သွင်းစာချွန်တော်ဖြင့် ထိရောက်မြန်ဆန်သော ကုစားမှု များ ရယူနိုင်ခဲ့သည်ကိုလည်း တွေ့ရှိရသည်။

၁၉၄၈ ခုနှစ် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ၏ ပုဒ်မ (၂၄) တွင် ရာဇဝတ်ဥပဒေဆိုင်ရာ အခွင့် အရေးများနှင့်ပတ်သက်၍ ပြုလုပ်မှုတခုကိုပြုသည့်အခါက အတည်ဖြစ်နေသော တရားဥပဒေ ကို ကျူးလွန်သည့်အတွက်မှတစ်ပါး၊ မည်သူ့ ကိုမျှ ပြစ်မှုထင်ရှားမစီရင်ရ။ ထို့အပြင် ပြစ်မှုကို ပြုလုပ်သည့်အခါက အတည်ဖြစ်နေသော တရားဥပဒေအရ ပေးနိုင်သော အပြစ်ဒဏ်ထက် ပို၍ ကြီးလေးသော အပြစ်ဒဏ်ကိုလည်း မည်သူ့ကိုမျှမပေးရ။

ဖွဲ့စည်းပုံအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေအရ ကာကွယ်နိုင်၊ ရယူနိုင်သောနည်းလမ်းများနှင့် ပတ် သက်၍ ပုဒ်မ ၂၅(၁) တွင် ဤအခန်း၌ ပေးအပ်ထားသော အခွင့်အရေးတခုခုကို ရယူရန် တရားလွှတ်တော်ချုပ်အား၊ သက်ဆိုင်ရာနည်းလမ်းများဖြင့် လျှောက်ထား၍ ရယူပိုင်ခွင့်ရှိ သည်။ ပုဒ်မ ၂၅(၂) တွင် ဤကိစ္စနှင့်စပ်လျဉ်း၍ အခြားတရားရုံးများအား အပ်နှင်းထားသော အာဏာများကို မထိခိုက်စေဘဲ၊ ဤအခန်း၌ ပေးအပ်ထားသော အခွင့်အရေးနှင့်သင့်လျော် သည့် ရှေ့တော်သွင်းစာချွန်တော်အမိန့်၊ အာဏာပေးစာချွန်တော်အမိန့်၊ တားမြစ်စေ စာချွန် တော်အမိန့်၊ အာဏာပိုင်မေးစာချွန်တော်အမိန့်၊ အမှုခေါ်စာချွန်တော်အမိန့်၊ ထိုစာချွန်တော် အမိန့်များ၏ သဘောမျိုးပါသော အမိန့်များကို ထုတ်ဆင့်နိုင်ရန် တရားလွှတ်တော်ချုပ်၌ အာဏာရှိရမည်ဟူ၍ အတိအလင်း ပြဋ္ဌာန်းခဲ့သည်။

စီမံခန့်ခွဲရေးဆိုင်ရာ တရားစီရင်မှုများနှင့်ပတ်သက်၍လည်း - ပုဒ်မ (၁၅၀) တွင် ဤ အခြေခံဥပဒေအရ ခန့်ထားသော တရားသူကြီးသော်လည်းကောင်း၊ တည်ထောင်ထား သော တရားရုံးသော်လည်းကောင်း မဟုတ်စေကာမူ၊ ကန့်သတ်ထားသည့် တရားစီရင်ရေး ဆိုင်ရာ အလုပ်ဝတ္တရားများကိုဖြစ်စေ၊ အာဏာများကိုဖြစ်စေ၊ သုံးစွဲဆောင်ရွက်စေရန်၊ တရား ဥပဒေဖြင့် ကျနစွာ လွှဲအပ်ခြင်းခံရသောသူ၏ သို့တည်းမဟုတ် အဖွဲ့၏ သုံးစွဲဆောင်ရွက်မှု၌ ခိုင်လုံခြင်းရှိသည်ကို ဤအခြေခံဥပဒေရှိ မည်သည့်ပြဋ္ဌာန်းချက်ကမျှ ပျက်ပြယ်အောင်မပြုရ။

ပုဒ်မ ၁၅၁ (၁) တရားလွှတ်တော်ချုပ်၏ ထင်မြင်ယူဆချက်ကို ယူရလောက်အောင် ပြည်သူများအတွက် အရေးကြီးသည်ဟူသော ဥပဒေကြောင်းဆိုင်ရာ ပြဿနာတရပ် ပေါ် ပေါက်လာသည်ဟုသော်လည်းကောင်း၊ ပေါ်ပေါက်ရန် အကြောင်းရှိသည်ဟုသော်လည်း

ကောင်း၊ နိုင်ငံတော်သမတသည် မည်သည့်အခါ၌မဆို ထင်မြင်ယူဆခဲ့သော်၊ ထိုပြဿနာကို စဉ်းစားရန် တရားလွှတ်တော်ချုပ်သို့ လွှဲအပ်နိုင်သည်။ တရားလွှတ်တော်ချုပ်ကလည်း ထိုပြဿနာနှင့်စပ်လျဉ်း၍ လျော်ကန်သင့်မြတ်သည့်အတိုင်း ကြားနာစစ်ဆေးပြီးနောက်၊ နိုင်ငံတော် သမတထံ အစီရင်ခံရမည်။

ပုဒ်မ ၁၅၂။ တရားလွှတ်တော်ချုပ်က ဆုံးဖြတ်ကြေညာလိုက်သော တရားဥပဒေသည် ပြည်ထောင်စုနိုင်ငံ၏ အာဏာပိုင်နက်အတွင်းရှိ တရားရုံးအားလုံးအပေါ်တွင် သက်ဆိုင်နိုင် သမျှ သက်ဆိုင်သည်အထိ၊ အာဏာတည်သည်ဟူ၍လည်းကောင်း ထိုတရားရုံးများက လိုက်နာရမည်ဟူ၍လည်းကောင်း အသိအမှတ်ပြုရမည်။

ပုဒ်မ ၁၅၃။ ဤအခြေခံဥပဒေအရ ပေးအပ်ထားသော တရားစီရင်ပိုင်ခွင့်အာဏာကို တရားလွှတ်တော်ချုပ်က ပိုမိုထိရောက်စွာ သုံးစွဲနိုင်စေခြင်းအလို့ငှာ လိုအပ်သည်ဟု သို့တည်းမဟုတ် အလိုရှိထိုက်သည်ဟု ထင်မြင်ယူဆနိုင်၍၊ ဤအခြေခံဥပဒေရှိ ပြဋ္ဌာန်းချက် များနှင့်လည်း မညီမညွတ်မဖြစ်သော ထပ်ဖြည့်အာဏာများကို တရားလွှတ်တော်ချုပ်အား ပေးအပ်ရန် ပါလီမန်သည် အက်ဥပဒေဖြင့် ပြဋ္ဌာန်းနိုင်သည် စသဖြင့် တရားစီရင်ရေးနှင့် တရား ရုံးများ၏ စီရင်ပိုင်ခွင့်၊ လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာများကို တရားလွှတ်တော်ချုပ်အား အပ်နှင်း၍ ဆောင်ရွက်စေခဲ့သည်ကို တွေ့ရှိနိုင်ပေသည်။ ထို့ကြောင့်လည်း ၁၉၆၂ တော်လှန်ရေးကောင် စီအစိုးရ မတက်မီအချိန်အထိ စာချွန်အမိန့်များကို လျှောက်ထားနိုင်ခဲ့သည်။

၁၉၆၂ တော်လှန်ရေးကောင်စီတက်လာသည့် နောက်ပိုင်းတွင် အလုပ်သမား၊ တောင် သူလယ်သမားများ၏ မှုခင်းများကို အလုပ်သမားကိုယ်စားလှယ်၊ တောင်သူလယ်သမား ကိုယ်စားလှယ်များပါဝင်သော ဝါဏီဇူ ပဋိပက္ခကော်မတီ၊ မြေယာကော်မတီများကသာ အပြီးသတ်စစ်ဆေးရန်နှင့် အချိန်ကုန်၊ ငွေကုန်ခံ၍ အထက်တရားရုံး အဆင့်ဆင့်သို့ တက်ပြီး ကုစားမှုတောင်းခံခြင်းကို ပိတ်ပင်ရန်၊ ကုစားချက်များကို သက်ဆိုင်ရာ ဥပဒေများတွင် ထည့် သွင်းပြဋ္ဌာန်းခဲ့သည်။ ၎င်းတို့မှာ-

- (၁) ၁၉၂၉ ခုနှစ် ဝါဏီဇူ ပဋိပက္ခ အက်ဥပဒေပုဒ်မ (၈) ပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်ကို ၁၉၆၃ ခုနှစ် ဝါဏီဇူ ပဋိပက္ခ ဥပဒေကို ပြင်ဆင်သည့်ဥပဒေ ပြဋ္ဌာန်း၍ ပြင်ဆင်ခဲ့သည်။ ၎င်းပြင်ဆင် ပြဋ္ဌာန်းသော အက်ဥပဒေ ပုဒ်မ (၈) ပြင်ဆင်ချက်အရ ယခင် ဝါဏီဇူပဋိပက္ခ ကော်မတီ သို့ အပ်နှင်းထား၍ ဝါဏီဇူပဋိပက္ခမှုခင်းများကို ကြားနာ စီရင်ဆုံးဖြတ်ပေးပါသည်။ ၎င်း ပြင်ဆင်သည့်ဥပဒေ ပုဒ်မ (၈) ပုဒ်မခွဲ (၉) တွင် ဗဟိုအလုပ်သမားကော်မတီက စီရင်ဆုံး ဖြတ်သောအမိန့်ကို မည်သည့်တရားမရုံး သို့မဟုတ် ပြစ်မှုဆိုင်ရာတရားရုံးသို့ ၎င်း ပြဿနာနှင့်ပတ်သက်၍ တက်ရောက်ခွင့်မရှိစေရ။ သို့တည်းမဟုတ် တရားရုံးချုပ်သို့ အမှုခေါ်စာချွန်ဖြင့် တင်သွင်းခွင့်မရှိစေရဟူ၍လည်းကောင်း၊ တပန် ပုဒ်မ (၈) ပုဒ်မခွဲ (၁၀) တွင် ဗဟိုအလုပ်သမားကော်မတီ၏ ဆုံးဖြတ်ချက်ကို ပြည်ထောင်စုတရားစီရင် ရေးအက်ဥပဒေ ပုဒ်မ (၆) တွင် မည်သို့ပင်ပြဋ္ဌာန်းပါရှိစေကာမူ တရားရုံးချုပ်သို့ အယူခံ ဝင်ခွင့်မရှိစေရဟူ၍ ပြဋ္ဌာန်းထားပါသည်။
- (၂) ၁၉၆၃ ခုနှစ် သီးစားချထားရေးဥပဒေ ပုဒ်မ (၇) တွင် သီးစားချထားရေးကိစ္စရပ်များ ဆောင်ရွက်ရန် အာဏာအပ်နှင်းထားသော ပုဂ္ဂိုလ် သို့မဟုတ် အဖွဲ့အစည်းများ ခန့်

အပ်ဖွဲ့စည်းနိုင်ကြောင်း ပြဋ္ဌာန်း၍ ပုဒ်မ (၈) ပုဒ်မ (၇) အရ အာဏာလွှဲအပ်ခြင်းခံရသော သို့မဟုတ် ပုဂ္ဂိုလ်တဦးဦး သို့မဟုတ် အဖွဲ့အစည်းတခုခုက ဤဥပဒေနှင့်အညီဖြစ်စေ၊ ဤဥပဒေအရပြုသည့် နည်းဥပဒေများနှင့်အညီဖြစ်စေ ချမှတ်သည့်အမိန့်ကို မည်သည့် တရားမရုံး သို့မဟုတ် အခွန်ရုံးတွင်မျှ ငြင်းဆိုပိုင်ခွင့်မရှိစေရ။ ထိုအမိန့်ကို အယူခံဝင်လိုက ဤဥပဒေအရပြုသည့် နည်းဥပဒေများဖြင့် သတ်မှတ် သော အဖွဲ့အစည်းတခုခုတွင်သာ အယူခံဝင်နိုင်သည်ဟူ၍ ပြဋ္ဌာန်းထားသည်။ ထို့အပြင် ၁၉၆၃ ခုနှစ် သီးစားချထားရေး နည်းဥပဒေ အပိုဒ် ၁၅ တွင် အယူခံဝင်ခွင့် အဆင့်ဆင့်နှင့်ပတ်သက်၍ ပြဋ္ဌာန်းထားရာ တွင် ၎င်းနည်းဥပဒေ အပိုဒ် ၁၅ (၄) တွင် ဗဟို မြေယာကော်မတီ၏ ဆုံးဖြတ်ချက်သည် အပြီးအပြတ် အတည်ဖြစ်စေရမည် ဟူ၍ ပြဋ္ဌာန်းထားသည်ကို တွေ့ရသည်။

အဆိုပါပြဋ္ဌာန်းချက်များအရ အမြင့်ဆုံးတရားရုံးချုပ်မှ စာချွန်တော်အမိန့်များ ထုတ် ဆင့်၍ ကုစားမှုပေးခြင်းကို ခွင့်မပြုသည့်အပြင် ၁၉၇၃ ခုနှစ်တွင် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေအသစ် ကို ရေးဆွဲပြဋ္ဌာန်းပြီးနောက် တရားရုံးများ အဆင့်ဆင့်ပြောင်းလဲဖွဲ့စည်းသည့်အခါတွင် စာချွန် တော်အမိန့်များထုတ်ဆင့်သည့် အခွင့်အာဏာနှင့်ပတ်သက်၍ မကျင့်သုံးတော့ပေ။ ၁၉၇၄ ခုနှစ် ပြည်သူ့ တရားသူကြီးအဖွဲ့ဥပဒေသည် ပြည်ထောင်စု တရားစီရင်ရေးအက်ဥပဒေကို လွှမ်းမိုးပြဋ္ဌာန်းလိုက်သည့်အတွက် တရားစီရင်ရေးသဘောဆန်သည့် စီမံခန့်ခွဲရေးအာဏာ ပိုင်တို့၏ လုပ်ဆောင်ချက်များအပေါ် တရားစီရင်ရေးဌာန၊ တရားရုံးချုပ်မှ ကြီးကြပ်ကွပ်ကဲ ခြင်းမရှိတော့ပေ။ တရားရုံးအဆင့်ဆင့်တွင် လိုက်နာကျင့်သုံးရန် အမှုခေါ်စာချွန်လွှာတရပ်ကို သာ တရားရုံးချုပ်မှ ကျင့်သုံးနိုင်တော့သည်ကို တွေ့ရသည်။

၁၉၇၄ ခုနှစ် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ။

ပြစ်မှုဆိုင်ရာကျင့်ထုံးဥပဒေ ပုဒ်မ ၄၉၁ တွင် တရားလွှတ်တော်မှ မိမိ၏ စီရင်ပိုင်ခွင့် နယ်ပယ်အတွင်း ဥပဒေနှင့်မညီသော မမှန်မကန်သော ဖမ်းဆီးချုပ်နှောင်ထားခြင်းခံရသူများ အတွက် ရှေ့တော်သွင်း စာချွန်တော်အမိန့်သဘောမျိုး သက်ရောက်သည့်အမိန့်ကို ထုတ် ဆင့်၍ ဖမ်းဆီးချုပ်နှောင်ထားသူကို ရုံးရှေ့သို့ တင်သွင်း၍ စစ်ဆေးရန် (သို့မဟုတ်) မတရား သော ဖမ်းဆီးချုပ်နှောင်ခြင်း၊ မမှန်မကန်သော ဖမ်းဆီးချုပ်နှောင်ခြင်းဖြစ်ကြောင်း ယုံကြည်ပါက ထိုသူအား ဖမ်းဆီးချုပ်နှောင်ထားခြင်းမှလွတ်ရန် အမိန့်ချမှတ်နိုင်သည့် အာဏာပြဋ္ဌာန်းထား သော်လည်း နိုင်ငံရေးပုဒ်မများ၊ အထူးဥပဒေပြဋ္ဌာန်းချက်များအရ မတရားဖမ်းဆီးခံရသည့် ကိစ္စရပ်များတွင် ထိုအချိန်က ပြန်လည်ဖွဲ့စည်းသည့် တရားရုံးများက လိုက်နာကျင့်သုံးခြင်း မပြုသည်ကိုလည်း တွေ့ရှိရသည်။

၁၉၇၄ ခုနှစ်တွင် တော်လှန်ရေးကောင်စီသည် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေကို ရေးဆွဲ အတည်ပြုပြီး အဖြူတေပါတီမှ မြန်မာ့ဆိုရှယ်လစ်လမ်းစဉ်ပါတီကို ဖွဲ့စည်းတည်ထောင်ခဲ့ သည်။ ၁၉၇၄ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၆၅ တွင် နိုင်ငံတော်၏ အာဏာပိုင်အဖွဲ့အစည်း တရပ်ရပ်တွင်ပါဝင်သော သို့မဟုတ် နိုင်ငံတော်၏ အာဏာပိုင်အဖွဲ့အစည်းတရပ်ရပ် သို့မ ဟုတ် ဝန်ထမ်းတဦးဦး သို့မဟုတ် ဝန်ထမ်းအဖွဲ့အစည်းတရပ်ရပ်က ပြည်သူတို့အပ်နှင်းထား သော အခွင့်အာဏာကို အလွဲသုံးစားပြုသဖြင့် နိုင်ငံသားတဦးဦး၏ အခွင့်အရေးတရပ်ရပ်

ထိခိုက်နစ်နာခဲ့လျှင် ယင်းပုဂ္ဂိုလ် သို့မဟုတ် အဖွဲ့အစည်းကို တရားစွဲပိုင်ခွင့်ရှိသည်။ ထိခိုက် နစ်နာမှုအတွက် လျော်ကြေးတောင်းခံပိုင်ခွင့်ရှိသည်။ ယင်းကိစ္စအတွက် ဥပဒေပြဋ္ဌာန်းထားရ မည်ဟုပါရှိခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် ၁၉၇၅ ခုနှစ်တွင် ပြည်သူ့လွှတ်တော် ဥပဒေအမှတ် (၂)ဖြင့် နိုင်ငံသားများ၏ အခွင့်အရေးကို ကာကွယ်စောင့်ရှောက်သည့်ဥပဒေကို ထုတ်ပြန် ပြဋ္ဌာန်းခဲ့ သည်။ ယင်းဥပဒေအရ မတရားဖမ်းဆီးချုပ်နှောင်ခံရခြင်း၊ ထိန်းသိမ်းခံရခြင်း စသည့် ကိစ္စရပ် များအတွက် ဖမ်းဆီးသည့်ဝန်ထမ်း သို့မဟုတ် အဖွဲ့အစည်းအား တရားစွဲဆိုခွင့်နှင့် နစ်နာမှုအ တွက် လျော်ကြေးတောင်းခံနိုင်ခွင့် ရရှိလာမည်ဖြစ်သည်။ ၁၉၇၄ ခုနှစ်တွင် အတည်ပြုပြဋ္ဌာန်း ခဲ့သည့် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေအရ စာချွန်တော်အမိန့်များ လျှောက်ထား၍ မိမိနစ်နာမှုအ တွက် ကုစားမှုရယူနိုင်သောနည်းလမ်းများ မရှိတော့သည်ကို တွေ့ရှိရသည်။ မိမိ၏နစ်နာချက် များကို ကုစားမှုရယူနိုင်ရန် ၁၉၇၅ ခုနှစ်တွင် နိုင်ငံသားများ၏ အခွင့်အရေးများ ကာကွယ် စောင့်ရှောက် သည့်ဥပဒေကို ပြည်သူ့လွှတ်တော် ဥပဒေအမှတ် (၂) ပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်များအရ နိုင်ငံတော်ကောင်စီကသာ ဆောင်ရွက်ခွင့်ရှိသည်ကို တွေ့ရှိရသည်။

သို့သော် တဆက်တည်းမှာပင် နိုင်ငံသားများ၏အခွင့်အရေးကို ကန့်သတ်သည့် ဥပဒေ တရပ်ဖြစ်သော နိုင်ငံတော်အား နှောက်ယှက်ဖျက်ဆီးလိုသူများ၏ အန္တရာယ်မှ ကာကွယ် သည့်ဥပဒေကို ၁၉၇၅ ခုနှစ် ပြည်သူ့လွှတ်တော် ဥပဒေအမှတ် (၃) ဖြင့် ထုတ်ပြန်ကြေညာ ခဲ့သည်။ ထိုဥပဒေပုဒ်မ (၃) အရ နိုင်ငံတော်၏ အချုပ်အခြာအာဏာနှင့် နိုင်ငံတော်လုံခြုံရေး ကိုဖြစ်စေ၊ အများပြည်သူတို့၏ အေးချမ်းသာယာရေးကိုဖြစ်စေ ထိပါးမည့်အန္တရာယ်မှ ကြို တင်ကာကွယ်နိုင်ရန် နိုင်ငံသားများ၏ အခွင့်အရေးကို လိုအပ်သလို ကန့်သတ်နိုင်ကြောင်း ပြဋ္ဌာန်းထားသည်။ ကြိုတင်ကာကွယ်သည်ဟူသော အကြောင်းပြချက်ဖြင့် ဖမ်းဆီးချုပ်နှောင် ခြင်းခံထားရသူဖြစ်ပါက နိုင်ငံသားများ၏အခွင့်အရေးကို ကာကွယ်စောင့်ရှောက်သည့်ဥပဒေ အရ သက်သာခွင့်၊ နစ်နာကြေး၊ လျော်ကြေး၊ စသည်တို့ကို တရားစွဲဆို၍ တောင်းခံနိုင်မည် မဟုတ်ပေ။ ထို့ကြောင့် နိုင်ငံသားများ၏ အခွင့်အရေးကို ကာကွယ်စောင့်ရှောက်သည့် ဥပဒေ ပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်များသည် ပေးကားပေး၏ မရဆိုသည့်သဘော သက်ရောက်နေပါသည်။

၁၉၇၅ နိုင်ငံတော်အား နှောက်ယှက်ဖျက်ဆီးလိုသူများ၏အန္တရာယ်မှ ကာကွယ်သည့် ဥပဒေသည် ထိုအချိန်ကဖြစ်ပွားခဲ့သည့် အလုပ်သမားသပိတ်များ၊ ဦးသန့်အရေးအခင်းနှင့် သခင်ကိုယ်တော်မှိုင်း ရာပြည့်လှုပ်ရှားမှုများတွင်ပါဝင်သည့် အရေးပါသူများအား ဖမ်းဆီးထိန်း သိမ်းနိုင်ရန်အတွက်လည်းကောင်း၊ နိုင်ငံရေးအရ သဘောထားကွဲလွဲသူများကို ဖမ်းဆီး ထိန်းသိမ်းနိုင်ရန်အတွက်လည်းကောင်း ရည်ရွယ်၍ ထိုဥပဒေကို ရေးဆွဲပြဋ္ဌာန်းခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။ ယခုအခါ ၁၉၇၄ ခုနှစ်တွင် ရေးဆွဲအတည်ပြုခဲ့သည့် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေကို ဖျက်သိမ်းပြီးဖြစ်သော်လည်း နိုင်ငံတော်အား နှောက်ယှက်ဖျက်ဆီးလိုသူများ၏ အန္တရာယ်မှ ကာကွယ်သည့်ဥပဒေကို နဝတ၊ နအဖ လက်ထက်တွင် ယနေ့တိုင် ကျင့်သုံးနေဆဲဖြစ်သည်။

ထို့ကြောင့် နိုင်ငံတော်နိုင်ငံ၏ ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေကို ရေးဆွဲသည့်အခါတွင် အဓိကအခန်းကဏ္ဍမှ ပါဝင်ရသည့် ပြည်သူ့လူထုများအနေဖြင့် မိမိတို့၏ အခွင့်အရေးများ ကို အကာအကွယ်ရယူနိုင်ရန်၊ နစ်နာမှုများကို ကုစားနိုင်ရန် မည်သည့် ဥပဒေပြဋ္ဌာန်းချက် များကို ထည့်သွင်းရေးဆွဲရမည်ဆိုသည့်အချက်များကို ကြိုတင်ပြင်ဆင်ထားရန်လည်း လို

အပ်လာပေသည်။ မြန်မာနိုင်ငံအား အနာဂတ် ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုကို ဖွဲ့စည်းတည်ထောင်သည့်အခါ ရေးဆွဲမည့် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတွင် နိုင်ငံတကာမှ ပြဋ္ဌာန်းထားသည့် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေများ၊ မြန်မာနိုင်ငံတွင် လိုက်နာကျင့်သုံးခဲ့သည့် ၁၉၄၈ ခုနှစ်တွင် အတည်ပြုပြဋ္ဌာန်းသည့် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ၊ ၁၉၇၄ တွင်တကြိမ် ထပ်မံရေးဆွဲသည့် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတို့ကို နှိုင်းယှဉ်၍ ပြန်လည်သုံးသပ်ရန် လိုအပ်လာကြောင်း တင်ပြလိုက်ရပေသည်။

End Notes

1. Common Law System
2. Prerogative Power
3. Writs
4. Prerogative Writs
5. Excess of Jurisdiction
6. Lack Lack of Jurisdiction
7. Refusal to exercise Jurisdiction
8. Error of Law on the face of Record (speaking order)
9. Break of Rules Natural Justice
10. The American Heritave Dictionary of the English Language, Third Edition © 1992
Houghton Mifflin Co. Electronic version lic'd from and portions © 1995 INSO Corporation. All rts rsvd.
11. Right to Liberty
12. The American Heritage Dictionary of the English Language, Third Edition © 1992
Houghton Mifflin Co. Electronic version lic'd from and portions © 1995 INSO Corporation. All rts rsvd.
13. The American Heritage Dictionary of the English Language, Third Edition © 1992
Houghton Mifflin Co. Electronic version lic'd from and portions © 1995 INSO Corporation. All rts rsvd.
14. The American Heritage Dictionary of the English Language, Third Edition © 1992 Houghton Mifflin Co. Electronic version lic'd from and portions © 1995 INSO Corporation. All rts rsvd.
15. The American Heritage Dictionary of the English Language, Third Edition © 1992 Houghton Mifflin Co. Electronic version lic'd from and portions © 1995 INSO Corporation. All rts rsvd.
16. Rights and Remedies
17. Legal Right
18. Legal Remedy
19. Right
20. Privilege
21. Common Law System
22. Privy Council

ဥပဒေရေးရာ

ဥပဒေရေးရာ သတင်းအတိုအထွာများ

မှတ်တမ်းနှင့် လူတေသနဌာန
မြန်မာနိုင်ငံရှေ့နေများကောင်စီ

အမျိုးသားညီလာခံ ခေတ္တရပ်နား

မြန်မာစစ်အစိုးရက ဦးစီးကျင်းပနေသော ဒီမိုကရေစီသို့ဦးတည်သည့် ပထမခြေလှမ်း ဟုခေါ်သော အမျိုးသားညီလာခံ ကို ဇူလိုင်လ ၉ ရက်နေ့က ခေတ္တရပ်ဆိုင်းလိုက်သည်။

အမျိုးသားညီလာခံသည် ဝန်ကြီးချုပ် ဗိုလ်ချုပ်ကြီး ခင်ညွန့်၏ လမ်းပြမြေပုံအချက် (၇) ချက်၏ ပထမခြေလှမ်းဖြစ်သော်လည်း ၁၉၉၆ ခုနှစ်က ရပ်ဆိုင်းထားသော အမျိုးသားညီလာ ခံ၏ အဆက်ဖြစ်သည်။ ၁၉၉၆ ခုနှစ် အမျိုးသားညီလာခံတွင် တက်ရောက်သူ ကိုယ်စားလှယ် (၇၀၂) ဦးရှိပြီး အဲန်အဲလ်ဒီနှင့် အဓိကတိုင်းရင်းသား နိုင်ငံရေးပါတီများမှ ကိုယ်စားလှယ်များ လည်းပါဝင်သည်။

၂၀၀၄ ခု မေလ (၁၈) ရက်နေ့တွင် ပြန်လည်ကျင်းပနေသော အမျိုးသားညီလာခံမှာ ကိုယ်စားလှယ်ဦးရေ (၁၀၈၈) ဦးရှိသော်လည်း အဲန်အဲလ်ဒီနှင့် အခြားတိုင်းရင်းသား နိုင်ငံရေး ပါတီများမှ ကိုယ်စားလှယ်များ တက်ရောက်ခြင်းမရှိပေ။ အဲန်အဲလ်ဒီခေါင်းဆောင် ဒေါ်အောင် ဆန်းစုကြည်နှင့် ဦးတင်ဦး အပါအဝင် နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသားများစွာကို စစ်အစိုးရမှ ဖမ်းဆီး ထားဆဲဖြစ်သည်။

ကုလသမဂ္ဂ အပါအဝင် နိုင်ငံတကာအစိုးရများမှ ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်နှင့် နိုင်ငံရေး ပါတီများကို အမျိုးသားညီလာခံတက်ရောက်ခွင့်ပေးရန် စစ်အစိုးရအား ဖိအားပေးနေသည့် ကြားမှ ထိုဖိအားပေးမှုကို လစ်လျူရှုကာ စစ်အစိုးရမှ ကျင်းပခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။

အမျိုးသားညီလာခံသည် တင်းကြပ်စွာ လုံခြုံရေးချထားခြင်း၊ ညီလာခံနှင့်ပတ်သက် သော သတင်းအမှောင်ချထားခြင်း၊ ပွင့်လင်းစွာ ဆွေးနွေးခွင့်မရခြင်းတို့ကြောင့် အဓိပ္ပါယ်မဲ့ သောညီလာခံဟု ဝေဖန်သူများကဆိုသည်။ အဲန်အဲလ်ဒီ ပြောရေးဆိုခွင့်ရှိသူ အလုပ်အမှု ဆောင်အဖွဲ့ဝင် ဦးလွင်ကလည်း ယွင်အတည်ပြုထားခဲ့သော အခြေခံမူ (၁၀၄) ချက်မှာလည်း ညီလာခံတွင် တရားဝင်ဆွေးနွေးတင်ပြခြင်း မပြုလုပ်ဘဲ မမိမ့်တပတ်လုပ်၍ အတည်ပြုခဲ့ ကြောင်း၊ အဖွဲ့ချုပ်မှ အချက်အလက်တချို့တင်ပြထားစဉ်မှာ ညီလာခံကို ရပ်နားခဲ့ကြောင်း၊

ညီလာခံရပ်နားချိန်မှာ ကြံ့ခိုင်ဖွံ့ဖြိုးရေးကို အခြေခံမူ (၁၀၄) ချက်ကို ထောက်ခံသည့် ဆန္ဒခံ ယူပွဲလုပ်ခဲ့ကြောင်း၊ ထိုအခါမှ (၁၀၄) ချက်ဆိုသည်ကို သိကြောင်း၊ ညီလာခံတွင် တင်ပြခြင်း မရှိဘဲ ညီလာခံနားနေချိန်မှာ ကြံ့ခိုင်ဖွံ့ဖြိုးရေးက ယင်းအချက်ကို ထောက်ခံပြီးနောက်မှ ညီလာခံသို့ တင်ပြခြင်းဖြစ်ကြောင်း ဦးလွင်က ရေဒီယိုမေးမြန်းခြင်းများတွင် ထုတ်ဖော်ပြော ဆိုခဲ့သည်။

ညီလာခံရပ်နားခြင်းနှင့်စပ်လျဉ်း၍ စိုက်ပျိုးရာသီဖြစ်နေသောကြောင့် ညီလာခံရပ်နား ရကြောင်း၊ စိုက်ပျိုးရာသီလွန်မှ ပြန်စသည်ဟုဆိုသော်လည်း ပြန်စမည့်ရက်အတိအကျ ဖော် ပြခြင်းမရှိပေ။

သို့သော်လည်း ညီလာခံရပ်ဆိုင်းရခြင်းမှာ အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေးအဖွဲ့ (၁၃)ဖွဲ့မှတင်ပြ သည့်အချက်များကို ညှိနှိုင်းမရနိုင်၍ ညီလာခံရပ်စဲခဲ့ရကြောင်း ဝေဖန်သူများကဆိုသည်။

တရုပ်ပြည်သူ့လွှတ်တော်၏ ဆုံးဖြတ်ချက်ကို
ဟောင်ကောင်ပြည်သူ့အများစု ဆန့်ကျင်

တရုပ်ပြည်သူ့လွှတ်တော်၏ ဆုံးဖြတ်ချက်ဖြစ်သည့် ဟောင်ကောင်၏ ခေါင်းဆောင် ရွေးကောက်မှုနှင့် ဥပဒေပြုအဖွဲ့ ရွေးကောက်တင်မြှောက်ခြင်းဆိုင်ရာတွင် တရုပ်ပြည်မက ပီတိုအာဏာသုံးခွင့်ရှိသည်ဟူသော တရုပ်ပြည်သူ့လွှတ်တော်၏ ဆုံးဖြတ်ချက်ကို မကြေ နပ်သဖြင့် ဟောင်ကောင်ရှိ ဥပဒေပြုအဆောက်အအုံ အပြင်ဘက်တွင် ဇူလိုင်လ (၂၃) ရက် နေ့က လူပေါင်း (၃၀၀၀) ကျော် စုရုံးဆန္ဒပြခဲ့ကြသည်။ ဟောင်ကောင် အခြေခံဥပဒေတွင် ပါဝင်သည့် ရွေးကောက်တင်မြှောက်ရေးဆိုင်ရာ အပိုဒ် (၂) ခုအား ပီကင်းကော်မတီက ပြန် လည်သုံးသပ်ခြင်း စတင်ပြုလုပ်ခဲ့သည်။ ၎င်းရွေးကောက်ပွဲဥပဒေကို ၂၀၀၇ ခုနှစ်မှ စ၍ ဟောင် ကောင်က ပြောင်းလဲနိုင်သည်ဟုဆိုသော်လည်း တဖက်တွင် ပီကင်းမှ အတည်ပြုချက်ကို ဦးစွာယူရမည်ဟု ဆုံးဖြတ်ချက်ကဆိုထားသည်။

လက်ရှိ ဟောင်ကောင်အုပ်ချုပ်ရေးမှူး တုံချီဟွာ သည် ပီကင်း၏ အနေအထားကို ထောက်ခံနေပြီး ဟောင်ကောင်၏ အဆင့်မြင့် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ရေးကို ဖယ်ရှားနေသည်ဟု ဆန္ဒပြလှုပ်ရှားသူကဆိုသည်။

စစ်တပ်အထူးအာဏာ အက်ဥပဒေ ရုပ်သိမ်းပေးရန် မဏိပူပြည်နယ်တွင် ဆန္ဒပြ

ဇူလိုင်လအတွင်းက မဏိပူအမျိုးသမီး တမ်ဂျမ်မနူရာမာဒေဝီ (Thangjam Mano-rama Devi) အား အာသံရိုင်ဖယ်အမှတ် (၁၇) မှ သတ်ဖြတ်ခဲ့သည့်နောက်ပိုင်း စစ်တပ် အထူးအာဏာ အက်ဥပဒေ (Armed forces Special Power Act 1958) အား ရုပ်သိမ်းပေးရန် မဏိပူရှိ အဖွဲ့ (၁၂) ဖွဲ့က ဆန္ဒပြတောင်းဆိုလျက်ရှိသည်။ ဩဂုတ်လ (၁၅) ရက်နေ့ နောက်ဆုံးထားပြီး ရုပ်သိမ်းပေးရန် ရာဇသံပေးထားသည်။ ဆန္ဒပြတောင်းဆိုမှုမှာ ပိုမိုပြင်းထန်လာ၍ ပြည်နယ်အစိုးရက အဆိုပါဥပဒေကို ပြည်နယ်မြို့တော် အင်ဖာမြူနီစပယ်

ဧရိယာအတွင်း၌ ရုပ်သိမ်းလိုက်ကြောင်း ကြေညာခဲ့သည်။ အင်ဖာမြူနီစီပယ် ဧရိယာမှာ ပြည်နယ်လူဦးရေစုစုပေါင်း၏ (၁၀) ရာခိုင်နှုန်းမျှသာရှိသော ယူရီပေါက်၊ ထန်မဲဆန်၊ ဆဂိုက် ဘတ်၊ ကဟူရိုင်း၊ ဆန်ဂျမိုင်း၊ ကိုင်ဆမ်သောင်နှင့် ယိုင်ဆကူလ် မဲဆန္ဒနယ်များပါဝင်သည်။ တောင်းဆိုသူများကမူ ထိုဥပဒေကို တပြည်နယ်လုံး၌ ရုပ်သိမ်းပေးရန် တောင်းဆိုလျက်ရှိ သည်။ မဏိပူပြည်နယ်သည် ခွဲထွက်ရေး လက်နက်ကိုင်သူပုန်များ အများအပြားရှိနေသဖြင့် အစိုးရအနေဖြင့် ထိုဥပဒေကို ရုပ်သိမ်းပေးရန် ခေါင်းခဲစရာ ဖြစ်နေပေသည်။

သေဒဏ်ချမှတ်ခံထားရသူများအား စစ်အစိုးရမှ ပြစ်ဒဏ်လျှော့

နိုင်ငံတော်သစ္စာဖောက်ဖျက်ပုံကန်မှုဖြင့် စွပ်စွဲသေဒဏ်ချမှတ်ခံထားရသော **First Eleven** အားကစားဂျာနယ် အယ်ဒီတာချုပ် ကိုဇော်သက်ထွေး အပါအဝင် လူ (၉) ဦးကို စစ်အစိုးရ ဗဟိုတရားရုံးက မေလ (၁၂) ရက်နေ့က ပြစ်ဒဏ်များ လျှော့ချပေးလိုက် ကြောင်း အေပီသတင်းတွင် ဖော်ပြထားသည်။

၎င်းတို့ (၉) ဦးအား ၂၀၀၃ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလ (၂၈) ရက်နေ့က ရန်ကုန်မြောက်ပိုင်း ခရိုင်တရားရုံးက သေဒဏ်ချမှတ်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ ကိုရွှေမန်း၊ နိုင်မင်းကြည့်နှင့် ဦးအေးမြင့် တို့သုံးဦးမှာ ကမ္ဘာ့အလုပ်သမားအဖွဲ့ချုပ် (အိုင်အယ်အို) ကို သတင်းပေးမှုနှင့် သေဒဏ်ချမှတ် ခံခြင်းဖြစ်သည်။

နိုင်ယက္ခ၊ ကိုဇာနည်ထွန်း၊ ကိုမျိုးထွေး၊ ဦးရွှေမန်းနှင့် ကိုအောင်လွန်းတို့အား တရား မဝင်အဖွဲ့အစည်းများနှင့်ဆက်သွယ်မှု၊ ပုန်းဖောက်ခွဲရန်လုပ်ဆောင်ခြင်း၊ နိုင်ငံတော်ခေါင်း ဆောင်များအား လုပ်ကြံရန် ထောက်လှမ်းခြင်းများ လုပ်ဆောင်သည်ဟုဆိုကာ သေဒဏ်ချ မှတ်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။

ဗဟိုတရားရုံးက ကိုဇော်သက်ထွေး၊ နိုင်မင်းကြည့်၊ ဦးမြင့်အေးနှင့် ကိုဇော်မျိုးသက် တို့လေးဦးအား သေဒဏ်မှ ထောင်ဒဏ် (၃) နှစ်သို့လည်းကောင်း၊ ကျန် (၅) ဦးဖြစ်သော ကိုဇာနည်ထွန်း၊ နိုင်ယက္ခ၊ ကိုမျိုးထွေး၊ ဦးရွှေမန်းနှင့် ကိုအောင်လွန်းတို့အား သေဒဏ်မှ ထောင်ဒဏ် တသက်တကျွန်းသို့လည်းကောင်း ပြောင်းလဲချမှတ်ခဲ့သည်။

ဆန္ဒပြသူနိုင်ငံရေးအကျဉ်းသားများ မြောင်းမြထောင်တွင် ရက်စက်စွာ နှိပ်ကွက်ခံရ

မြောင်းမြထောင်အတွင်း၌ ဆန္ဒပြသူနိုင်ငံရေးအကျဉ်းသားများကို အာဏာပိုင်များက ပြင်းထန်စွာနှိပ်ကွပ်ခဲ့ကြောင်း ထိုင်းနိုင်ငံအခြေစိုက် နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသားများ ကူညီစောင့် ရှောက်ရေးအသင်းက ဇွန်လ (၁၈) ရက်နေ့တွင် သတင်းထုတ်ပြန်ကြေညာခဲ့သည်။

ကြေညာချက်တွင် ထောင်အာဏာပိုင်များ၏ နှိပ်စက်မှုကို မခံမရပ်နိုင်၍ မြောင်းမြ ထောင်အတွင်း၌ နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသားများက ၂၀၀၃ ခုနှစ် ဩဂုတ်လ (၁၈) ရက်နေ့တွင်

ဆန္ဒပြခဲ့ကြကြောင်း၊ ထိုဆန္ဒပြမှုကို ထောင်ဝန်ထမ်းများက သေနတ်ဖောက် ဟန့်တားခဲ့ကြောင်း၊ နောက်နေ့တွင် အကျဉ်းဦးစီးဌာန ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ် ဦးဝင်းမြင့်နှင့်အဖွဲ့ လာရောက်စစ်ဆေးကြောင်း၊ ညွှန်ချုပ်က ယွှတ်ပေးရသည့်ကိစ္စသည် ထောင်အာဏာပိုင်များ၏ ဆင်ခြင်မှုကင်းမဲ့စွာ ပြုမူဆောင်ရွက်ခြင်းများကြောင့်ဖြစ်ကြောင်း၊ ဆန္ဒပြအကျဉ်းသားများကို အရေးယူခြင်း၊ အပြစ်ပေးခြင်းမပြုလုပ်ပါ။ အကျဉ်းသားများကလည်း အကျဉ်းထောင်စည်းကမ်းလိုက်နာ၊ ယခင်အတိုင်း ငြိမ်းချမ်းစွာနေထိုင်ကြရန် ပြောကြားခဲ့ကြောင်း ကြေညာချက်တွင် ဖော်ပြထားသည်။

နောက်တစ်ကြိမ်အကြားတွင် အကျဉ်းဦးစီးဌာန ညွှန်ကြားရေးမှူး ဦးဝင်းမြင့် နှင့် ထောင်ပိုင်၊ ထောင်မှူး၊ ဝန်ထမ်းများ၊ စစ်သားနှင့်ရဲသားများက ဆန္ဒပြမှုတွင် ရှေ့ဆုံးမှပါဝင်သူများကို သံချေကျင်းခတ်လိုက်ကြောင်း၊ နောက်ပိုင်းတွင် ထောင်ဝန်ထမ်းများက တာဝန်ချိန်တွင် အရက်အလွန်အကျွံသောက်ကြောင်း၊ ဆန္ဒပြမှုတွင်ပါဝင်သော အကျဉ်းသားများကို ရိုက်နှက်ကြောင်း၊ တိုက်ခန်းများသို့ပို့ဆောင်ခဲ့ကြောင်း၊ နောက်ပိုင်းတွင်လည်း မကြာခဏ ရိုက်ကြောင်း၊ ထိုသို့ ရိုက်နှက်ရာတွင် ညွှန်မှူး ဦးဝင်းမြင့် ကိုယ်တိုင်ပါသလို ၎င်းက အမိန့်ပေးစေခိုင်းသည်များရှိကြောင်းလည်း ကြေညာချက်တွင်ဖော်ပြထားသည်။ ဝါးရင်းတုတ်တွင် ငါးပိသုတ် ဤ အကျဉ်းသား ကိုကြင်ရွှေ၏ စအိုအတွင်း ထိုးသွင်း မွှေနှောကာရန် ဦးဝင်းမြင့်ကိုယ်တိုင် အမိန့်ပေးခဲ့ကြောင်း၊ ၎င်းကိုယ်တိုင် ထိုကိစ္စကို ကြည့်ရှုခဲ့ကြောင်း၊ ကိုသိန်းဦးမှာလည်း အာဏာပိုင်များ၏ ရိုက်နှက်မှုကြောင့် သေဆုံးသွားခဲ့ရကြောင်း၊ ဦးအောင်ကိုလေး (လပူတ္တာ) မှာလည်း ရိုက်နှက်မှုကြောင့် ခြေနှစ်ဖက် မသန်မစွမ်းဖြစ်ခဲ့ရပြီး စိတ်ရောဂါရရှိသွားကြောင်း၊ မတုတ်တုတ်၊ မသန်းသန်း၊ မဋ္ဌေးဋ္ဌေးတို့မှာလည်း ရိုက်နှက်ခံထားရသော ဒဏ်ရာကြောင့် သေဆုံးသွားရကြောင်း၊ ပြင်းထန်သော နေပူရှိန်အောက်တွင် ရေချိုးခိုင်းသောကြောင့် အကျဉ်းသားများ ရောဂါဖိစီးလာကြောင်း၊ အကျဉ်းသား ဦးဒေါင်းဘိုမှာလည်း ပြင်းထန်သော နေပူရှိန်အောက်တွင် ရေချိုးရ၍ ၂၆၊ ၄၊ ၂၀၀၄ နေ့တွင် ဦးဏော့ကံသွေးကြောပြတ် သေဆုံးသွားကြောင်း ကြေညာချက်တွင် ဖော်ပြထားသည်။

အကျဉ်းထောင်အတွင်း၌ ဤသို့ မတရားဖိနှိပ်မှု၊ နှိပ်စက်မှုများကို ကာကွယ်ပေးနိုင်သည့် အနေအထား ကင်းမဲ့လျက်ရှိနေသည်။ မြန်မာနိုင်ငံအတွင်း၌ လွတ်လပ်သော လူ့အခွင့်အရေးကော်မရှင်တရပ် လိုအပ်နေသည်မှာ အမှန်ပင်ဖြစ်သည်။

သံဃာအပါး ၂၀ ထောင်နှစ်ရှည်ချခံရ

နအဖ စစ်အစိုးရသည် သံဃာတော်အပါး (၂၀) အား အပစ်ရှာ၍ ထောင်ဒဏ် (၇) နှစ်စီ ချမှတ်ခဲ့ကြောင်း အမျိုးသားညွန့်ပေါင်းအစိုးရ သတင်းထုတ်ပြန်ရေးဌာနမှ ဇွန်လ (၉) ရက်နေ့တွင် သတင်းထုတ်ပြန်ခဲ့သည်။

အဖြစ်မှာ ၂၀၀၃ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလ (၄) ရက်နေ့တွင် စစ်ထောက်လှမ်းရေးမှ ကြီးမှူးပြီး မဟာဂန္ဓရုံကျောင်း (ရန်ကုန်) ၌ နေ့ဆွမ်းနှင့် ကထိန်သင်္ကန်းကပ်လှူပွဲကျင်းပခဲ့ကြောင်း၊ တပ်မတော်နှင့်မဆက်ဆံလိုသော သံဃာတော်များက ဆွမ်းဘုန်းခြင်းမပြုဘဲနေကြကြောင်း၊ ထိုသို့

ဆွမ်းမစားဘဲနေရန် ဦးဆောင်သည့် သံဃာတော်များ၏ ဘွဲ့ ကိုမှတ်ယူ ကာ နောက်ရက်တွင် အာဏာပိုင်များက ဖမ်းဆီးရန်မိန့်ကြားခဲ့သည်။

အာဏာပိုင်များက ကျောင်းသို့ရောက်လာကာ သံဃာတော်များအား ကျောင်းပိတ် လိုက်သဖြင့် မိမိဒေသသို့ပြန်ကြရန် ပြောဆိုကြောင်း၊ ကားများလည်း အဆင်သင့်ပြင်ထား ကြောင်း၊ ဆန္ဒပြဦးဆောင်သည့် သံဃာတော်များကို သီးခြားကားပေါ်သို့ တက် စေကြောင်း၊ ထိုကားကို အင်းစိန်ထောင်သို့ မောင်းပို့ခဲ့ကြောင်း၊ ၎င်းသံဃာတော်များအနက် သတင်းရရှိ သည့် သံဃာအပါး (၂၀) ၏ ဘွဲ့အမည်များမှာ အောက်ပါတိုင်း ဖြစ်သည်။

(၁) ရှင်စန္ဒဇောတိ မြင်းမူ (ရဟန်း)၊ (၂) ရှင်ဝိရဇယ - ရေတာရှည်၊ (၃) ရှင်စန္ဒရ - လှိုင်သာယာ၊ (၄) ရှင်ဝရသာမိ ကဲဘာရွာ၊ အရာတော်မြို့၊ (၅) ရှင်ခေမာစာရ - ဂန့်ဂေါ၊ (၆) ရှင်ဝေပုလ္လ - ဘီးလင်း၊ (၇) ရှင်ပညာသီဟ - မုံရွာ၊ (၈) ရှင်သာသန စလေ၊ (၉) ရှင်နွယ် - ရေဦး (၁၀) ရှင်ယုဂန္ဓရ - ဝက်လက်၊ (၁၁) ရှင်ကုဏ္ဍလ ဝက်လက်၊ (၁၂) ရှင်စက္ကန္တ ကွမ်းခြံ ကုန်း၊ (၁၃) ရှင်ဝိစိတ္တသာရ - မြင်းမူ၊ (၁၄) ရှင်ကုသလ ရွှေကင်ပန်း၊ (၁၅) ရှင်ဝါယာမိန္ဒ ဒီပဲ ယင်း၊ (၁၆) ရှင်သူရယ - (၁၇) ရှင်သီလာစာရ - (၁၈) ရှင်ပဏ္ဍလ (၁၉) ရှင်သုန္ဒန္တ (၂၀) ရှင်ဥတ္တရ ၊

အဆိုပါ သံဃာတော်များကို ပုဒ်မ ၂၉၅ (က)၊ ၅ (ဃ၊ ည) တို့ဖြင့် အင်းစိန်ထောင် တရားရုံးတွင် တရားစွဲဆိုပြီး (၁၉၊ ၁၊ ၀၄) နေ့တွင် ထောင်ဒဏ် (၇) နှစ်စီ အမိန့်ချမှတ်ခဲ့ ကြောင်း သတင်းထုတ်ပြန်ချက်တွင် ဖော်ပြထားသည်။

လွှတ်ရက်ကျော်အကျဉ်းသား (၂)ဦး
ပုဒ်မ ၁၀ (က) ဖြင့် ထပ်မံ ထိန်းသိမ်းခံရ

အင်းစိန်ထောင်အတွင်း အကျဉ်းကျနေသော လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ် နှစ်ဦးဖြစ်သည့် ဒေါက်တာ သန်းငြိမ်းနှင့် ဒေါက်တာ မေဝင်းမြင့်တို့အား အာဏာပိုင်များက ပုဒ်မ ၁၀ (က) တပ်ကာ ပြန်လည်ထိန်းသိမ်းလိုက်ကြောင်း နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသားများ ကူညီ စောင့်ရှောက် ရေးအဖွဲ့က ၂၀၀၄ ဩဂုတ်လ (၇) ရက်နေ့စွဲဖြင့် ထုတ်ပြန်သော ကြေညာချက်တွင် ဖော်ပြ ထားသည်။

ဒေါက်တာသန်းငြိမ်းနှင့် ဒေါက်တာ မေဝင်းမြင့် တို့နှစ်ဦးသည် ၁၉၉၇ ခုနှစ် အောက်တို ဘာလတွင် အကျဉ်းကျခံခဲ့ရပြီး ထောင်ဒဏ် (၇)နှစ်စီ ချမှတ်ခံခဲ့ရသည်။ ထောင်လွှတ်ရက် ကျော်လွန်နေပြီးဖြစ်သော ၎င်းတို့နှစ်ဦးအား အာဏာပိုင်များက ယွှဲကဲ့သို့ ပြန်လည်ထိန်း သိမ်းခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။

၂၀၀၃ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလတွင် ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်အား သွားတွေ့သည့် အိုင်ဗင် ဟိုး ကုပ္ပဏီအရာရှိ (ကနေဒါနိုင်ငံသား) နှင့်အတူ လိုက်ပါသွားသော အသက် ၄၆ နှစ်အရွယ် ကိုသက်လွင်အားလည်း အာဏာပိုင်များက ဖမ်းဆီးကာ ရာဇဝတ်ပုဒ်မတစ်ခုဖြင့် ထောင် ဒဏ် (၇) နှစ်ချမှတ်ခဲ့ကြောင်းလည်း အေအေပီပီ အဖွဲ့၏ ဇူလိုင်လ (၂) ရက်နေ့ ထုတ်ပြန်ကြေ ညာချက်တွင် ဖော်ပြထားသည်။

ပါကစ္စတန်နိုင်ငံမှ “ဂုဏ်သိက္ခာရှိသော သတ်ဖြတ်မှု”

ပါကစ္စတန်နိုင်ငံ စင်းဒေသရှိ ရိုကာပူရပ်ကွက်တွင် အိမ်ထောင်ရှိအမျိုးသားတစ်ဦးနှင့် အခြားအမျိုးသမီးပျိုတစ်ဦးတို့ လိင်ဖောက်ပြားနေသည်ဟူသောစွက်စွဲချက်ဖြင့် ၎င်းတို့နှစ်ဦးစလုံးကို ပစ်သတ်သော အမှုတစ်ရပ်ဖြစ်ပွားခဲ့သည်။ ထိုအမှုအား ပြည်နယ်အာဏာပိုင်နှင့် ပါကစ္စတန်အစိုးရမှ တစ်စုံတရာ အရေးယူဆောင်ရွက်ခြင်းမပြုသေးပေ။

သတင်းများအရ ၂၀၀၄ ခုနှစ် ဇွန်လ ၂၂ ရက်နေ့တွင် မစ်(စ)စတာအက်ဒူးရှာကော (အသက် ၁၉ နှစ်) နှင့် မစ်(စ)ရက်(ရှ)မန်း(အသက် ၃၀ နှစ်)တို့အား မစ်(စ)စတာအက်ဒူးရှာကော ၏ အစ်ကိုဖြစ်သူနှင့် အပေါင်းအပါတစ်ဦးတို့မှ သေနတ်ဖြင့်ပစ်သတ်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ ထိုသို့သတ်ဖြတ်ခဲ့သူနှစ်ဦးသည် ၎င်းတို့၏ မိသားစုနှင့် နယ်မြေရှိ ဂုဏ်သိက္ခာကို ထိန်းသိမ်းရန် အတွက် သတ်ဖြတ်ခြင်းဖြစ်သည်ဟုဆိုသည်။ ထိုအမှုအား အသတ်ခံရသူ အိမ်ထောင်သည် ၏အစ်ကိုမှ သက်ဆိုင်ရာရဲစခန်းသို့ အမှုဖွင့်တိုင်ကြားခဲ့သော်လည်း မည်သူ့ကိုမျှ ဖမ်းဆီးထိမ်းသိမ်းခြင်းမရှိသည့်အပြင် ဒေသခံများမှ ထိုအတွက် ထောက်ခံမှုပေး ကြသည်ဟုဆိုသည်။

ထိုသို့သောသတ်ဖြတ်မှုများသည် ပါကစ္စတန်နိုင်ငံ၏ နိုင်ငံတော်ဥပဒေများနှင့် အစ်စလမ်ဘာသာ၏ အယူဝါဒတို့အရ ဆန့်ကျင်နေသော်လည်း သက်ဆိုင်ရာအာဏာပိုင်များမှ တစ်စုံတရာထိရောက်စွာ အရေးယူဆောင်ရွက်ခြင်းမပြုနိုင်သောကြောင့် အထူးသဖြင့် စင်းဒေသတွင် ထိုသို့ “ဂုဏ်သိက္ခာရှိသော သတ်ဖြတ်မှု” များ ဆက်လက်ဖြစ်ပွားနေဆဲဖြစ်သည်။ ရိုးရာထုံးစံများအရ ပြစ်မှုကျူးလွန်သည့် အမျိုးသားရှင်ဘက်ရှိ ဆွေမျိုးသားချင်းများကို ပြစ်ဒဏ်ချမှတ်သည်ဟူသည်မှာ အလွန်ရှားပါးပြီး မိသားစု၏ဂုဏ်သိက္ခာအား ထိမ်းသိမ်းသော ထိုသို့သတ်ဖြတ်ခြင်းသည် ကောင်းသောလုပ်ရပ်ဖြစ်သည်ဟု ထင်မြင်ယူဆကြသည်။

မိသားစုဝင်များကို နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသားများနှင့် တွေ့ဆုံမပြုခြင်း

အစိုးရမှဖမ်းဆီးထိန်းသိမ်းထားခြင်းခံနေရသော အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ်၏ အဖွဲ့ဝင်များဖြစ်သည့် ဦးတင်မြင့်နှင့် ဒေါ်သန်းသန်းဌေးတို့အား ၎င်းတို့၏မိသားစုဝင်များမှ တွေ့ဆုံရန်အတွက် အာဏာပိုင်များမှ ခွင့်မပြုဟု သိရှိရသည်။ ၎င်းတို့၏မိသားစုဝင်များသည် ဇူလိုင်လ (၁၂) ရက်နေ့တွင် အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ်၏ ဥပဒေအကျိုးဆောင်အဖွဲ့မှ ရှေ့နေနှင့်အတူ အင်းစိန်ထောင်သို့ သွားရောက်ကာ ထိုအကျဉ်းသားများနှင့် တွေ့ဆုံခွင့်ရရှိရေးအတွက် တောင်းဆိုစာရေးသားပေးပို့ခဲ့သော်လည်း မအောင်မြင်ခဲ့ပေ။ ရန်ကုန်တိုင်း သင်္ကန်းကျွန်းမြို့နယ်၏ အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ် အတွင်းရေးမှူးဖြစ်သူ ဦးတင်မြင့်နှင့် မကွေးတိုင်း အန်အယ်ဒီအဖွဲ့ချုပ် အဖွဲ့ဝင်ဖြစ်သူ ဒေါ်သန်းသန်းဌေးတို့အား ၎င်းတို့၏ နိုင်ငံရေးလှုပ်ရှားမှုများကြောင့် အစိုးရမှ ဇူလိုင်လ (၇) ရက်နေ့တွင် ဖမ်းဆီးခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ ထို့နောက်ပိုင်းမှစ၍ မည်သူ့ကိုမျှ ၎င်းတို့အား တွေ့ဆုံခွင့် မပေးတော့ပေ။

အကျဉ်းထောင်အာဏာပိုင်များမှ ထိုသူများ အဖမ်းခံထားရကြောင်းကို ၎င်းတို့၏ မိသားစုဝင်များအား အသိပေးခဲ့သော်လည်း ထိုသူတို့အား မည်သည့်အချိန်၌ သွားရောက်တွေ့ဆုံနိုင်သည်၊ မည်သည့်နေရာ၌ ထိန်းသိမ်းထားသည်၊ မည်သည့်နေရာ၌ တရားစွဲဆိုမည် စသည်တို့ကိုမူ မည်သူမျှသိခွင့်မရပေ။ လက်ရှိတည်ဆဲဥပဒေများတွင် ထိုသို့သော မသင်္ကာမှုကြောင့် ဖမ်းဆီးခြင်းခံရသူများကို ရဲစခန်းသို့လွှဲအပ်ရမည်၊ ၂၈ ရက်အတွင်း၌ မိသားစုဝင်များနှင့်ရှေ့နေ စသူတို့ဖြင့် တွေ့ဆုံခွင့်ရှိနိုင်သည် စသည်တို့ကို အတိအကျဖော်ပြထားသော်လည်း အစိုးရမှ ထိုအချက်များကို လိုက်နာကျင့်သုံးခြင်းမရှိဟု အဖွဲ့ချုပ်၏ရှေ့နေမှ ပြောကြားသွားခဲ့သည်။ (DVB, July 12)

“မိလိုဆေးပစ်” အမှုကို တရားရုံးမှ တစ်လရွေ့ဆိုင်းလိုက်ခြင်း

ယခင်ယူဂိုဆလားဗီးယားနိုင်ငံ၏ သမ္မတဟောင်း မစ္စတာမိလိုဆေးပစ်၏အမှုကြားနာစစ်ဆေးခြင်းကို တစ်လဆိုင်းငံ့ထားရန် နိုင်ငံတကာရာဇဝတ်မှုတရားရုံးရှိ တရားသူကြီးများမှ အမိန့်ထုတ်ပြန်ခဲ့သည်။ မိလိုဆေးပစ်အတွက် တရားရုံးမှခန့်အပ်ထားသည့် တရားခံရှေ့နေများ အမှုတွဲဆိုင်ရာဆောင်ရွက်ချက်များအတွက် ပြင်ဆင်ချိန်ရနိုင်စေရန်ရည်ရွယ်ကာ ဤသို့ဆိုင်းငံ့ထားခြင်းဖြစ်သည်ဟုဆိုသည်။ ။

၎င်းသည် ၁၉၉၀ ခုနှစ်များအတွင်း၌ ဖြစ်ပွားခဲ့သော ဘော်လကန်ဒေသတွင် ကျူးလွန်ခဲ့သည့် စစ်ရာဇဝတ်မှုများနှင့်သက်ဆိုင်သည့် စွဲချက် ၆၆ ချက်ကို ရင်ဆိုင်နေရသူဖြစ်သည်။ ၎င်းစတင်၍ တရားစွဲဆိုခြင်းခံရသည့် ၂၀၀၂ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလမှစ၍ အမှုအတွက် တရားခံရှေ့နေထားရှိခြင်းကို ငြင်းဆိုခဲ့ပြီး ၂၀၀၄ ခုနှစ် ဩဂုတ်လကုန်ပိုင်းမှစတင်ကာ ကိုယ်တိုင်ကိုယ်ကျ သက်သေခံခဲ့သည်။ သို့သော်၎င်း၏ နှလုံး၊ သွေးတိုး စသည်ရောဂါများကြောင့် မကြာခဏဆိုသလို စစ်ဆေးစီရင်မှုကို အချိန်ကာလကြာမြင့်စွာ ရပ်နားထားခဲ့ရပြီး အမှုစစ်ဆေးစီရင်ခြင်းကို နှောင့်နှေးနေစေခဲ့သည်။ ။

မိလိုဆေးပစ်သည် ၎င်းအားစွဲဆိုထားသည့် စွဲချက်များအား ခုခံချေပနိုင်ရန်အတွက် ကျန်းမာရေးအလွန်ဆိုးရွားနေသည်ဟု ဆရာဝန်များမှ ဆိုခဲ့သည့်ကြားမှပင် မိလိုဆေးပစ်၏ ဆန္ဒနှင့်ဆန့်ကျင်ကာ ဗြိတိသျှလူမျိုး ရှေ့နေနှစ်ဦးကို နိုင်ငံတကာရာဇဝတ်မှုတရားရုံးမှ ၂၀၀၄ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလ အစောပိုင်းတွင် ခန့်အပ်ခဲ့သည်။ ထိုရှေ့နေနှစ်ဦးသည် မိလိုဆေးပစ်၏ ဆန္ဒအရ ခန့်အပ်ခြင်းမဟုတ်သည့် တရားခံရှေ့နေအဖွဲ့အား ခန့်အပ်ခြင်းသည် တရားမျှတမှုမရှိသော စစ်ဆေးစီရင်မှုကို ဖြစ်ပွားစေနိုင်သည်ဟုဆိုကာ ၎င်းတို့အား ထိုသို့ ခန့်အပ်ထားခြင်းနှင့်ဆန့်ကျင်သည့် အယူခံစာတင်သွင်းခဲ့သည်။ ထို့အပြင် တရားခံရှေ့နေများမှ ထိုအယူခံတင်သွင်းစာအတွက် ကြားနာစစ်ဆေးမှုပြီးဆုံးမှသာလျှင် မိလိုဆေးပစ်အမှုကို ဆက်လက်ဆောင်ရွက်ရန် ပန်ကြားခဲ့သော်လည်း ထိုပန်ကြားချက်ကို တရားရုံးမှ ပယ်ချခဲ့သည်။ ထိုအယူခံစာအတွက် ကြားနာစစ်ဆေးရန် နေ့ရက်ကိုလည်း သတ်မှတ်ခြင်းမရှိသေးပေ။ ။

မိလိုဆေးပစ်အမှုအတွက် “ရာဇဝတ်မှုတရားခံ၏အခြေအနေအကျဉ်း” ကို ရရှိနိုင်စေရန်အတွက် တရားသူကြီးချုပ်မှ ထိုတရားခံရှေ့နေများအား အောက်တိုဘာလ (၁၂) ရက်နေ့

အထိ အချိန်ပေးလိုက်သည်ဟု အောအက်ဖိပီ သတင်းဌာနမှဖော်ပြခဲ့သည်။ ထိုရှေ့နေနှစ်ဦးမှ မိလိုဆေးဗစ်သည် ၎င်းတို့နှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်လိမ့်မည်မဟုတ်ကြောင်းနှင့် တရားခံများမြင် သက်သေအများစုမှ အစစ်အဆေးခံရန် ငြင်းဆိုလျက်ရှိကြောင်းကို ညည်းတွားတိုင်တန်း လျက်ရှိသည်။ မိလိုဆေးဗစ်ကမူ ၎င်းကိုစွဲဆိုထားသောစွဲချက်များသည် မဟုတ်မမှန်ကြောင်း ငြင်းဆိုလျက်ရှိသည်။ ထို့အပြင် ၎င်းသည် အမှုအတွက်သက်သေခံစေရန် အယောက်တစ် ထောင်ထက်မနည်းသော သက်သေများကို ခေါ်ယူလိုသော်လည်း ၎င်း၏သက်သေခံနိုင်ခွင့် ကာလသည် ရက်ပေါင်း ၁၅၀ ရက် သတ်မှတ်ထားသဖြင့် ထိုမျှများပြားလှသော သက်သေ အားလုံးကိုမူ တရားရုံးရှေ့မှောက်သို့ ခေါ်ယူတင်သွင်းရန် မဖြစ်နိုင်ချေ။ (BBC)

ချီလီနိုင်ငံသမ္မတဟောင်း ပီနိုရှေးကို တရားစွဲဆိုတော့မည်

အသက် ၈၈ နှစ်အရွယ်ရှိ ချီလီနိုင်ငံသမ္မတဟောင်း ဗိုလ်ချုပ်ပီနိုရှေးသည် ၎င်းမှကျူးလွန်ခဲ့ သည်ဟု အဆိုရှိသော လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများအတွက် တရားရုံးရှေ့မှောက်တွင် တက် ရောက်အစစ်ဆေးခံရန် ကျန်းမာရေး ညီညွတ်မှုရှိမရှိ ဆေးစစ်ခြင်းခံရမည်ဖြစ်သည်။ ပီနိုရှေး သည် ၎င်းအုပ်ချုပ်ခဲ့သည့် ၁၇ နှစ်တာကာလအတွင်း၌ ဖြစ်ပွားခဲ့သည့် “ကွန်ဒေါ့စ်ဆင်ရေး” (Operation Condor) နှင့်စပ်လျဉ်း၍ တရားသူကြီး ဂျူအန်၏ စုံစမ်းစစ်ဆေးခြင်းခံနေရသည်။ ၁၉၇၀ ခုနှစ်များအတွင်းတွင် ဖြစ်ပွားခဲ့သော တောင်အမေရိကရှိ အစိုးရများမှ ၎င်းတို့၏ အတိုက်အခံများကို ရှင်းလင်းသုတ်သင်ရာ၌ ပါဝင်ပတ်သက်နေခြင်းကို ပီနိုရှေးမှ ငြင်းဆိုခဲ့ သည်။

ချီလီနိုင်ငံ တရားရုံးချုပ်မှ ပီနိုရှေးအား တရားစွဲဆိုရုံးတင်နိုင်ခြင်းမရှိသော “ကင်းလွတ် ခွင့်” ကို ၂၀၀၄ ခုနှစ် ဩဂုတ်လ၌ ဖျက်သိမ်းပြီးနောက်ပိုင်း တစ်လအကြာမှသာလျှင် ထိုသို့ သော စုံစမ်းစစ်ဆေးမှုဖြစ်ပေါ်လာခြင်းဖြစ်သည်။ ယခင်ကမူ ချီလီနိုင်ငံ၏ ဥပဒေများအရ သမ္မတ ဟောင်းတစ်ဦးအနေဖြင့် ဗိုလ်ချုပ်ပီနိုရှေးအား ၎င်းအုပ်ချုပ်စဉ်ကာလအတွင်း၌ ကျူးလွန်ခဲ့သည့် ပြစ်မှုများအတွက် ရုံးတင်တရားစွဲဆိုခြင်းမရှိနိုင်ခဲ့ပေ။ ဤသို့ တရားရုံးချုပ်မှ ပီနိုရှေး၏ “ကင်း လွတ်ခွင့်” ကို ဖျက်သိမ်းခြင်းသည် ဒုတိယအကြိမ်ဖြစ်သည်။

သို့သော်လည်း ပီနိုရှေး၏ရှေ့နေမှ ၎င်း၏အမှုသည်သည် တရားခွင်သို့တက်ရောက်ရန် ကျန်းမာရေး အလွန်ချို့တဲ့နေကြောင်းကို အကြိမ်ကြိမ်ပြောဆိုနေခဲ့သည်။ ပီနိုရှေးသည် ထိုသို့ သောကျန်းမာရေး အကြောင်းပြချက်များဖြင့် တရားရင်ဆိုင်ရန် ငြင်းဆိုနေခဲ့သော်လည်း ချီလီနိုင်ငံတရားရုံးချုပ်မှ ၎င်းကိုတရားစွဲဆိုနိုင်ပြီဖြစ်ကြောင်း စီရင်ဆုံးဖြတ်ခဲ့သည်။ (BBC)

စာစောင်မှာယူခြင်း

အခြေခံဥပဒေရေးရာစာစောင် အမှတ် (၁၉)

သို့၊
ဖြန့်ချိရေးတာဝန်ခံ
အခြေခံဥပဒေရေးရာစာစောင်
မြန်မာနိုင်ငံရှေ့နေများကောင်စီ

အခြေခံဥပဒေရေးရာစာစောင်ကို မှန်မှန်ဖတ်ရှုလိုပါသဖြင့် အောက်ဖော်ပြပါ လိပ်စာအ
တိုင်း ပေးပို့ပါရန် မှာကြားအပ်ပါသည်။

လေးစားစွာဖြင့်

အမည် _____

ရက်စွဲ _____

စာစောင်မှာယူသူအနေဖြင့် အောက်ဖော်ပြပါအချက်အလက်များတင်ပြပေးရန် ပန်ကြား
အပ်ပါသည်။

အဖွဲ့အစည်းအမည် (အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုခု၏ အဖွဲ့ဝင်ဖြစ်ပါက)

စာစောင်မှာယူသည့် ရည်ရွယ်ချက်၊

မှာယူလိုသည့် စာအုပ်အရေအတွက် () အုပ်၊
ယခင်ထုတ်ဝေခဲ့သော စာစောင်များ မှာယူလိုပါက -
အမှတ်စဉ် ()၊ အုပ်ရေ () အုပ်၊

စာအုပ်ပေးပို့ရမည့်လိပ်စာ _____

ဤအမှာစာကို -
Burma Lawyers' Council, P.O. Box 29, Huamark Post Office, Bangkok,
10243 Thailand သို့လည်းကောင်း၊ Fax (02) 3822153 သို့လည်းကောင်း ပေးပို့ရန်။

ဤစာရွက်ကို ဆုတ်ဖြုတ် ဖြည့်စွက်ရေးသားရန်၊ ထို့နောက် အထက်ပါလိပ်စာအတိုင်း ပေးပို့ပါရန်။